

STRATEGIA ROZWOJU

GMINY KŁAJ

DO 2030 ROKU

Kraków, Kłaj

2023

Dokument powstał na zlecenie Urzędu Gminy Kłaj, a jego głównymi autorami są eksperci i interesariusze lokalni oraz konsultanci FRDL Małopolskiego Instytutu Samorządu Terytorialnego i Administracji z Krakowa, którzy prowadzili proces strategiczny.

Władze samorządowe składają serdecznie podziękowania dla wszystkich zaangażowanych w proces opracowania niniejszego dokumentu – za poświęcony czas, rzetelność, merytoryczne podejście, profesjonalizm oraz odwagę w proponowaniu rozwiązań korzystnych dla gminy i jej mieszkańców, zapraszając jednocześnie wszystkich partnerów społecznych i gospodarczych oraz innych interesariuszy do współpracy w zakresie jego wdrażania, ewaluacji i ewentualnej aktualizacji, zgodnie z nowymi uwarunkowaniami rozwojowymi.

Zdjęcia i grafiki na okładkach pochodzą ze zbiorów Urzędu Gminy Kłaj.

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	3
Szczegółowy zakres prac nad dokumentem.....	4
Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy Kłaj	5
Analiza strategiczna (SWOT) gminy Kłaj	22
Wizja i misja rozwoju gminy Kłaj	25
Obszary, cele i kierunki działań Strategii Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku oraz oczekiwane efekty jej realizacji	26
GOSPODARKA I RYNEK PRACY	28
OFERTA CZASU WOLNEGO	35
INFRASTRUKTURA, KLIMAT I ŚRODOWISKO	46
USŁUGI PUBLICZNE	55
Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Kłaj wraz z ustaleniami i rekomendacjami w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie	71
Kwestie wodne a Strategia Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku.....	71
Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Kłaj.....	76
Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie	89
Obszary strategicznej interwencji	91
Spójność założeń Strategii Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku z celami i kierunkami rozwoju zawartymi w strategii rozwoju województwa oraz w innych dokumentach wyższego rzędu	96
System realizacji Strategii Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku	100
System wdrażania.....	100
Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych	101
Monitoring, ewaluacja i aktualizacja dokumentu	104
Ramy finansowe i potencjalne źródła finansowania Strategii Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku .	107
Ramy finansowe	107
Potencjalne źródła finansowania	114
Spisy	121

WPROWADZENIE

Strategia Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku jest najważniejszym dokumentem samorządu gminnego, diagnozującym podstawowe uwarunkowania i potrzeby rozwojowe oraz potencjał gminy, określającym wizje i cele rozwoju oraz zestaw działań, które posłużą do ich realizacji. Kluczowym jej założeniem jest zintegrowanie polityki środowiskowej, gospodarczej, przestrzennej i społeczno-kulturowej – dla poprawy warunków życia i jakości usług publicznych na terenie gminy.

Strategia stanowi punkt odniesienia w długofalowym zarządzaniu rozwojem gminy. Wyznacza generalny plan postępowania władz lokalnych – we współpracy z innymi samorządami, administracją państwową oraz partnerami społecznymi i prywatnymi. Dzięki temu zabezpiecza ciągłość gminnej polityki rozwoju. Dokument strategii rozwoju pełni nadrzędną rolę nad branżowymi planami rozwoju gminy. Koordynuje różne terytorialnie, sektorowo i technicznie plany oraz dokumenty strategiczne na szczeblu lokalnym. Jednocześnie strategia traktowana jest jako instrument pozyskiwania środków zewnętrznych na najważniejsze inwestycje i działania rozwojowe, w tym funduszy krajowych oraz środków europejskich w ramach nowej perspektywy budżetowej Unii Europejskiej. Strategia ma również wymiar integracyjny oraz aktywizujący, począwszy od procesu jej opracowania, poprzez wspólną realizację, na ewaluacji i ciągłym doskonaleniu interwencji kończąc. W ten sposób ma pomóc w realizacji potrzeb, oczekiwań i aspiracji mieszkańców oraz innych interesariuszy gminy Kłaj.

Strategia Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku powstawała w formule partycypacyjno-eksperyckiej, wykorzystującej sprawdzone praktyki i najnowsze trendy planowania rozwoju lokalnego. W prace nad nią zaangażowali się przedstawiciele władz lokalnych, urzędnicy samorządowi, reprezentanci sfery oświaty, instytucji kultury, pomocy społecznej, ochrony zdrowia, przedsiębiorcy i liderzy lokalni, którzy byli wspierani przez konsultantów FRDL Małopolskiego Instytutu Samorządu Terytorialnego i Administracji z Krakowa. W ramach warsztatów oraz konsultacji społecznych wspólnie wypracowano diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy, a następnie cele i kierunki działań na kolejne lata wraz z ich oczekiwanymi rezultatami. Założenie sprawnej i efektywnej współpracy będzie nadrzędne również na etapie wdrażania tych zapisów w życie.

Procedura dotycząca opracowania Strategii Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku uwzględniała wszystkie akty prawne mające wpływ na jej przebieg, w tym ustawę z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, ustawę z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, ustawę z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Okres realizacji Strategii Rozwoju Gminy Kłaj sięga roku 2030, co jest zgodne z okresem kolejnej perspektywy budżetowej Unii Europejskiej (2021-2027) wraz z dodatkowym okresem na realizację i rozliczenie projektów współfinansowanych z funduszy unijnych i jednocześnie okresem obowiązywania nowych dokumentów nadrzędnych.

Strategia została sformułowana w zgodzie z założeniami kluczowych dokumentów strategicznych szczebla krajowego, regionalnego i subregionalnego, m.in. Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą 2030 roku), Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030 oraz Strategią Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”.

SZCZEGÓŁOWY ZAKRES PRAC NAD DOKUMENTEM

Szczegółowy zakres prac nad Strategią Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku obejmował:

- Podjęcie uchwały nr LVII/463/2023 Rady Gminy Kłaj z dnia 28 marca 2023 r. w sprawie: przystąpienia do sporządzenia Strategii Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, w tym trybu konsultacji.
- Opracowanie diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy Kłaj – przeprowadzenie analiz statystycznych w ujęciu dynamicznym i porównawczym, opracowanie i wdrożenie wniosków w ramach procesu planowania strategicznego.
- Partycypacyjno-eksperckie wypracowania założeń dokumentu w ramach 3 spotkań warsztatowych (wprowadzająco-diagnostyczny, konsultacyjno-kreatywny i prezentacyjno-dyskusyjny) z udziałem interesariuszy lokalnych.
- Opracowanie projektu dokumentu strategii o zakresie i treści zgodnej z art. 10e ust. 2-4 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.
- Realizacja konsultacji społecznych dotyczących strategii w szczególności z: sąsiednimi gminami i ich związkami, lokalnymi partnerami społecznymi i gospodarczymi, mieszkańcami gminy oraz z właściwym dyrektorem regionalnego zarządu gospodarki wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie, wraz z ich podsumowaniem i wdrożeniem zmian w projekcie strategii.
- Realizacja procedury opiniowania dokumentu strategii przez zarząd województwa małopolskiego – uzyskanie opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie.
- Przeprowadzenie uprzedniej ewaluacji trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji strategii, wraz z ich podsumowaniem i wdrożeniem zmian w projekcie dokumentu.
- Realizacja procedury w trybie przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, w tym uzgodnienia z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska oraz państwowym wojewódzkim inspektorem sanitarnym.
- Opracowanie finalnej wersji Strategii Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku.

WNIOSKI Z DIAGNOZY SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ GMINY KŁAJ

Celem realizowanej diagnozy było rozpoznanie najważniejszych cech, zasobów, potencjałów, problemów gminy Kłaj i otoczenia dla potrzeb planowania długofalowej polityki rozwoju. Prace obejmowały przeprowadzenie szeregu analiz statystycznych, zarówno w ujęciu dynamicznym (analizie zostały poddane dane i informacje z lat 2017-2021/22), jak i porównawczym (dane zestawiono z analogicznymi wskaźnikami dla czterech gmin o zbliżonym profilu rozwojowym: Czernichów, Gdów, Jerzmanowice-Przegonia oraz Nowe Brzesko; jednostki porównywane charakteryzują się podobnym ukształtowaniem terenu, zbliżonym położeniem względem Krakowa, dostępnością transportową do stolicy regionu oraz sposobem wykorzystania powierzchni, z obserwowanymi procesami zanikania małoobszarowego rolnictwa na rzecz rozwoju budownictwa mieszkaniowego; odniesiono się także do średniej powiatowej i regionalnej). Analizy zostały zrealizowane w kluczowych dla gminy obszarach (położenie i dostępność komunikacyjna, demografia, gospodarka i rynek pracy, środowisko naturalne i infrastruktura techniczna, polityka społeczna, bezpieczeństwo publiczne, kultura i dziedzictwo, sport, rekreacja i wypoczynek, edukacja i wychowanie, kapitał społeczny, stan finansów samorządowych). Podstawowe źródło danych stanowiła statystyka publiczna (przede wszystkim materiały i dane Głównego Urzędu Statystycznego, zgromadzone w ramach Banku Danych Lokalnych, a także pozostające w dyspozycji Urzędu Gminy Kłaj i jednostek gminnych) oraz różne opracowania dotyczące gminy. Powstał kompleksowy raport diagnostyczny, który otworzył dyskusję na temat sytuacji gminy Kłaj oraz stojących przed nią kluczowych wyzwań i oczekiwanych kierunków rozwoju. W strategii, zgodnie z obowiązującymi aktualnie przepisami, zamieszczono jedynie – uzgodnioną wspólnie przez ekspertów i przedstawicieli gminy – syntezę wniosków z diagnozy, które posłużyły jako baza do podejmowania decyzji dotyczących wizji rozwoju, celów i zadań strategii.

Obraz gminy

Wnioski, wypływające z analizy danych zastanych, pozwalają na stwierdzenie, że gmina Kłaj znajduje się w dość komfortowej sytuacji w zakresie programowania swojego rozwoju na najbliższą dekadę. Spośród zasobów i potencjałów, jakie jednostka posiada, wyróżnić należy przede wszystkim położenie w sąsiedztwie Krakowa i mniejszych okolicznych miast, jak Bochnia, Niepołomice, Wieliczka (które gwarantują miejsca pracy, dostępność wysokiej jakości usług itp.) i dostępność transportową, zapewnianą przez autostradę A4, drogi krajowe oraz magistralę kolejową (co ma bezpośrednie przełożenie na atrakcyjność osadniczą i inwestycyjną), sąsiedztwo Puszczy Niepołomickiej (co zapewnia gminie rozpoznawalność, a przy tym stanowi podstawę oferty wypoczynkowej i rekreacyjnej; w ostatnim czasie te funkcje rozwija i wzmacnia też Ośrodek Rekreacyjny „Dolina Raby”), a także wysoki stopień rozwoju usług publicznych (zarówno komunalnych, jak również kształtujących kapitał ludzki i społeczny). Podstawowa rekomendacja sprowadza się zatem do ich doskonalenia oraz likwidowania braków tam, gdzie one występują, zależnych od samorządu w całkowitym lub częściowym stopniu. Wśród wyzwań można wymienić rozwój sieci kanalizacyjnej, ograniczanie zjawiska „niskiej emisji”, a także rozwój infrastruktury społecznej i oferty czasu wolnego, zgodnie z rosnącymi potrzebami i oczekiwaniami mieszkańców, jak również coraz liczniej odwiedzających gminę turystów i gości. Większość procesów, których zaistnienie jest przewidywane w najbliższych latach, jest typowe dla gmin metropolitalnych. Jednostka pierwotnie znajdowała się we wskazanym w strategii regionalnej Miejskim Obszarze Funkcjonalnym Krakowa, który finalnie został zawężony, ale dla gminy Kłaj i podobnych, znajdujących się w bezpośrednim oddziaływaniu miasta Krakowa, utworzono Inny Instrument Terytorialny „Otulina Podkrakowska”, który potwierdza związki funkcjonalne i gwarantuje wsparcie samorządu regionalnego w ich rozwoju. Katalog najważniejszych

wyzwań, z jakimi gmina Kłaj będzie się mierzyć w najbliższych latach, stanowią w dużej mierze te wynikające z ogólnej sytuacji społeczno-gospodarczej kraju – pomimo korzystnej, zwłaszcza na tle porównawczym, sytuacji demograficznej (wzrost liczby mieszkańców, w szczególności dzięki wysokiemu dodatniemu saldu migracji, wysoki odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym) nieuniknione jest zjawisko starzenia się społeczeństwa. Nie można wykluczyć także zawirowań na lokalnym rynku pracy wywołanych sytuacją globalną i kryzysem gospodarczym. Należy wskazać ponadto na kryzys globalny obejmujący zmianę klimatu, zanieczyszczenie środowiska naturalnego i utratę bioróżnorodności, co ma poważny i bezpośredni wpływ na jakość życia i możliwości rozwoju mieszkańców, wymaga skoordynowanych i zintegrowanych działań gminy oraz jej partnerów (samorządowych i nie tylko).

W ujęciu bardziej szczegółowym, dla gminy Kłaj za najważniejsze, bezpośrednio wpływające rozwój jednostki, można uznać następujące uwarunkowania, wynikające z:

a) położenia i zagospodarowania terenu

Gmina Kłaj leży w centralnej części województwa małopolskiego, w powiecie wielickim, stanowiąc jedną z pięciu tworzących go jednostek. Tworzy ją 8 miejscowości, z położonym centralnie Kłajem, stanowiącym jej siedzibę administracyjną. Liczba sołectw jest o jedno większa – taki status posiadają Gruszki, stanowiące przysiółek Brzezia. Jednostka leży na styku kilku mezoregionów – centralną część gminy zajmuje Podgórze Bocheńskie, północną – Nizina Nadwiślańska, natomiast południową zalicza się już do Podgórze Krakowskiego oraz Pogórze Wielickiego. Granice te są określone dość umownie, bez wyraźnego oznaczenia się w terenie. Większą część gminy stanowi względnie płaski, co najwyżej nieznacznie pofałdowany teren, z nieco większymi wzniesieniami na południu. Sieć rzeczną tworzy fragment rzeki Raby w jej środkowym biegu oraz kilka jej dopływów – strumieni i potoków, z największym z nich, Tusznicą. Na terenie gminy, nad Rabą, występują złoża kruszyw (piasek i żwir), w części eksploatowane.

Gmina Kłaj położona jest wewnątrz spłaszczonego trójkąta, którego wierzchołki tworzą miasta Bochnia, Wieliczka oraz Niepołomice. Stanowią one podstawowe ośrodki administracyjne, gospodarcze i usługowe dla mieszkańców, z ciężeniem z poszczególnych miejscowości warunkowanych w dużej mierze odległością oraz dostępnością komunikacyjną. Znaczącym zapleczem, zwłaszcza w zakresie miejsc pracy oraz realizacji usług wyższego rzędu stanowi także nieodległy Kraków.

Gmina charakteryzuje się bardzo dobrą dostępnością komunikacyjną. Przez jej obszar przebiega autostrada A4 (węzeł „Targowisko”), drogi krajowe nr 75 i 94 oraz droga wojewódzka nr 963, pełniące funkcję łącznika pomiędzy tymi szlakami. Podstawową sieć transportową uzupełniają drogi gminne oraz powiatowe, wykorzystywane przede wszystkim w dojazdach do Bochni i Wieliczki w ruchu lokalnym. Jednostkę przecina ponadto linia kolejowa nr 91 Kraków Główny – Medyka, stanowiąca część europejskiego szlaku E30, ze stacją Kłaj i przystankiem osobowym Szarów. W 2021 r. obsługiwały one, odpowiednio, 300-499 oraz 150-199 pasażerów na dobę. Zbiorowa komunikacja publiczna na terenie gminy, poza obsługą Kłaja i Szarowa komunikacją kolejową, opiera się o kursy prywatnych przewoźników, realizowane głównie mikrobusami, najczęściej w relacji Bochnia – Wieliczka – Kraków.

Historia obszaru, który obecnie zajmuje gmina Kłaj, w dużej mierze związana jest z pobliską Puszcza Niepołomicką – las przez stulecia stanowił miejsce zatrudnienia części mieszkańców (pozyskiwanie i obróbka drewna, eksploatacja torfu), dostarczał pożywienia oraz budulca. Do niedawna podstawowym bądź uzupełniającym źródłem utrzymania mieszkańców gminy była uprawa ziemi (która powoli, ale stopniowo zanika na rzecz rozwoju funkcji mieszkaniowej). Elementem dominującym

w krajobrazie północnej części gminy jest las (Puszcza Niepołomska), w południowej natomiast mozaika pól uprawnych, łąk i obszarów zabudowy mieszkaniowej oraz usługowej. Na koniec 2021 r. 100% obszaru gminy Kłaj było pokryte obowiązującymi planami zagospodarowania przestrzennego.

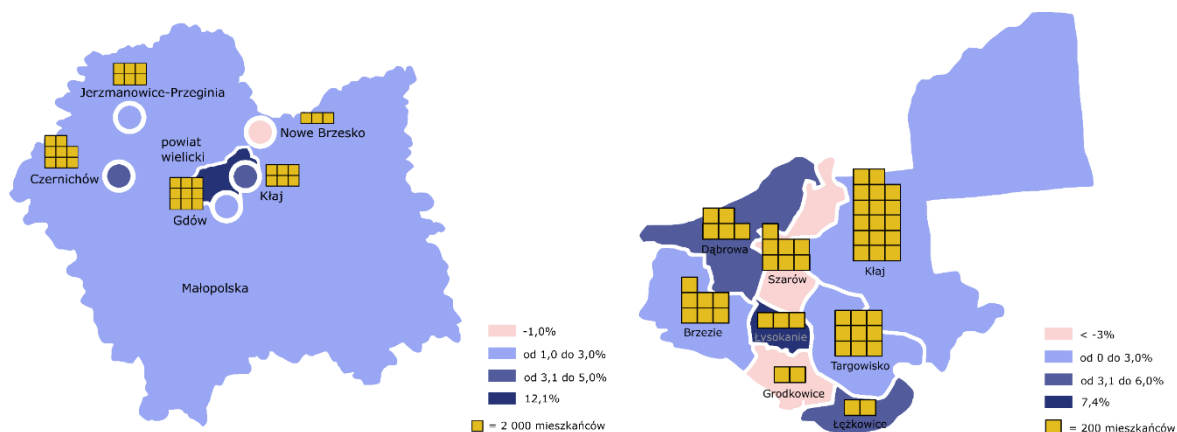
Konsekwencje i wyzwania:

- Dostępność komunikacyjna gminy Kłaj jest jej kluczowym atutem, zarówno w kontekście intensyfikacji osadnictwa, jak i atrakcyjności inwestycyjnej (szczególnie dla branży logistycznej, wymagającej łatwego dostępu do głównych szlaków komunikacyjnych). Znaczenie ma także niewielka odległość od Krakowa oraz kilku mniejszych miast – możliwość szybkiego, sprawnego dojazdu do tamtejszych szkół, uczelni, zakładów pracy czy punktów usług;
- Wspomnianą atrakcyjność osadniczą i inwestycyjną gminy Kłaj podnosi całkowite pokrycie obszaru jednostki miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Działania w tym zakresie winny skupić się natomiast na aktualizacji tych dokumentów, zgodnie ze zgłaszanym zapotrzebowaniem ze strony interesariuszy, przy jednoczesnej dbałości o ład przestrzenny;
- Większość mieszkańców gminy korzysta z indywidualnych środków transportu. Można przypuszczać, że grupą z największymi problemami w zakresie mobilności są osoby starsze i chore – dotarcie np. do lekarza może być utrudnione zarówno z racji braku kursów, jak i wskutek nieprzystosowania taboru przewoźników do ich potrzeb. Wskutek procesów demograficznych problem ten może się pogłębiać;
- W zakresie transportu publicznego „oknem na świat” dla gminy Kłaj są stacje i przystanki położone na magistrali kolejowej, łączącej Tarnów z Krakowem. Dla ich pełniejszego wykorzystania kluczowe może okazać się ich powiązanie z pozostałymi miejscowościami w gminie, np. poprzez uruchomienie linii dowozowych lub doprowadzenie ścieżek rowerowych, wraz z rozbudową infrastruktury punktów przesiadkowych.

b) sytuacji demograficznej

Gminę Kłaj na koniec 2021 r. zamieszkiwało ok. 11 tys. osób. Dane, w zależności od źródła (UG bądź GUS) nieznacznie różnią się od siebie, jednak obydwa wskazują na kilkuprocentowy wzrost liczby mieszkańców w ostatnich kilku latach. Zjawisko to było charakterystyczne dla większości jednostek porównywanych, a w dużej mierze odpowiadały za nie migracje z Krakowa na tereny podmiejskie. Szczególnie zwraca uwagę rezultat odnotowany w skali powiatu, gdzie w analizowanym pięcioleciu liczba ludności zwiększyła się o 12,1%. Spośród ośmiu miejscowości tworzących analizowaną jednostkę, największą liczbę ludności posiada Kłaj (3 411 osób w 2021 r.), najmniejsze są Łęzkowice (406 osób) oraz Grodkowice (417 osób). Pomiędzy rokiem 2018 a 2022 większość miejscowości odnotowała wzrost liczby mieszkańców, nieznaczne ubytki wystąpiły jedynie w Szarowie i Grodkowicach. Gęstość zaludnienia na terenie gminy wynosiła z końcem 2021 r. 170 os./km², o 6 więcej niż w roku 2017.

Rysunek 1. Liczba mieszkańców jednostek porównywanych na koniec 2021 r. i jej zmiana w latach 2017-2021 (po lewej) oraz liczba mieszkańców poszczególnych miejscowości gminy Kłaj na koniec 2021 r. i jej zmiana tym samym okresie (po prawej)

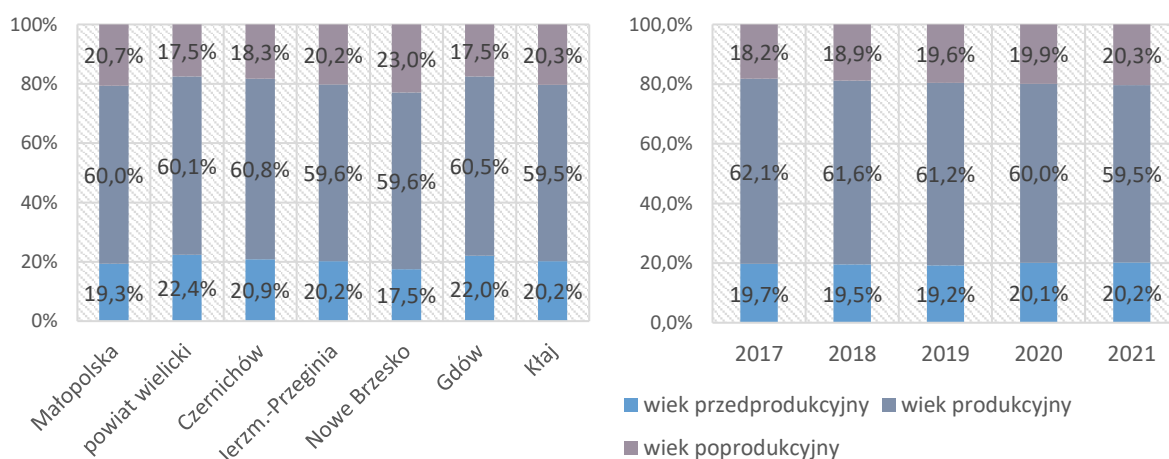

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS i UG Kłaj

Strategia Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku

W strukturze demograficznej gminy zwraca uwagę dość wysoki odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym – 20,2% odnotowane na koniec 2021 r. to więcej niż w przypadku regionu (19,3%), a przy tym rezultat zbliżony do większości jednostek porównywanych. Odsetek osób najstarszych w ogóle zbiorowości na koniec 2021 r. wyniósł 20,3%, co wśród jednostek porównywanych było rezultatem zbliżonym zwłaszcza do całej Małopolski (20,7%), ale już dość znacząco odstającym od powiatu wielickiego (17,5%). Pomiedzy 2017 a 2021 r. wartość parametru systematycznie rosła, co potwierdza, że mimo dość korzystnej sytuacji demograficznej, w jakiej znajduje się gmina Kłaj, nie ominie jej zjawisko „starzenia się” społeczeństwa.

Wykres 1. Struktura demograficzna jednostek porównywanych w 2021 r. (po lewej) oraz struktura demograficzna gminy Kłaj w latach 2017-2021 (po prawej)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Przyrost naturalny w gminie Kłaj w okresie 2017-2021 kształtował się dość nieregularnie, bez wyraźnego trendu, z przewagą urodzeń nad zgonami w latach 2017, 2018 i 2020. Na liczbę mieszkańców gminy w znacznie większym stopniu oddziałują natomiast migracje – poza rokiem 2018 występowała dość znacząca przewaga przyjazdów nad wyjazdami, z maksimum osiągniętym w roku 2021 (+9,4 os. na 1 tys. mieszkańców). Wśród jednostek porównywanych podobne rezultaty notują te o największej atrakcyjności osadniczej, w tym powiat wielicki jako całość. Na jego tle atrakcyjność osadnicza gminy Kłaj, mierzona liczbą pozwoleń i zgłoszeń budowy budynków mieszkalnych, jest dość niska, jednak należy wziąć pod uwagę, że „konkurentami” są gminy położone znacznie bliżej Krakowa. Jednocześnie zwraca uwagę fakt stopniowego spadku wartości dla gmin Wieliczka i Niepołomice na rzecz pozostałych trzech gmin wiejskich, tworzących powiat wielicki. Jeszcze w 2018 r. łączny ich udział wynosił niespełna 24%, w 2021 r. już nieco ponad 36%.

Prognozy demograficzne, sporządzone przez GUS na podstawie rezultatów Narodowego Spisu Powszechnego 2011 z perspektywą do 2030 r., wskazują na wzrost liczby mieszkańców w gminie Kłaj. W 2030 r. jednostkę ma zamieszkiwać 11 580 osób, co stanowi wzrost o 5,8% w stosunku do poziomu diagnostycznego z 2020 r. GUS przewiduje ponadto, że wzrost liczby mieszkańców wystąpi w niemal wszystkich jednostkach porównywanych. Niezależnie od prognozowanego wzrostu liczby mieszkańców, gmina Kłaj nie uniknie wystąpienia zjawiska starzenia społeczeństwa. Te same prognozy GUS wskazują, że odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w 2030 r. wyniesie 22,3%. Trzeba jednocześnie dodać, że prognozy te nie uwzględniają jednak wydarzeń globalnych z ostatnich lat (m.in. pandemii i przesiedleńców w związku z wojną w Ukrainie), jak również wyników NSP 2021.

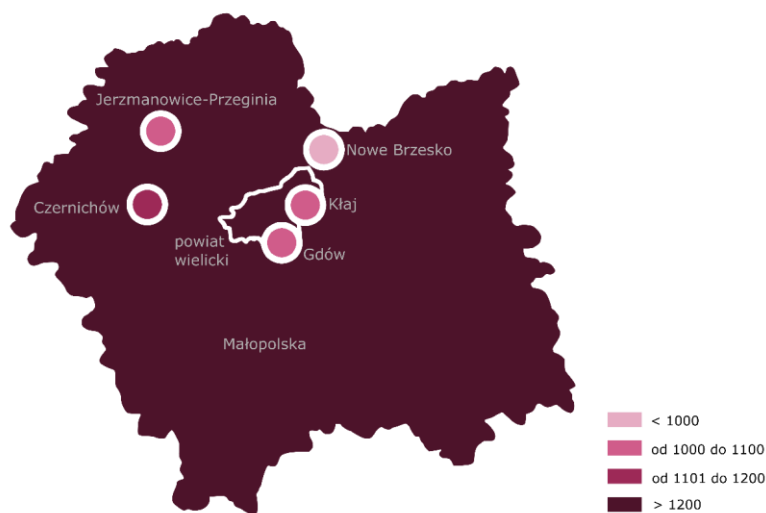
Konsekwencje i wyzwania:

- Sytuacja demograficzna gminy jest względnie korzystna – liczba mieszkańców zwiększa się, jednak nie jest to wzrost gwałtowny, co ma często swoje negatywne przełożenie zarówno na rozwój przestrzenny jednostek dotkniętych tym zjawiskiem, jak i na więzi społeczne;
- Na wysokim poziomie pozostaje i rośnie odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym, co zapewnia w dużej mierze efektywność organizacyjno-kosztową lokalnej sieci placówek oświatowych i innych;
- Prognozy GUS wskazują na dalszy wzrost liczby mieszkańców w gminie, co jest zjawiskiem typowym dla gmin metropolitalnych. Można przypuszczać, że takie czynniki jak niższe ceny działek budowlanych oraz większa ich dostępność w porównaniu z gminami bezpośrednio graniczącymi z Krakowem (Wieliczka, Niepołomice) spowodują intensyfikację tego procesu, co będzie wymagać odpowiednich działań (planistycznych, z zakresu rozwoju infrastruktury technicznej i społecznej, dostosowania usług publicznych) ze strony samorządu;
- Jednocześnie w gminie Kłaj, pomimo korzystnej sytuacji demograficznej, coraz bardziej widoczne staje się zjawisko starzenia się społeczeństwa. Proces ten będzie wymagał reorientację działań samorządu gminnego na rzecz osób starszych, czy chorych, zwłaszcza w zakresie zapewnienia dostępności odpowiednio dopasowanych usług publicznych (zdrowotnych, opiekuńczych, aktywizacyjnych itp.).

c) potencjału gospodarczego

Na koniec 2021 r. na terenie gminy Kłaj działało 1 217 podmiotów gospodarczych, o 178 (+17%) więcej niż w roku 2017. W przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w gminie w 2021 r. działało natomiast 1 100 podmiotów. Była to wartość niższa od obserwowanej w regionie (1 298) oraz powiecie (1 292), ale wyróżniała się spośród jednostek stanowiących tło porównawcze. Zdecydowaną większość (96,9%) stanowiły podmioty zatrudniające nie więcej niż 9 osób, mimo to w 2021 r. w gminie Kłaj działało 6 przedsiębiorstw (co było rezultatem najwyższym spośród tła porównawczego) z zatrudnieniem w przedziale 50-249 osób oraz dodatkowo 1 podmiot zatrudniający pomiędzy 250 a 999 osób. Największe przedsiębiorstwa, działające na terenie gminy Kłaj, skoncentrowane są pomiędzy Targowiskiem a Grodkowicami, wzdłuż DW963. Obszar ten ma bardzo duży potencjał inwestycyjny przede wszystkim z racji dostępności transportowej (m.in. sąsiedztwo autostrady i dróg krajowych), co, w połączeniu z położeniem w obrębie aglomeracji miejskiej, daje duże możliwości zwłaszcza dla działalności magazynowej i logistycznej. Mimo iż gmina nie jest właścicielem tych terenów (są to głównie działki Skarbu Państwa, Agencji Nieruchomości Rolnych oraz prywatne), to może (poprzez odpowiednie planowanie przestrzenne, rozwój infrastruktury, doskonalenie procedur administracyjnych i obsługi inwestorów) wspierać procesy ich zagospodarowania.

Rysunek 2. Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w jednostkach porównywanych w 2021 r.

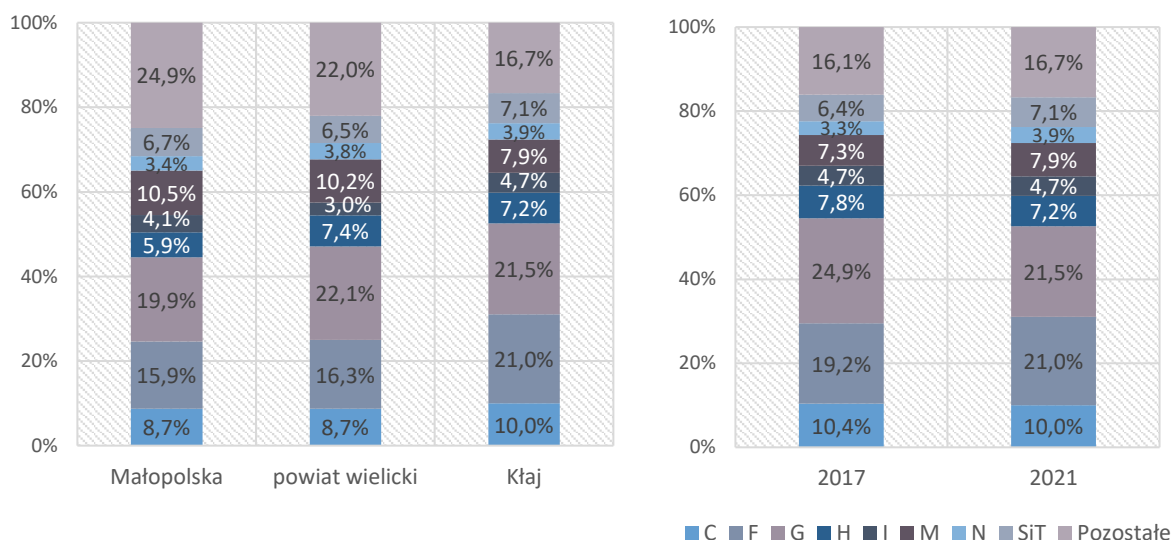

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Strategia Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku

W strukturze gospodarczej gminy Kłaj, rozpatrywanej pod kątem przynależności poszczególnych przedsiębiorstw do sekcji PKD, w 2021 r. dominowały firmy skupione w sekcjach G (handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów – 21,5% ogółu) oraz F (budownictwo – 21,0%). W zakresie zmian pomiędzy rokiem 2017 a 2021 zwraca uwagę przede wszystkim wzrost liczby podmiotów przyporządkowanych do sekcji F (+57). Struktura gospodarcza gminy Kłaj w 2021 r. była zbliżona do obserwowanej w skali całego powiatu oraz województwa, gdzie podmioty skupione łącznie w sekcjach F oraz G stanowiły, odpowiednio, ponad 38% i blisko 36% ogółu. Zwraca uwagę duży udział podmiotów związanych z obsługą ruchu turystycznego (sekcja I: 4,7%) w porównaniu do powiatu (3,0%) i województwa (4,1%).

Wykres 2. Struktura gospodarcza jednostek porównywanych w roku 2021 (po lewej) oraz porównanie struktury gospodarczej gminy Kłaj w latach 2017 i 2021

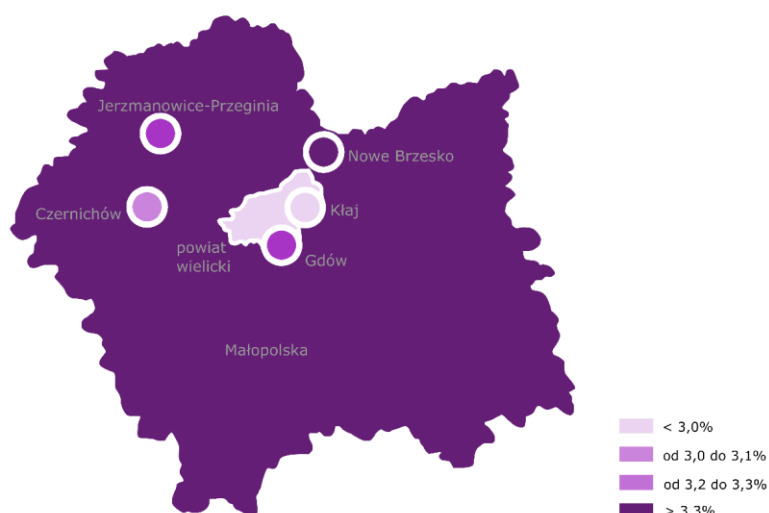

C – przetwórstwo przemysłowe, F – Budownictwo, G – handel hurtowy i detaliczny, naprawa samochodów, H – transport i gospodarka magazynowa, I – zakwaterowanie i gastronomia, M – działalność profesjonalna, naukowa i techniczna, N – administrowanie i działalność wspierająca, SiT – pozostała działalność usługowa, produkcja własna gospodarstw domowych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Mapa Rolniczo-Glebova Małopolski wskazuje na dużą przydatność gleb do produkcji rolniczej na znaczącej części obszaru gminy Kłaj, ze szczególnym uwzględnieniem upraw roślinnych. Według danych Powszechnego Spisu Rolnego (PSR) 2020, w gminie Kłaj funkcjonuje 249 gospodarstw rolnych, z czego większość (77,5%) stanowią te o powierzchni od 1 do 5 ha. W stosunku do danych z 2010 o 926 zmalała ich liczba – ubytek najbardziej widoczny był w przypadku tych najmniejszych, zajmujących poniżej 1 ha. Jednocześnie wzrósł odsetek gospodarstw o areale powyżej 5 ha, z 1,5% do 17,6% ogółu. Wśród upraw roślinnych na terenie gminy Kłaj dominują zboża (w tym kukurydza) – w 2020 r. stanowiły one blisko 76% powierzchni zasiewów. Odnotowana w 2020 r. w gminie Kłaj wartość 59,0% ogółu gospodarstw, przeznaczających część swojej produkcji na sprzedaż, była jedną z wyższych na tle porównawczym, przekraczając średnią dla regionu (44,9%) oraz powiatu (47,8%). Z kolei odsetek pracujących w gospodarstwach rolnych w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym, jaki odnotowano w 2020 r. w gminie Kłaj jest dość niski – wartość 8% kontrastuje zwłaszcza z rezultatem 45%, jaki osiągnęła typowo rolnicza gmina Nowe Brzesko.

Rysunek 3. Udział zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w wybranych jednostkach w 2021 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Na koniec 2022 r. gminę Kłaj zamieszkiwało 135 osób zarejestrowanych jako bezrobotne. Trend zmiany tej wartości na przestrzeni lat 2018-2022 był zbliżony do obserwowanego w gminach porównywanych, ze wzrostem w 2020 r., spowodowanym najprawdopodobniej pandemią COVID-19. Jednostka charakteryzuje się bardzo niskim odsetkiem bezrobotnych poniżej 25 roku życia – na koniec 2022 r. osoby takie stanowiły 13,3% ogółu, niepokoić może natomiast wysoki odsetek bezrobotnych w wieku powyżej 50 roku życia – w analizowanym pięcioleciu odsetek, przypadający na tę grupę, nie spadł poniżej wartości 26,5%, natomiast na koniec 2022 r. stanowili oni 34,8%, co począwszy od 2018 r. było wartością najwyższą. W analizowanym pięcioleciu wzrastał także odsetek bezrobotnych długotrwale, w 2022 r. stanowili oni 54% ogółu. Na tle porównawczym, pod względem odsetka zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym, gmina Kłaj wypadła korzystnie – odnotowana w 2021 r. wartość 2,6% była najniższa.

Konsekwencje i wyzwania:

- Jednym z podstawowych kierunków działań gminy Kłaj w zakresie pobudzania wzrostu gospodarczego wydaje się być wspieranie rozwoju biznesu w oparciu o tereny inwestycyjne w Targowisku. W tym zakresie konieczna będzie współpraca gminy z właścicielami i zarządcami gruntów, aby doprowadzić do ich zagospodarowania i zaktywizowania gospodarczego. Działaniem towarzyszącym powinna być efektywna promocja oferty oraz stałe doskonalenie jakości obsługi inwestora;
- W parze z potencjałem inwestycyjnym gminy idzie także drobna działalność mikro i małych przedsiębiorstw. Winna ona także być przedmiotem działań wspierających, realizowanych przez samorząd, w zakresie posiadanych kompetencji, a także współpracy z powiatem wielickim czy instytucjami otoczenia biznesu;
- Miejscem pracy dla znaczącej części mieszkańców gminy są okoliczne miasta: Kraków, a także Niepołomice, Bochnia i Wieliczka. Wydaje się zatem, że w przypadku gminy Kłaj zjawisko odpływu ludzi młodych w poszukiwaniu atrakcyjnej, dobrze płatnej pracy do wielkich miast oraz za granicę nie będzie mieć znaczących rozmiarów – co jest dobrą wiadomością przede wszystkim z punktu widzenia demografii;
- Z uwagi na rozwój mechanizmu pracy zdalnej, istotny dla utrzymania potencjału gminy Kłaj staje się zapewnienie bezawaryjnego dostępu do szybkiego Internetu, w czym samorząd gminny może uczestniczyć, współpracując w zakresie swoich kompetencji z podmiotami zewnętrznymi;
- Wysoka jakość gleb i powiązany z nią rolniczy charakter gminy skłania do określenia strategii postępowania względem tej gałęzi gospodarki lokalnej, w tym adekwatnych działań inwestycyjnych (np. budowa dróg dojazdowych do pól), jak i pozainwestycyjnych (np. wspieranie i promocja działalności rolniczej, m.in. w zakresie produkcji i zbytu produktów rolnych, nawiązywanie i podtrzymywanie partnerstw);
- Pomimo dość korzystnej sytuacji na lokalnym rynku pracy, charakteryzującej się w ostatnim pięcioleciu dość dużą stabilnością i przewidywalnością procesów, konieczna jest współpraca z powiatem wielickim i podległymi mu jednostkami w zakresie zapobiegania bezrobociu i aktywizacji osób pozostających bez zatrudnienia, szczególnie z grup o najtrudniejszej sytuacji rynkowej.

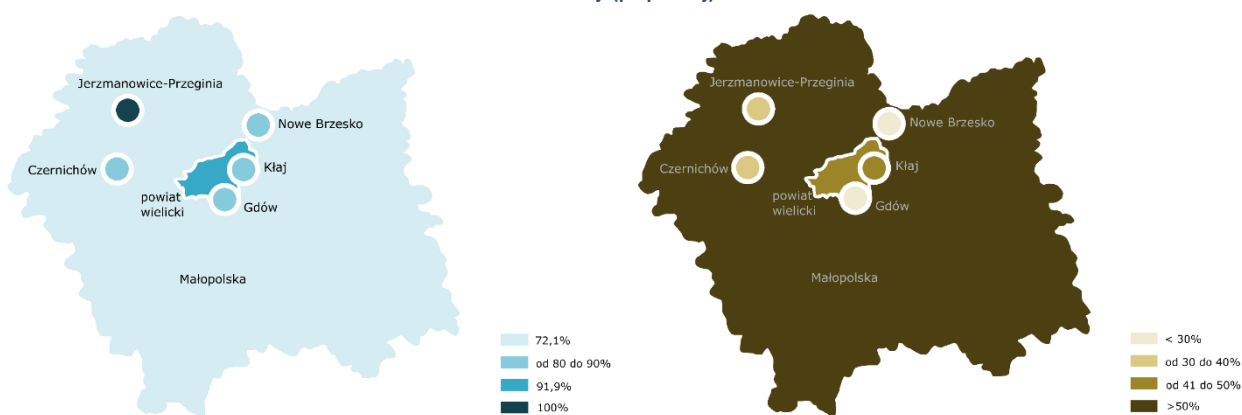
d) stanu i potencjału środowiska naturalnego

Podstawowymi zasobami przyrodniczymi, leżącymi w granicach gminy Kłaj, są fragment Puszczy Niepołomickiej oraz koryto rzeki Raby i sąsiadujące z nią sztucznie utworzone zbiorniki wodne. Tereny chronione, do których zalicza się rezerwat przyrody „Gibiel”, a do których GUS nie zalicza obszarów Natura 2000, stanowią zaledwie 0,4% powierzchni gminy – wartość parametru zaburza faktyczny obraz znaczenia oraz potencjału środowiska naturalnego jednostki, zwłaszcza w zestawieniu z innymi gminami.

Jednym z największych problemów w zakresie stanu środowiska naturalnego w gminie Kłaj jest zanieczyszczenie powietrza powodowane przez tzw. „niską emisję”, związaną z ogrzewaniem budynków mieszkalnych paliwami stałymi (głównie węgiel, nierzadko niskiej jakości) oraz ciągle jeszcze zdarzającym się spalaniem odpadów. Dane ze zlokalizowanych w niewielkim sąsiedztwie jednostki stacji pomiarowych nadzorowanych przez GIOŚ wskazują, że w 2021 r. dopuszczalna liczba dni z ponadnormatywnym stężeniem 24-godzinnym pyłu PM10 została przekroczona (Bochnia – 50 dni, Niepołomice – 49 dni, przy normie wynoszącej 35 dni), jednak dla całego okresu 2012-2021 występuje bardzo wyraźna tendencja malejąca średnich stężeń pyłu zawieszonego PM10 dla wszystkich stanowisk pomiarowych w Małopolsce. Przybliżone informacje o skali problemu na terenie gminy dostarcza Centralna Ewidencja Emisyjności Budynków – do 30 czerwca 2022 r. poziom jej wypełnienia wynosił 77% wszystkich punktów adresowych, z czego w 28% z tej wartości źródłem ogrzewania były kotły na paliwa stałe.

W zakresie gospodarki odpadami w gminie Kłaj zwraca uwagę fakt zarówno wartości masy odpadów wyprodukowanych przez jednego mieszkańca rocznie (401 kg), jak i jej wzrostu pomiędzy 2019 a 2021 rokiem. W obydwu przypadkach analizowana jednostka zajmowała czołową pozycję spośród tła porównawczego. Gmina Kłaj notuje przy tym relatywnie wysoką wartość wskaźnika odsetka przypadającego na odpady zebrane selektywnie w całkowitej masie odpadów. Osiągnięte w 2021 r. 46,3% było jednym z wyższych rezultatów wśród jednostek tła porównawczego, znacząco przekraczającym średnie dla regionu (41,1%) oraz, przede wszystkim, powiatu wielickiego (37,2%).

Rysunek 4. Odsetek budynków mieszkalnych w wybranych jednostkach posiadających w 2021 r. dostęp do wodociągu (po lewej) i do kanalizacji (po prawej)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Dane statystyczne publikowane przez GUS wskazują na brak większych problemów w dostępie do sieci wodociągowej – w 2021 r. posiadało go 87,3% budynków mieszkalnych na terenie jednostki. Stanowi to rezultat zbliżony do większości jednostek porównywanych, włączywszy w to także powiat (91,9%) i przekraczający średnią wojewódzką (72,1%). Sieć wodociągowa w gminie Kłaj zasilana jest w całości

przez wody podziemne. Obecnie eksploatowane są dwa ujęcia (Szarów oraz Szarów Dąbrowa), dysponujące łącznie 6 studniami głębinowymi, na 2023 r. planowane jest rozpoczęcie budowy trzeciego (Targowisko). Nieco gorzej prezentuje się sytuacja z wyposażeniem w sieć kanalizacyjną. Dane GUS z końca 2021 r. wskazują na dostęp do sieci 43,6% budynków mieszkalnych. Na tle porównawczym jest to rezultat dość dobry, niższy jedynie od odnotowanego w Małopolsce (51,6%) oraz powiecie wielickim (48,3%), na co w obydwu przypadkach wpływ może mieć stosunkowo dobre wyposażenie w sieć kanalizacyjną miast. Jednocześnie najbardziej aktualne dane własne gminy określają już wyższe wskaźniki w zakresie skanalizowania obu lokalnych aglomeracji. Gmina Kłaj charakteryzuje się natomiast bardzo dobrą dostępnością do sieci gazowej, na co wskazuje publikowany przez GUS odsetek mieszkańców korzystających z instalacji (93,5% na koniec 2021 r.). Wśród jednostek porównywanych jest to rezultat najwyższy.

Konsekwencje i wyzwania:

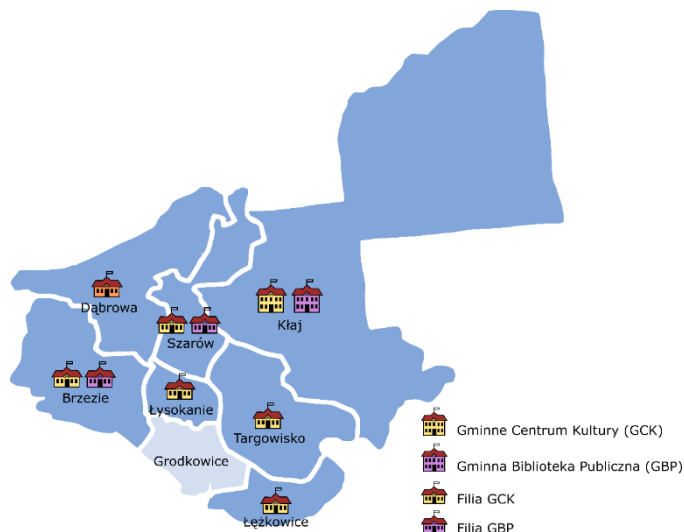
- Atrakcyjność przyrodnicza wyróżnia gminę Kłaj na skalę ponadlokalną – jednostka często bywa kojarzona z Puszczą Niepołomicką i jej osobliwościami przyrodniczymi (np. hodowla żubrów, największy kompleks bagienny w województwie małopolskim), które stanowią bazę dla oferty rekreacyjnej i wypoczynkowej, w tym kierowanej dla mieszkańców okolicznych miast. Jednym z wyzwań stojących przed samorządem w tym zakresie jest dokończenie prac, a następnie wypromowania ośrodka wypoczynkowego „Dolina Raby”. Duża popularność, jaką cieszy się puszcza wymuszać będzie także podejmowanie działań poprawiających obsługę ruchu turystycznego (np. parkingi przy wejściach na tereny leśne), realizowanych we współpracy z podmiotami zewnętrznymi (np. Lasy Państwowe);
- Zarówno zasada zrównoważonego rozwoju, jak i zmiany społeczno-gospodarcze, jakie zajądą w gminie (np. związane z demografią) wymuszać będą utrzymanie dotychczasowych oraz zakładanie nowych przestrzeni wypoczynku w otoczeniu przyrody, położonych w sąsiedztwie największych skupisk zabudowy. Powstawanie i odpowiednie utrzymanie takich miejsc jak parki kieszonkowe, skwery czy zieleńce będą pozytywnie wpływać także na estetykę przestrzeni publicznych;
- Dane – pomimo ich niedoskonałości, wynikającej m.in. z braku możliwości zinwentaryzowania wszystkich kotłów na paliwa stałe – wskazują na systematycznie poprawiający się stan powietrza w gminie. Konieczne jest prowadzenie działań, zarówno inwestycyjnych (np. wspieranie procesu likwidacji nieekologicznych kotłów), jak i „miękkich” (ekodoradztwo, kampanie edukacyjne, uświadamianie społeczeństwa), przy czym do osiągnięcia trwałych i dostrzegalnych efektów konieczne jest również zaangażowanie okolicznych gmin;
- W zakresie dostępu do sieci wodociągowej wyzwaniem dla gminy Kłaj na najbliższe lata jest nie tyle jej rozbudowa, co utrzymywanie wysokiej jakości działania – w tym modernizacja dostosowująca usługi do rosnącego zapotrzebowania, dbanie o jakość dostarczanej wody oraz zapobieganie awariom i przerwom w funkcjonowaniu;
- Coraz częstszym problemem są okresowe niedobory wody, powodowane wydłużającymi się okresami bezopadowymi. Należy przypuszczać, że wskutek zmian klimatycznych susze, zwłaszcza w okresie wiosennym i letnim, będą zdarzać się częściej. Obok rozbudowy i utrzymywania mechanizmów zabezpieczających dostęp do wody na potrzeby bytowe, istotne wydaje się jej zabezpieczenie dla rolnictwa oraz prowadzenie działań edukacyjnych wśród mieszkańców, dotyczących rozsądnego gospodarowania wodą (np. mała retencja i wykorzystywanie deszczówki);
- Dużym wyzwaniem jest uporządkowanie gospodarki kanalizacyjnej. Dostęp do sieci kanalizacyjnej jest jednym z kluczowych czynników, podnoszących atrakcyjność osadniczą oraz szeroko rozumianą jakość życia mieszkańców, jak również chroni zasoby środowiskowe. Istotna w tym zakresie jest ekonomiczna zasadność poszczególnych inwestycji – zwłaszcza w przypadku tych obszarów jednostki, które charakteryzuje rozproszona zabudowa. Wydaje się, że postępujące procesy demograficzne, na czele z dużym napływem nowych mieszkańców, będą pozytywnie wpływały na te działania i jednocześnie wymuszały zwiększanie możliwości systemu wodno-kanalizacyjnego (np. w zakresie oczyszczania ścieków);
- Jednym z poważniejszych wyzwań staje się także racjonalna gospodarka odpadami, zmierzająca do utrzymania i wzrostu odsetka odpadów zebranych selektywnie w ogólnej ich liczbie. Istotnym komponentem w tym przypadku są także działania edukacyjne, kierowane do mieszkańców.

e) zasobów dziedzictwa kulturowego i tzw. oferty spędzania wolnego czasu

Głównym animatorem życia kulturalnego w gminie Kłaj są dwie instytucje prowadzone przez samorząd gminny – Gminne Centrum Kultury (GCK) w Kłaju oraz Gminna Biblioteka Publiczna (GBP) w Kłaju, wraz z filiami tych instytucji. Wydarzenia kulturalne, które są realizowane w gminie Kłaj, to przede

wszystkim imprezy kierowane do społeczności lokalnych, istotne zwłaszcza w zakresie aktywizacji i integracji, kultywowania tradycji czy upowszechniania wiedzy historycznej związanej bezpośrednio z miejscem zamieszkania. Zaplecze kulturalne, dostarczające ofertę kulturalną i edukacyjną o nieco bardziej wyspecjalizowanym charakterze, stanowią także podmioty publiczne i prywatne działające w nieodległych miastach – Bochni, Niepołomicach i Wieliczce.

Rysunek 5. Rozmieszczenie placówek kultury prowadzonych przez samorząd gminny w gminie Kłaj w 2022 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Kłaj

Rejestr Zabytków Nieruchomych Województwa Małopolskiego zawiera tylko dwa wpisy dotyczące obiektów położonych na terenie gminy Kłaj – zespół pałacowy w Grodkowicach oraz przydrożna kapliczka w Targowisku. Pierwszy z obiektów posiada wyjątkowe walory architektoniczne oraz rozpoznawalność, głównie za sprawą funkcjonowania jako placówka gastronomiczno-noclegowa. Rejestr wojewódzki nie oddaje jednak w pełni skali oraz zasobów lokalnego materialnego dziedzictwa kulturowego, m.in. nie uwzględnia dwóch murowanych kościołów, w Brzeziu (1924 r.) i Łęzkowicach (1919-1921) oraz obiektów typowych dla małopolskiej wsi – wielu przydrożnych kapliczek, powstałych głównie w II połowie XIX i na początku XX w. oraz drewnianych domów mieszkalnych, budowanych w tym samym okresie. W 1999 r., w celu zachowania i popularyzacji materialnego oraz niematerialnego dziedzictwa Kłaja i okolic powołano Gminną Izbę Regionalną. Zbiory instytucji są przede wszystkim związane z codziennym życiem wiejskim oraz historią przebiegu II wojny światowej na tych terenach.

Na terenie gminy Kłaj działa kilka klubów sportowych, wśród których dominującą sekcją jest piłka nożna. Największe sukcesy związane są jednak z innymi dziedzinami – sztukami walki oraz szachami. Dzieci i młodzież z klubów sportowych z terenu gminy odnoszą w tych dziedzinach sukcesy na skalę krajową i międzynarodową. Od 2014 r. szkoła w Szarowie współpracuje z klubem sportowym z Krakowa, prowadząc klasy sportowe o profilu akrobatyczno-tanecznym. Podobnie jak w przypadku kultury, ofertę w zakresie zajęć sportowych dla mieszkańców gminy, zwłaszcza w wymiarze indywidualnym, częściowo zapewniają kluby, ośrodki sportowe i prywatni instruktorzy w nieodległych miastach. Z racji posiadanych zasobów (tereny rekreacji leśnej i wodnej) gmina Kłaj często jest gospodarzem lub współgospodarzem zawodów sportowych – m.in. biegowych, rowerowych czy wędkarskich.

Atrakcyjność wypoczynkowa i rekreacyjna gminy Kłaj stanowi jeden z najważniejszych potencjałów rozwojowych jednostki. Jego kluczowym składnikiem jest Puszcza Niepołomska, bardzo często wykorzystywana jako przestrzeń do aktywnego wypoczynku dla mieszkańców jednostki, okolicznych gmin oraz Krakowa. Znaczącym atutem kompleksu leśnego jest dobrze rozwinięta sieć szerokich, utwardzonych dróg leśnych, pozbawionych regularnego ruchu samochodowego. Całorocznie wykorzystuje się je w charakterze dróg dla rowerów, ścieżek biegowych czy spacerowych. Jednocześnie długość dróg dla rowerów na terenie gminy Kłaj jest póki co symboliczna (trwa budowa trasy rowerowej VeloRaba), a ich deficyt dotyczy zarówno mieszkańców, pozbawionych wygodnych i bezpiecznych tras dojazdowych do centrów miejscowości, budynków użyteczności publicznej czy centrów przesiadkowych w Kłaju i Szarowie, jak również turystów i gości odwiedzających coraz liczniej gminę.

Potencjał rekreacyjny gminy Kłaj wzmacniają dodatkowo przestrzenie umożliwiające wypoczynek nad wodą – stawy (w tym sztucznie utworzone wskutek eksploatacji kruszywa) oraz starorzecze Raby. Część z nich wykorzystywanych jest w charakterze łowisk. W 2022 r., w oparciu o zalane wyrobiska, oddano do użytku centrum wypoczynkowe „Dolina Raby”, posiadające w swojej ofercie m.in. plażę, łowisko, wypożyczalnię sprzętu wodnego, park linowy, ścianki wspinaczkowe, place zabaw, siłownię zewnętrzną, miasteczko rowerowe, boiska sportowe itp.

Konsekwencje i wyzwania:

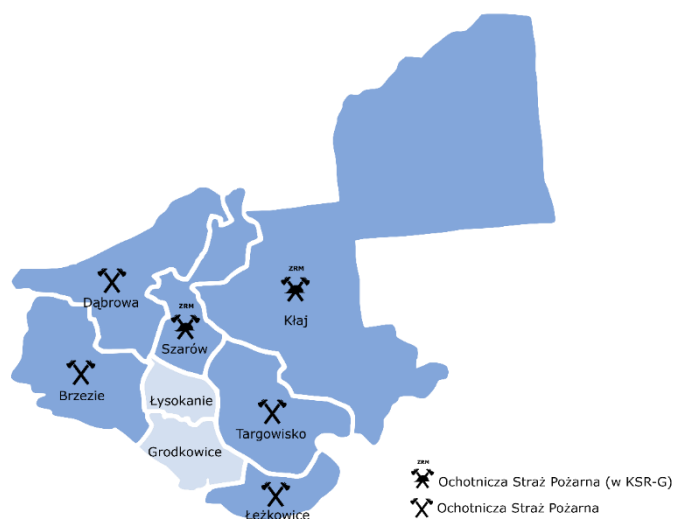
- Centrum życia kulturalnego w gminie stanowi przede wszystkim Kłaj, mimo to sieć placówek kultury jest dość rozbudowana, co pozytywnie wpływa na ich dostępność. Deficyty w dostępie do kultury mogą ujawniać się głównie poprzez ewentualną niezadowalającą ich działalność. Stąd konieczność jej weryfikowania, monitorowania zapotrzebowania zgłaszanego przez potencjalnych odbiorców oraz dbałości o odpowiednie wyposażenie i stan infrastruktury. W kontekście rosnącej liczby mieszkańców, możliwe są również nowe inwestycje w kolejnych latach;
- Podstawą oferty rekreacyjno-wypoczynkowej, zwłaszcza dla turystów i gości, są zasoby środowiskowe gminy Kłaj, leśne oraz wodne. O ile wykorzystanie w tym zakresie Puszczy realizowane jest od dawna, o tyle niedawno powstała „Dolina Raby” posiada potencjał do stania się atrakcją turystyczną, wypoczynkową i rekreacyjną na skalę ponadlokalną, pod warunkiem umiejętnego jej wykorzystania do budowy i promocji atrakcyjnej oferty spędzania wolnego czasu;
- Zasoby infrastrukturalne w dziedzinie sportu, jakie posiada gmina Kłaj, nie wyróżniają jej znacząco spośród jednostek o podobnym charakterze – boiska sportowe, hale sportowe itp. służą przede wszystkim lokalnej społeczności. Rozpoznawalność jednostce zapewniają przede wszystkim kluby sportowe o wieloletniej tradycji (najstarszy, TS Wolni Kłaj obchodził niedawno 100-lecie istnienia) oraz sukcesy sportowe w takich dziedzinach jak sztuki walki, szachy czy akrobatyka. Bogata już oferta aktywnego spędzania czasu wolnego powinna być nadal rozwijana i promowana wśród mieszkańców;
- Intensyfikacji działań może wymagać budowa dróg dla rowerów, przede wszystkim celem skomunikowania poszczególnych miejscowości w gminie z budynkami użyteczności publicznej, największymi zakładami pracy czy centrami przesiadkowymi, a także zintegrowania najważniejszych atrakcji turystycznych w gminie i jej sąsiedztwie (z uwzględnieniem możliwościami, jakie w zakresie wypoczynku na rowerze daje Puszcza Niepołomska).

f) poziomu bezpieczeństwa publicznego i polityki społecznej

Jedynymi podmiotami bezpieczeństwa publicznego, działającymi na terenie gminy Kłaj są ochotnicze straże pożarne. Swoje jednostki OSP posiada 6 miejscowości. OSP Kłaj oraz OSP Szarów ujęte są w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym. Siedzibą większości służb działających w zakresie bezpieczeństwa publicznego są pobliskie miasta, głównie Niepołomska (komisariat policji, zespoły ratownictwa medycznego) oraz Wieliczka (zawodowa straż pożarna).

Strategia Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku

Rysunek 6. Rozmieszczenie ochotniczych straży pożarnych w gminie Kłaj w 2022 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Kłaj

Samorządowym podmiotem, odpowiedzialnym za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (GOPS) w Kłaju. Placówką obecną na terenie gminy, wspierającą realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, jest ponadto Środowiskowy Dom Samopomocy w Brzeziu, funkcjonujący jako placówka dziennego wsparcia dla osób niepełnosprawnych, chorych psychicznie oraz wymagających opieki z innych powodów. Wyliczany przez GUS wskaźnik, obrazujący beneficjentów pomocy społecznej w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców na koniec 2021 r. dla gminy Kłaj wyniósł 318 osób. Wśród jednostek porównywanych rezultat ten był jednym z wyższych, porównywalny ze średnią dla gmin Małopolski (336 os.).

Samorząd gminny nie prowadzi żadnej placówki ochrony zdrowia. Ofertę dla mieszkańców gminy Kłaj w tym zakresie stanowią podmioty niepubliczne (NZOZ Kłaj z przychodniami w Kłaju i Brzeziu, NZOZ Łęzkowice) oraz prywatne gabinety lekarskie.

Drogi na terenie gminy charakteryzują się dużym natężeniem ruchu samochodowego. Największą jego część skupia autostrada A4, średnio ok. 50 tys. na dobę według pomiarów GDDKiA. Jej uruchomienie w znaczącym stopniu wpłynęło na spadek ruchu na DK94, co miało kluczowe znaczenie przede wszystkim dla mieszkańców położonych przy „starej czwórce” Łysokań i Brzezia. Jeszcze w 2005 r. odcinek Wieliczka – Targowisko pokonywało średnio 16,9 tys. pojazdów na dobę, w 2020 r. liczba ta była prawie trzykrotnie niższa. Obecnie, nie licząc autostrady, odcinkiem o największym natężeniu ruchu jest fragment DK75 od węzła „Targowisko” w kierunku Niepołomic (niespełna 10 tys. pojazdów na dobę w 2020 r.).

Spośród zagrożeń naturalnych na pierwszy plan w przypadku gminy Kłaj wysuwają się te wynikające z ekstremalnych zjawisk pogodowych – huraganowe wiatry oraz powodzie i podtopienia, zwłaszcza o nagłym charakterze, wskutek krótkotrwałych, intensywnych ulew. Zagrożenie powodziowe o podłożu rozlewnym bądź roztopowym w dorzeczu Raby, według informacji PGW Wody Polskie, obejmuje bezpośrednio sąsiedztwo koryta Raby, bez zagrożenia dla zabudowy mieszkalnej Łęzkowic, Targowisk oraz Kłaja. Znacznie większe ryzyko wiąże się w wystąpieniu z brzegów Tusznicy, płynącej wśród zwartej zabudowy mieszkalnej Targowiska. Na drugą połowę 2023 r. planowane jest oddanie do użytku suchego zbiornika retencyjnego, mającego zapobiegać podobnym wypadkom.

Z postępującymi zmianami klimatu wiąże się także ryzyko suszy, co ma szczególne znaczenie w przypadku gospodarstw domowych użytkujących przydomowe studnie oraz rolnictwa. Łączne zagrożenie suszą dla całego obszaru gminy PGW Wody Polskie określiło jako umiarkowane (drugi stopień w czterostopniowej skali).

Konsekwencje i wyzwania:

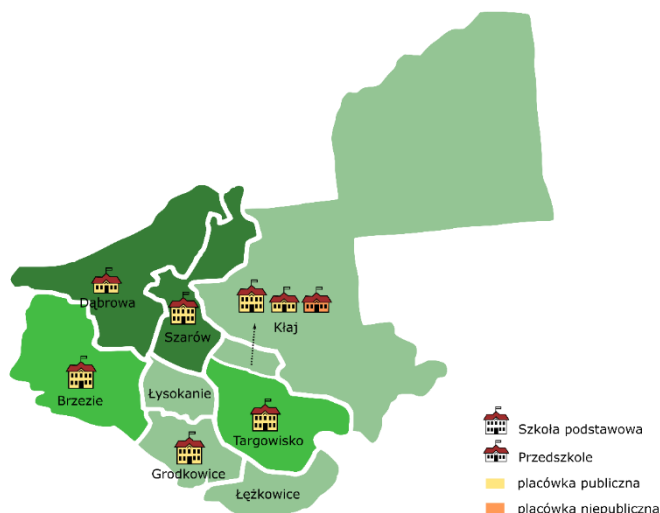
- Dużym, a przy tym stosunkowo nowym problemem społecznym, z jakim będą musiały zmierzyć się samorzady, są problemy wynikłe z pandemii COVID-19. Nawet ewentualne całkowite wygaśnięcie zagrożenia w najbliższych miesiącach nie spowoduje oddalenia zagrożenia. Można zatem zakładać, że w najbliższym czasie, poza „standardowym” zestawem problemów społecznych, samorząd gminny czeka szereg wyzwań związanych z łagodzeniem gospodarczych i społecznych skutków pandemii – w tym drugim przypadku przede wszystkim wśród osób młodych (m.in. problemy zdrowotne i psychiczne, zgłaszane przez nauczycieli i pedagogów szkolnych);
- Duże wyzwanie w zakresie pomocy społecznej wiąże się z wskazanymi wcześniej zmianami w strukturze demograficznej jednostki – w najbliższych latach liczba osób starszych i chorych (często z niepełnosprawnościami), a zatem wymagających rozmaitych form wsparcia, będzie rosła. Należy przez to rozumieć nie tylko działania typowe dla ośrodków pomocy społecznej, ale także wszelkie formy aktywizacji, budowania oferty spędzania czasu wolnego, przeciwdziałania wykluczeniu, animacji poprzez kulturę itd.;
- Zmiany w strukturze demograficznej wymuszają także dodatkowe działania w obszarze ochrony zdrowia. Poza standardowymi działaniami, zapewniającymi odpowiednie wyposażenie infrastrukturalne i sprzętowe placówek systemu opieki zdrowotnej, należy położyć odpowiedni nacisk na zapewnienie i podnoszenie kwalifikacji kadr medycznych oraz dostosowanie usług do aktualnego i prognozowanego zapotrzebowania oraz zwiększenie ich dostępności;
- Pomimo uruchomienia autostrady A4, w dalszym ciągu natężenie ruchu na niektórych odcinkach dróg krajowych, przecinających gminę, jest znaczące. Jednym z wyzwań, stojących przed samorządem, jest podniesienie bezpieczeństwa użytkowników tych dróg. Chociaż inwestycje w tym zakresie (np. budowa chodników czy przejść dla pieszych przy drogach krajowych, jak również powiatowych) leżą poza kompetencjami oraz możliwościami finansowymi samorządu gminnego, konieczna jest jednak aktywność na tym polu, obejmująca m.in. lobbowanie czy współpracę (także finansową) z instytucjami państwowymi i innymi jednostkami samorządu terytorialnego;
- Zagrożenia naturalne na terenie gminy Kłaj w dużej mierze warunkowane są pogodą (podtopienia, zalania, uaktywnienie się osuwisk). Niektórym z nich można zapobiec – tym bardziej, że wiele rozwiązań (jak chociażby utrzymywanie drożności rowów i przepustów czy utrzymywanie magazynów ze sprzętem przeciwpowodziowym) jest relatywnie niskonakładowych;
- Jednocześnie, w kontekście zabezpieczenia przeciwpowodziowego kluczowego znaczenia nabierają inwestycje realizowane poza kompetencjami miejscowego samorządu, a niejednokrotnie poza obszarem samej gminy (np. realizacja zabezpieczeń przeciwpowodziowych w dorzeczu Raby). Mogą one być jednak wspierane, np. poprzez lobbowanie czy nawiązywanie partnerstw międzysamorządowych;
- Jednostki OSP stanowią ważne ogniwo w systemie zabezpieczenia mieszkańców gminy oraz ich mienia, także z racji braku na terenie jednostki zawodowej straży pożarnej. Z uwagi na istniejące zagrożenia konieczne jest utrzymywanie wysokiej sprawności bojowej tych jednostek, m.in. poprzez doposażenie sprzętowe (w tym w zakresie ochrony przed powodzią).

g) edukacji i wychowania

Na terenie gminy Kłaj funkcjonują 3 przedszkola oraz 4 oddziały przedszkolne, z czego dwa przedszkola (Dąbrowa, Kłaj) prowadzone są przez samorząd gminny. Rok szkolny 2021/2022 w placówkach tych rozpoczęło łącznie 262 dzieci, z czego 72,1% przypadało na placówki publiczne. Roczny koszt utrzymania 1 dziecka w obu przedszkolach publicznych w roku 2021 wynosił ok. 10 tys. zł. W analizowanej jednostce funkcjonuje 5 szkół podstawowych – wszystkie prowadzone przez samorząd gminny. Naukę w roku szkolnym 2021/2022 rozpoczęło 1 182 uczniów, z czego najwięcej przypadało na szkoły w Szarowie (27,9% ogółu) oraz Kłaju (27,4%). Roczne nakłady na utrzymanie placówek w przeliczeniu na 1 ucznia wykazywały znacznie większe zróżnicowanie niż w przypadku przedszkoli – wynosiły pomiędzy 11,6 tys. zł (SP Szarów) a 20,2 tys. zł (SP Grodkowice).

Strategia Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku

Rysunek 7. Rozmieszczenie przedszkoli, szkół podstawowych i obwody szkolne w gminie Kłaj w 2021 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Kłaj

Z porównania średnich punktowych wynika, że poziom edukacji w szkołach podstawowych na terenie gminy Kłaj w analizowanym okresie podnosi się – zauważalny jest progres w osiągniętych rezultatach, niezależnie od analizowanego przedmiotu.

Tabela 1. Średnie procentowe wyniki uczniów wybranych jednostek z egzaminu ósmoklasisty (j. polski, matematyka, j. angielski) w latach 2019-2022

	język polski				matematyka				język angielski			
	2019	2020	2021	2022	2019	2020	2021	2022	2019	2020	2021	2022
Małopolska	67,0	62,0	64,0	63,6	50,2	51,0	52,4	63,2	61,5	56,9	68,9	69,2
powiat wielicki	67,0	63,6	65,8	68,1	50,7	53,0	54,7	66,7	64,3	59,3	71,4	74,4
Kłaj	61,6	62,4	63,7	68,5	48,3	49,9	54,8	69,4	54,5	55,6	69,1	73,1
Niepołomice	68,3	64,6	70,0	68,1	52,1	55,4	56,2	67,0	69,3	65,0	75,8	76,2
Gdów	66,2	61,1	63,5	65,2	48,6	46,1	51,9	62,6	61,8	49,4	64,6	66,3
Bochnia [w]	60,6	59,4	60,8	58,0	42,9	50,7	49,9	58,5	55,2	51,5	62,7	63,5
Drwinia	67,0	62,6	60,1	56,6	47,5	51,4	43,0	55,8	60,2	56,6	57,6	64,4
Nowe Brzesko	67,4	52,6	60,4	62,2	50,4	43,5	57,2	63,9	51,6	37,1	62,0	54,1
Jerzm.-Przegonia	63,5	60,6	65,2	63,5	46,8	44,5	54,5	69,0	51,1	52,1	72,8	72,1
Czernichów	69,3	63,3	64,6	64,6	52,6	51,6	51,8	62,4	58,5	57,7	70,8	69,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych

Jeszcze w latach 2019 i 2020 w niemal każdym przypadku wyniki uczniów z gminy Kłaj były gorsze od średnich powiatowych i wojewódzkich, odstając także od większości porównywanych gmin. W 2022 r. natomiast jedynie w przypadku języka angielskiego gmina Niepołomice oraz powiat wielicki osiągnęły lepszy rezultat, w pozostałych przypadkach testy w gminie Kłaj wypadły najlepiej.

Konsekwencje i wyzwania:

- Odsetek mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym utrzymuje się na wysokim poziomie i rośnie, co oznacza m.in. konieczność rozwoju oferty opieki nad dziećmi do lat 3, w tym we współpracy z sektorem prywatnym i pozarządowym;
- Jednym z warunków posiadania atrakcyjnej oferty edukacyjnej jest ponoszenie nakładów na utrzymanie i rozwój infrastruktury przedszkolnej oraz szkolnej – tyczy się to budynków oświatowych i ich wyposażenia, infrastruktury rekreacyjno-sportowej, a także otoczenia placówek, jak również infrastruktury okołoszkolnej, ułatwiającej codzienne funkcjonowanie (np. zatoki parkingowe „począłuj i jedź”);
- Ważną kwestią jest poziom nauczania – ten, co sugerują wyniki z egzaminu ósmoklasisty, jest wysoki i na przestrzeni analizowanego okresu odnotował znaczący progres. Podnosi to konkurencyjność miejscowych szkół podstawowych w stosunku do placówek z okolicznych gmin, a jednocześnie pozytywnie wpływa na atrakcyjność osadniczą jednostki.

h) kapitału społecznego

Na koniec stycznia 2023 r. w rejestrach KRS znajdowało się 31 podmiotów – stowarzyszeń, fundacji oraz innych organizacji społecznych i zawodowych – zarejestrowanych na terenie gminy Kłaj. Największy ich odsetek przypadł na ochotnicze straże pożarne (19,4%) oraz kluby sportowe (12,9%). Znaczący udział w ogóle organizacji (16,1%) posiadały także stowarzyszenia, których podstawowa działalność skupiona była na wielowymiarowym rozwoju całej gminy.

Według danych GUS, na koniec 2021 r. na terenie gminy Kłaj działało 3,25 organizacji społecznych (stowarzyszeń, fundacji itp.) w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców. Wartość ta była najniższa spośród wszystkich analizowanych jednostek, gmina Kłaj odnotowała także największy spadek wartości parametru pomiędzy 2017 a 2021 r. Liczba formalnie istniejących organizacji nie przekłada się jednak na aktywność oraz sprawność ich działania, przez co dane te należy traktować co najwyżej pomocniczo. Organizacje działają bowiem w każdej z miejscowości gminy i w dużej mierze animują lokalne życie społeczne, kulturalne i rekreacyjno-sportowe różnych grup wiekowych mieszkańców (m.in. działa uniwersytet trzeciego wieku).

Frekwencja wyborcza w wybranych głosowaniach pomiędzy 2014 a 2020 rokiem wzrasta i, co szczególnie warte odnotowania, proces ten jest bardzo zbliżony do obserwowanego w skali całego powiatu oraz województwa. Co więcej, różnice pomiędzy tymi jednostkami w poszczególnych głosowaniach są nieznaczne. W ostatnich jak dotąd wyborach, na urząd Prezydenta RP w 2020 r. (II tura), w gminie Kłaj do urn udało się 71,93% uprawnionych, co spośród analizowanych głosowań było rezultatem najwyższym.

Konsekwencje i wyzwania:

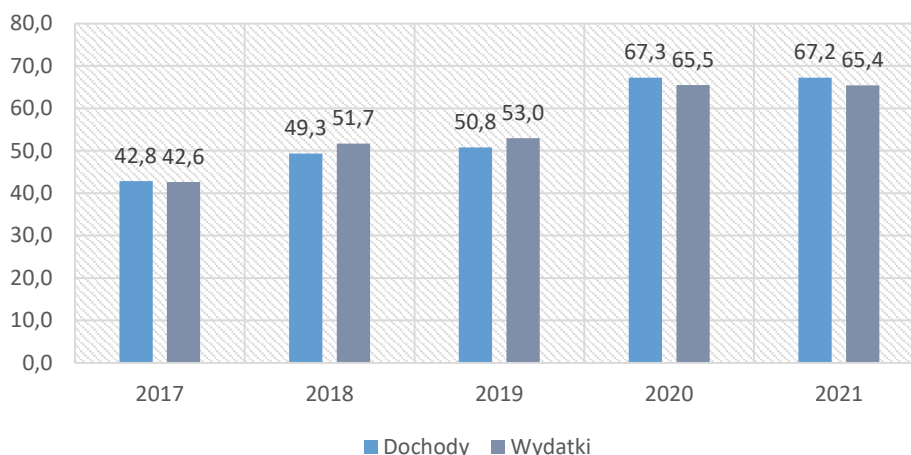
- Poziom zaangażowania społecznego w dużej mierze wynika ze sprawności i skuteczności mechanizmów dialogu oraz współpracy pomiędzy samorządem lokalnym a organizacjami społecznymi. Na jego podniesienie korzystnie może oddziaływać stosowanie takich mechanizmów jak konsultacje społeczne, partycypacyjne decydowanie o wydatkach z budżetu lokalnego, konkursy ofert na realizację zadań publicznych, promocja i wsparcie wolontariatu oraz wielowymiarowa pomoc organizacjom pozarządowym;
- Analiza danych potwierdza istotną rolę, jaką w życiu społeczności lokalnych pełnią ochotnicze straże pożarne, niezależnie od ich podstawowych zadań związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa publicznego. Drugim ważnym ogniwem działalności społecznej są koła gospodyń wiejskich. Ważna jest również działalność klubów sportowych. W tym kontekście warto podkreślić kluczową rolę, jaką pełni dostępność odpowiednio wyposażonej i utrzymanej infrastruktury na potrzeby działalności społecznej;
- Dużym atutem gminy Kłaj jest homogeniczność społeczności lokalnej, której brak doskwiera gminom przeżywającym duży napływ nowych mieszkańców. Daje to znaczący potencjał w zakresie działalności oddolnej, zwłaszcza nakierowanej na kultywowanie i rozwijanie społeczności lokalnych.

i) sytuacji finansowej gminy

Dochody gminy Kłaj w 2021 r. wyniosły 67,2 mln zł, co stanowiło kwotę o 57% większą niż w roku 2017. W przeliczeniu na 1 mieszkańca gmina Kłaj odnotowała w 2021 r. dochód w wysokości 6 105,09 zł, co było rezultatem znacznie odstającym od średniej dla gmin regionu (7 184,32 zł) oraz powiatu (6 932,11 zł). Uśredniony dochód na 1 mieszkańca w okresie 2017-2021 wyniósł natomiast 5 128,54 zł, co także stanowiło wartość dość znacznie odstającą od obserwowanej w powiecie i województwie. Poziom dochodów własnych w ogóle dochodów budżetu gminy Kłaj w okresie 2017-2021 wahał się pomiędzy wartościami 40% a niemal 49%. Zjawiskiem niepokojącym jest spadek tego poziomu z 48,7% (2020) do 40,1% (2021), choć należy podkreślić, że zjawisko to wystąpiło w każdej z analizowanych jednostek i w dużej mierze ma zapewne związek z decyzjami zapadającymi na szczeblu centralnym.

Strategia Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku

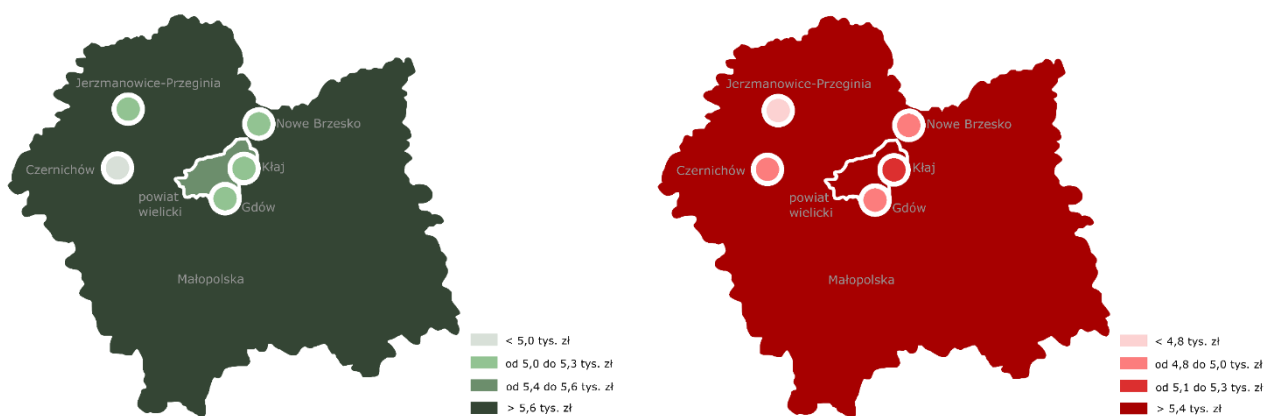
Wykres 3. Dochody i wydatki budżetu gminy Kłaj w mln zł w okresie 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Wydatki z budżetu gminy Kłaj w 2021 r. sięgnęły poziomu 65,4 mln zł, o 54% więcej niż w roku 2017. W przeliczeniu na 1 mieszkańca gmina Kłaj w 2021 r. wydawała 5 941,23 zł, znacząco mniej niż w przypadku regionu (6 855,04 zł) oraz powiatu (6 836,24 zł), nie wyróżniając się przy tym spośród pozostałych porównywanych gmin. Poziom wydatków na 1 mieszkańca, po uśrednieniu za okres 2017-2021, wyniósł z kolei 5 142,67 zł, co także i w tym przypadku było rezultatem niższym od średniej wojewódzkiej i powiatowej, natomiast najwyższym spośród gmin stanowiących tło porównawcze.

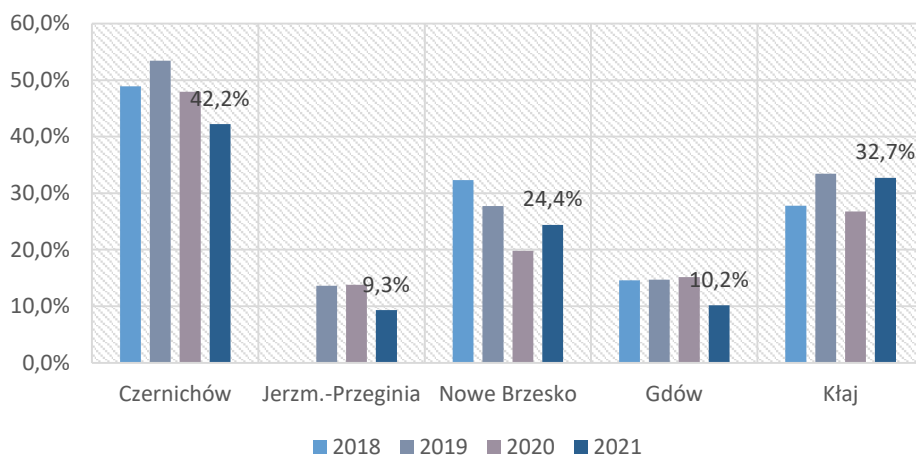
Rysunek 8. Przeciętny dochód (po lewej) i przeciętne wydatki (po prawej) budżetów wybranych jednostek w przeliczeniu na jednego mieszkańca dla lat 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Struktura wydatków gminy Kłaj, analizowana według działów klasyfikacji budżetowej, w dużej mierze zaburzona jest przez wypłaty świadczeń w ramach programu socjalnego „Rodzina 500+”. Zarówno w 2017, jak i w 2021 r. stanowiły one prawie 25% ogółu wydatków. Największy udział w wydatkach posiadał natomiast dział „Oświata i wychowanie”, z rezultatem powyżej 35% w 2017 oraz 2021 r., co wiązało się rzeczą jasną z szeroko pojętym funkcjonowaniem placówek edukacyjnych i wychowawczych – szkół podstawowych oraz przedszkoli. Sporo, bo 6,6% w 2021 r. pochłaniały także wydatki w dziale „gospodarka komunalna i ochrona środowiska”. Struktura wydatków nie różniła się znacząco od jednostek porównywanych.

Wykres 4. Zadłużenie jednostek porównywanych w okresie 2018-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych RIO Kraków

Zgodnie z informacjami, publikowanymi przez Regionalną Izbę Obrachunkową w Krakowie, zadłużenie gminy Kłaj na koniec 2021 r. wynosiło 32,7% i spośród wszystkich pięciu porównywanych gmin było jednym z wyższych. Poziom zadłużenia w analizowanej jednostce w okresie 2018-2021 nie ulegał większym zmianom, nie spadając poniżej wartości 26,8%. W dużej mierze związane to jest z prowadzonymi procesami inwestycyjnymi, w szczególności poprzez projekty współfinansowane ze środków zewnętrznych, a wymagające wkładu własnego gminy.

Konsekwencje i wyzwania:

- Gospodarka finansowa gminy Kłaj jest dość uporządkowana, z dość wysokim poziomem dochodów własnych, przesądzającym o możliwościach finansowych jednostki. Konieczna jest kontynuacja zrównoważonej polityki finansowej, na tyle, na ile to możliwe ze względu na uwarunkowania zewnętrzne (np. kryzysy gospodarcze, uwarunkowania prawne tworzone na szczeblu centralnym), przy jednoczesnej optymalizacji zadłużenia;
- Jednym z wyzwań na nadchodzącą dekadę jest utrzymanie i podniesienie sprawności absorbowania środków zewnętrznych, w tym pochodzących z UE, przy jednoczesnym utrzymaniu racjonalności i adekwatności w doborze inwestycji.

ANALIZA STRATEGICZNA (SWOT) GMINY KŁAJ

Analiza SWOT stanowi jedną z najpopularniejszych metod diagnostycznych. Służy porządkowaniu informacji, dokonywaniu oceny zasobów i czynników zewnętrznych, ułatwia też identyfikację wyzwań i określenie priorytetów rozwoju. W najbardziej podstawowym ujęciu, polega na grupowaniu czynników odnoszących się do polityki rozwoju na cztery kategorie, nazwane z j. ang.: strengths – mocne strony, weaknesses – słabe strony, opportunities – szanse i threats – zagrożenia.

Tabela 2. Wyniki analizy SWOT dla gminy Kłaj

Silne strony - Potencjały konkurencyjne	Słabe strony - Bariery rozwojowe
<ul style="list-style-type: none"> • Korzystne położenie, przy szlakach komunikacyjnych znaczenia międzynarodowego i krajowego (drogowych i kolejowym), z bezpośrednim dostępem do autostrady A4 (węzeł „Targowisko”) – dobra dostępność komunikacyjna, istotna z punktu widzenia atrakcyjności osadniczej oraz działalności przemysłowej i usługowej; • Niewielka odległość oraz dogodne powiązania komunikacyjne z Krakowem (ośrodkiem administracyjnym, gospodarczym i usługowym o oddziaływaniu w skali krajowej) oraz Bochnią i Wieliczką (oddziaływanie ponadlokalne); • Zadowolający poziom dostępności do sieci wodociągowej oraz gazociągu – czynniki zwiększające atrakcyjność osadniczą jednostki; • Wyróżniająca na skalę ponadlokalną oferta rekreacyjno-wypoczynkowej, wykorzystująca zarówno walory środowiska naturalnego (Puszcza Niepołomska, zalane wyrobiska pożwirowe – Ośrodek Rekreacyjny „Dolina Raby”), jak i infrastrukturę publiczną i prywatną (m.in. pumptrack, Stacja Kłaj) – większa atrakcyjność osadnicza gminy; • Silna pozycja gospodarcza gminy Kłaj, m.in. poprzez obecność strefy koncentracji przedsiębiorstw (głównie o profilu transportowo-logistycznym i magazynowym) w sąsiedztwie zjazdu z A4 i funkcjonowanie na terenie gminy kilku przedsiębiorstw o rozpoznawalności ponadlokalnej o nieuciążliwym profilu działalności, przekładająca się na korzyści finansowe i wizerunkowe dla jednostki; • Uporządkowana gospodarka przestrzenna wskutek pokrycia 100% obszaru gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego – obniżenie ryzyka intensyfikacji negatywnych zjawisk związanych z rozwojem przestrzennym, m.in. w zakresie „rozlewania się” zabudowy mieszkaniowej; • Stabilna sytuacja demograficzna wynikająca ze wzrostu liczby ludności, obserwowanego na przestrzeni ostatnich lat wraz z rosnącym odsetkiem mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym – wpływ na stabilność funkcjonowania gminy i usług zapewnianych przez samorząd gminny; • Równomierny przyrost ludnościowy w podziale na poszczególne miejscowości gminy – niewielkie ryzyko pojawienia się dysproporcji rozwojowych pomiędzy poszczególnymi częściami jednostki; • Sprzyjające warunki terenowe i glebowe do prowadzenia gospodarki rolnej (głównie w zakresie upraw roślinnych) i występowanie procesów 	<ul style="list-style-type: none"> • Trudności w tworzeniu i rozwijaniu stref przemysłowych, wynikające ze struktury własności gruntów – bariera spowalniająca rozwój przedsiębiorczości na terenie gminy; • Brak komercjalizacji oferty czasu wolnego; • Starzenie się społeczeństwa, skutkujące koniecznością dostosowania bądź uruchomienia pakietu usług publicznych kierowanych do osób starszych, chorych itp., wraz z ryzykiem konieczności ograniczenia innych działań w przyszłości; • Zagrożenie powodziowe ze strony rzeki Tuszniczy, zwiększone niedoborami w infrastrukturze przeciwpowodziowej na terenie gminy – czynnik ryzyka dla życia i zdrowia mieszkańców oraz bezpieczeństwa mienia prywatnego i publicznego; • Duże natężenie ruchu na głównych drogach w gminie, wpływające na bezpieczeństwo, jakość środowiska oraz powodujące liczne niedogodności dla mieszkańców (hałas, korki, zanieczyszczenia itp.); • Braki w zakresie infrastruktury kanalizacyjnej – czynnik ryzyka dla jakości środowiska, jednocześnie obniżający komfort życia mieszkańców; • Niski poziom rozwoju infrastruktury rowerowej – obniżenie atrakcyjności rekreacyjno-wypoczynkowej gminy, utrudnienie w codziennym funkcjonowaniu dla mieszkańców gminy (dojazdy do pracy, szkół, punktów przesiadkowych); • Niepokojąca sytuacja na lokalnym rynku pracy, uwidaczniająca się poprzez wysoki odsetek bezrobotnych długotrwale – konieczność określenia przyczyn zjawiska i wdrożenia mechanizmów naprawczych; • Trudności w korzystaniu z połączeń autobusowej i busowej komunikacji zbiorowej przez osoby o dodatkowych potrzebach, wynikające z nieprzystosowania infrastruktury (przystanki) oraz taboru – ryzyko wykluczenia komunikacyjnego w odniesieniu do wybranych grup społecznych; • Nierozwiązany problem z „niską emisją”, skutkującą pogorszeniem stanu powietrza w okresie jesiennym i zimowym, w porównaniu ze złożonym charakterem problemu (powodzenie zależne od działań podejmowanych przez inne jednostki) – wpływ na zdrowie i komfort życia mieszkańców.

Strategia Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku

<p>korzystnych z punktu widzenia rolnictwa (m.in. w zakresie powierzchni jednego gospodarstwa) – podniesienie konkurencyjności lokalnego rolnictwa;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Korzystna sytuacja na lokalnym rynku pracy, przede wszystkim w zakresie bezrobocia wśród najmłodszej grupy wiekowej; • Wysoki, wyróżniający gminę na skalę ponadlokalną poziom segregowania odpadów – wysoka świadomość ekologiczna wśród mieszkańców, skutkująca poszanowaniem środowiska naturalnego; • Wyjątkowe walory krajobrazowo-przyrodnicze (Puszcza Niepołomicka wraz z Czarnym Stawem, Wielkim Błotem oraz ośrodkiem hodowli żubrów, rezerwaty i pomniki przyrody, Raba i starorzecze Raby) oraz zasoby kulturowe i historyczne (Pałac i Mauzoleum Żeleńskich, kapliczki i zabytki sakralne), stanowiące o tożsamości gminy, jej atrakcyjności osadniczej oraz rekreacyjno-wypoczynkowej; • Dobra dostępność do podstawowych usług publicznych na terenie gminy (oświata i wychowanie, kultura), wynikająca m.in. z rozbudowanej bazy infrastrukturalnej – kolejny czynnik podnoszący atrakcyjność osadniczą jednostki; • Dostrzegalna działalność organizacji pozarządowych (w tym OSP i KGW, a także UTW) i nieformalnych oraz znaczący potencjał lokalnych środowisk kulturalnych, artystycznych oraz sportowych (szachy, karate) – współpraca przy tworzeniu oferty kulturalnej, turystycznej i sportowo-rekreacyjnej; • Duży poziom bezpieczeństwa publicznego (incydentalny charakter poważniejszych przestępstw i zagrożeń), zapewniany m.in. przez homogeniczną strukturę społeczną oraz bliskość ośrodków miejskich, wpływającą na szybki czas reagowania w sytuacjach kryzysowych. 	
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój gminy jako miejsca do spokojnego życia zgodnie z filozofią „slow life”, przy jednoczesnym dobrym dojeździe do miast – ośrodków gospodarczych i usługowych o ugruntowanej pozycji w skali regionu; • Wzrost atrakcyjności osadniczej warunkowany dostępnością działek budowlanych i niższymi ich cenami w porównaniu do gmin bezpośrednio graniczących z Krakowem – potencjał w kierunku niwelowania różnic w tym zakresie względem wiodących gmin w regionie; • Łagodniejsze niż w przypadku wielu innych gmin następstwa zmian demograficznych, związanych ze spadkiem liczby ludności oraz starzeniem się społeczeństwa, wskutek dopływu nowych mieszkańców osiedlających się na terenie jednostki; • Rosnące zainteresowanie niskokosztową turystyką w wydaniu lokalnym, sprowadzającą się do jednodniowych odwiedzin w lokalizacjach oddalonych o 1-2 godziny drogi od miejsca zamieszkania – wykorzystanie bliskości Krakowa i gęsto zaludnionych gmin oraz możliwość rozwoju usług związanych z turystyką i branżami pokrewnymi; • Wzrost odsetka dochodów własnych w strukturze dochodów jednostki wskutek zainwestowania 	<ul style="list-style-type: none"> • Rosnąca uciążliwość związana z ruchem turystycznym, w szczególności generowanym przez Puszcze Niepołomicką – uciążliwość dla mieszkańców (m.in. duży ruch samochodowy, niewydolność miejsc do parkowania, zaśmiecenie terenów leśnych i sąsiadujących) przy jednoczesnym braku zauważalnego przełożenia liczby odwiedzin na budżet gminy; • Dynamiczny, a przy tym nie w pełni kontrolowany wzrost zabudowy mieszkaniowej, skutkujący chaosem przestrzennym (szczególnie w odniesieniu do miejsc o walorach historycznych i krajobrazowych), degradacją środowiska naturalnego oraz wzrostem kosztów utrzymania infrastruktury transportowej i sieciowej; • Ryzyka związane ze zmianami klimatu – występowanie gwałtownych zjawisk pogodowych (np. deszcze nawalne, długookresowe susze) oraz konieczność ponoszenia kosztów przeciwdziałania ich zagrożeniom i skutkom; • Współistnienie problemów natury konserwatorskiej, prawnej, finansowej i społecznej, skutkujące brakiem możliwości aktywnej ochrony drewnianych domów mieszkalnych z XIX i I połowy XX stulecia, położonych

Strategia Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku

<p>kolejnych obszarów przeznaczonych na działalność przemysłową;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wykorzystanie walorów środowiskowych (Puszcza Niepołomicka, zbiorniki wodne) do organizacji zawodów sportowych (np. biegi, kolarstwo) i okołosportowych (np. wędkarstwo) o randze krajowej i międzynarodowej – podniesienie rozpoznawalności gminy, możliwość rozwoju usług towarzyszących; • Większa świadomość w zakresie ochrony środowiska naturalnego i zachowań proekologicznych wśród młodszych pokoleń – szansa na zdynamizowanie procesu poprawy stanu środowiska przy jednoczesnym obniżeniu nakładów finansowych ponoszonych przez samorząd gminny (np. na likwidację nieekologicznych kotłów, likwidację dzikich wysypisk); • Niewielkie uzależnienie bezpieczeństwa powodziowego od inwestycji prowadzonych poza terenem gminy – większe możliwości działania samorządu w zakresie realizacji podstawowych inwestycji przeciwpowodziowych (rzeka Tusznic); • Programy rządowe i systemy finansowe ukierunkowane na politykę prorodziną, ofertę dla młodzieży i młodych dorosłych, kompleksową politykę senioralną i społeczną; • Rozwój usług opiekuńczych dla osób starszych i/lub chorych w odpowiedzi na sytuację demograficzną w całym regionie – szansa na stworzenie miejsc pracy dla mieszkańców gminy Kłaj przy jednoczesnym rozwiązaniu problemu opieki nad osobami tego wymagającymi; • Polityczny i społeczny priorytet związany z ochroną środowiska oraz ograniczaniem zmian klimatu i adaptacją do nich, dostęp do wiedzy, sprawdzonych rozwiązań oraz zewnętrznych środków finansowych; • Dynamiczny rozwój technologii informacyjnych, skutkujący wzrostem partycypacji społecznej oraz możliwościami pracy zdalnej, wpływającymi na zacieranie się różnic w atrakcyjności rynku pracy pomiędzy dużymi miastami a oddalonymi od takich ośrodków gminami wiejskimi. 	<p>na terenie gminy – ryzyko stopniowej utraty cennego zasobu przesądzającego o wyjątkowym charakterze gminy;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rosnące obciążenie dla budżetu gminy z tytułu utrzymania infrastruktury edukacyjnej, kulturalnej oraz sportowej, m.in. poprzez wzrost kosztów mediów – konieczność dokonywania priorytetyzacji wydatków, skutkująca pogorszeniem się oferty bądź wzrostem poziomu opłat za korzystanie z niej; • Niska jakość polityki centralnej i stanowionego prawa oraz utrwalająca się biurokracja – brak wzorca prowadzenia długofalowej i profesjonalnej polityki rozwoju, nieporządek prawny oraz rosnące koszty realizacji zadań publicznych przez jednostki samorządu terytorialnego przy jednoczesnym braku rekompensat; • Ryzyko wyhamowania poziomu inwestycji oraz rozwoju gminy ze względu na kryzys gospodarczy, inflację i skalę zmian w systemie finansów publicznych w odniesieniu do jednostek samorządu terytorialnego; • Nasilenie problemów społecznych wskutek czynników zewnętrznych (np. pandemia COVID-19, sytuacja gospodarcza kraju, kryzys migracyjny), szczególnie wśród najmłodszych i najstarszych grup wiekowych – konieczność intensyfikacji działań pomocowych, przekładające się na większe zapotrzebowanie na finanse oraz specjalistyczną kadre; • Niepewna sytuacja na lokalnych rynkach pracy wskutek społeczno-gospodarczych skutków pandemii koronawirusa, kwestiach migracyjnych oraz regulacji prawnych wprowadzanych na szczeblu centralnym; • Korelacja występujących w skali całego kraju, pogłębiających się trudności w dostępie do podstawowych i specjalistycznych usług medycznych i opiekuńczych z procesem starzenia się społeczeństwa miasta i wzrostem zapotrzebowania na takie usługi.
--	---

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie wniosków z diagnozy oraz dyskusji warsztatowej

WIZJA I MISJA ROZWOJU GMINY KŁAJ

WIZJA ROZWOJU

Wizja rozwoju stanowi projekcję, opis pożądanego stanu gminy Kłaj w perspektywie roku 2030. Określa stan docelowy, do którego dążyć będą władze samorządowe i wszyscy zaangażowani partnerzy. Wskazuje ona zasadniczy kierunek wspólnie podejmowanych interwencji.

Kłaj 2030:

Dla mieszkańców – gmina dobra do życia, nauki, pracy, wypoczynku i samorealizacji, zapewniająca spokój, komfort, bezpieczeństwo, dostępność wysokiej jakości usług publicznych i komercyjnych, inwestująca w ludzi, ich rozwój i relacje, dbająca o przestrzeń, środowisko naturalne i zasoby dziedzictwa kulturowego, a jednocześnie nowoczesnie i partnersko zarządzana.

Dla przedsiębiorców i inwestorów – miejsce atrakcyjne dla prowadzenia i rozwijania działalności gospodarczej oraz samorząd otwarty na współpracę, dbający o odpowiedni klimat dla biznesu.

Dla turystów i gości – gmina o atrakcyjnej i zróżnicowanej ofercie spędzania czasu wolnego, bazującej na lokalnych walorach przyrodniczo-krajobrazowych oraz kulturowych.

Dla innych samorządów i partnerów – jeden z liderów polityki zrównoważonego rozwoju lokalnego, zawsze gotowy na współdziałanie, a jednocześnie kreujący, inicjujący i realizujący własne programy i projekty prorozwojowe.

MISJA

Misja wskazuje naczelny cel polityki rozwoju gminy Kłaj, wokół którego powinny koncentrować się działania władz samorządowych i wszystkich zaangażowanych partnerów. Stanowi przesłanie, będące podstawą i określeniem kierunku (współ)działania na szczeblu lokalnym.

Świadoma i konsekwentna polityka zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju lokalnego, we współpracy i na rzecz mieszkańców, biznesu oraz turystów i gości odwiedzających gminę Kłaj.

OBSZARY, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ STRATEGII ROZWOJU GMINY KŁAJ DO 2030 ROKU ORAZ OCZEKIWANE EFEKTY JEJ REALIZACJI

Strukturę Strategii Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku tworzą **4 obszary rozwojowe**, które wzajemnie się przenikają i uzupełniają. W ramach tych obszarów dokonano koncentracji różnych działań wokół wyznaczonych celów.

Schemat 1. Obszary strategicznego rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku

W ramach każdego z obszarów zdefiniowano cele rozwojowe w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym. **Cele strategiczne** mają charakter długofalowy, wskazują generalny kierunek postępowania w realizacji założonej wizji rozwoju gminy. **Cele operacyjne** dotyczą średniego horyzontu czasowego, określają narzędzia i sposoby realizacji celów strategicznych. Następnie określono kierunki działań, które wskazują przyjętą strategię postępowania, służą realizacji założonych celów, a tym samym stanowią podstawę wdrażania strategii. **Kierunki działań** oznaczają kierunki koncentracji wspólnych wysiłków (aktywności programowej, finansowej i organizacyjnej) podejmowanych przez samorząd oraz jego partnerów publicznych, społecznych i gospodarczych. Strategia określa również **oczekiwane rezultaty** planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz **wskaźniki** ich osiągnięcia. Interwencje planowane w ramach poszczególnych obszarów nie są rozłączne, lecz silnie zintegrowane, dzięki czemu możliwe będzie uzyskanie efektu synergii, kluczowego dla ich powodzenia. **Jednocześnie katalog zadań pozostaje przykładowy i otwarty, tzn. możliwa jest realizacja innych zadań zgodnych z danym kierunkiem działań.**

Strategia Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku

Schemat 2. Cele strategiczne i operacyjne w ramach Strategii Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku

GOSPODARKA I RYNEK PRACY	OFERTA CZASU WOLNEGO	INFRASTRUKTURA, KLIMAT I ŚRODOWISKO	USŁUGI PUBLICZNE
<p>Cel strategiczny 1. Rozwój gospodarczy i inwestycyjny, warunkujący status gminy oraz przekładający się na wielkość i atrakcyjność lokalnego rynku pracy.</p>	<p>Cel strategiczny 2. Rozwój i wypromowanie atrakcyjnej i zróżnicowanej oferty spędzania czasu wolnego, wzmacniającej atrakcyjność osadniczą i turystyczną gminy.</p>	<p>Cel strategiczny 3. Zapewnienie czystego środowiska i funkcjonalnej komunikacji, jako kluczowych elementów przewagi konkurencyjnej gminy.</p>	<p>Cel strategiczny 4. Zapewnienie dostępności wysokiej jakości usług publicznych, budujących markę gminy jako dobrego miejsca do życia.</p>
<p>Cel operacyjny 1.1. Poprawa warunków dla prowadzenia działalności gospodarczej i pobudzenie inwestycji na terenie gminy.</p> <p>Cel operacyjny 1.2. Rozwój przedsiębiorczości lokalnej i zwiększenie aktywności zawodowej mieszkańców.</p>	<p>Cel operacyjny 2.1. Rozwój oferty oraz zwiększenie aktywności i partycypacji mieszkańców w kulturze.</p> <p>Cel operacyjny 2.2. Rozwój oferty rekreacyjnej i sportowej oraz zwiększenie aktywności ruchowej mieszkańców.</p> <p>Cel operacyjny 2.3. Rozwój i wypromowanie oferty turystycznej oraz wzmocnienie jej roli jako gałęzi gospodarki lokalnej.</p>	<p>Cel operacyjny 3.1. Eliminacja zanieczyszczeń, ograniczenie niekorzystnego wpływu na klimat i adaptacja do jego zmian.</p> <p>Cel operacyjny 3.2. Wdrożenie skutecznej polityki proekologicznej i ochrony środowiska.</p> <p>Cel operacyjny 3.3. Zwiększenie dostępności komunikacyjnej i efektywności systemu transportowego, rozwój zrównoważonej mobilności i zapewnienie bezpieczeństwa wszystkich uczestników ruchu.</p>	<p>Cel operacyjny 4.1. Dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb i wyzwań współczesności oraz stałe doskonalenie jakości kształcenia.</p> <p>Cel operacyjny 4.2. Poprawa bezpieczeństwa publicznego, zdrowotnego i społecznego mieszkańców.</p> <p>Cel operacyjny 4.3. Rozwój nowoczesnego zarządzania publicznego i procesów współpracy.</p>

Źródło: Opracowanie własne

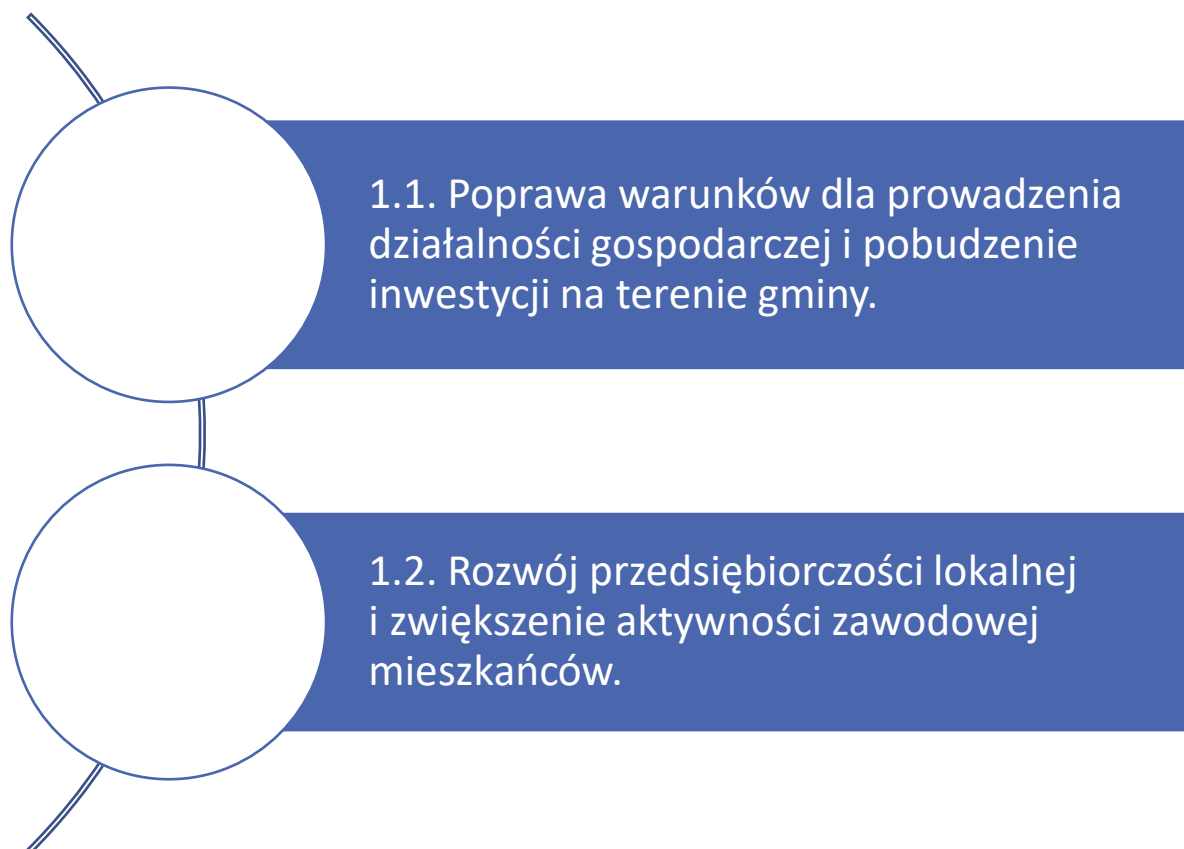
OBSZAR STRATEGICZNY 1.

GOSPODARKA I RYNEK PRACY

Cel strategiczny 1.

Rozwój gospodarczy i inwestycyjny, warunkujący status gminy oraz przekładający się na wielkość i atrakcyjność lokalnego rynku pracy.

Cele operacyjne:

Uzasadnienie i strategia postępowania w ramach obszaru:

Pierwszy obszar strategiczny, wraz z celami i zadaniami, odnosi się do szeroko pojętego rozwoju gospodarczego gminy Kłaj. W zakresie tym jednostka charakteryzuje się znaczącym potencjałem, wynikającym przede wszystkim z położenia w strefie oddziaływania miasta Krakowa (i mniejszych sąsiednich miast, gdzie m.in. funkcjonują strefy aktywności gospodarczej) oraz z bezpośredniego dostępu do sieci dróg znaczenia międzynarodowego i krajowego (w tym węzła autostradowego). Obydwa czynniki stanowią okoliczność sprzyjającą rozwojowi przedsiębiorstw działających przede wszystkim w branży transportowej, magazynowej i logistycznej. Jednocześnie największy odsetek podmiotów gospodarczych stanowią niewielkie, nierzadko rodzinne przedsiębiorstwa, specjalizujące się przede wszystkim w rozmaitych usługach oraz handlu. Jeszcze inną gałęzią działalności gospodarczej, obecną na terenie gminy, pozostaje rolnictwo – głównie w zakresie upraw roślinnych.

Wspieraniu i promocji każdego z wymienionych rodzajów działalności gospodarczych poświęcone są oba cele operacyjne, odnoszące się do pierwszego celu strategicznego. Pakiet działań, skupionych w pierwszym z nich (1.1.), odnosi się przede wszystkim do zapewnienia odpowiednich warunków (infrastrukturalnych, przestrzennych, administracyjnych itp.) dla rozwoju działalności gospodarczej i pobudzenia inwestycji – przede wszystkim poprzez planowanie i odpowiednie wyposażenie terenów inwestycyjnych. Samorząd gminny będzie realizować te zadania samodzielnie, w ramach posiadanych kompetencji i środków (jednym z kluczowych instrumentów w tym zakresie będą dokumenty planistyczne – ich aktualizacja oraz dostosowywanie do bieżących potrzeb, a także rozwój infrastruktury sieciowej i transportowej), jak również przy współpracy z innymi podmiotami publicznymi i prywatnymi (w szczególności z tymi, które pełnią rolę właścicielską lub zarządczą względem działek inwestycyjnych). Efektem tych działań ma być stworzenie atrakcyjnej oferty dla obecnych i nowych inwestorów wraz z zapewnieniem odpowiedniej promocji i standardów obsługi, a docelowo zwiększenie liczby firm i miejsc pracy na terenie gminy, co jednocześnie będzie miało pozytywny wpływ na budżet lokalny i możliwości rozwojowe gminy.

Drugi cel operacyjny (1.2.) poświęcony jest natomiast drobnej przedsiębiorczości, nie wyłączając produkcji rolnej. W tym zakresie samorząd również będzie inicjował i prowadził wieloaspektowe działania – inwestycyjne, ale przede wszystkim „miękkie”, sprowadzające się w dużej mierze do zapewnienia odpowiedniej oferty doradztwa, szkoleń oraz informacji o możliwościach pozyskania przez osoby lub firmy dofinansowania zewnętrznego na założenie lub rozwinięcie firmy (głównie dzięki współpracy z wyspecjalizowanymi instytucjami otoczenia biznesu, rynku pracy, szkoleniowymi itp.), a jednocześnie do kształtowania postaw aktywnych i przedsiębiorczych, szczególnie wśród dzieci i młodzieży uczęszczających do placówek edukacyjnych na terenie gminy.

Strategia Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku

Tabela 3. Kierunki działań, oczekiwane rezultaty planowanych działań i wskaźniki ich osiągnięcia, podmioty odpowiedzialne – w ramach obszaru strategicznego 1. GOSPODARKA I RYNEK PRACY

Cel operacyjny 1.1. Poprawa warunków dla prowadzenia działalności gospodarczej i pobudzenie inwestycji na terenie gminy.					
Kierunki działań		Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów i oczekiwany trend	Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie gminy	Podmioty zaangażowane/partnerzy
1.1.1.	Aktualizacja i zmiany dokumentów przestrzennych pod kątem zapewnienia terenów dla działalności gospodarczej (przede wszystkim w centralnej części gminy, w miejscowości Targowisko, częściowo Łężkowice i Brzezcie).	Zwiększenie powierzchni terenów pod zagospodarowanie gospodarcze Poprawa warunków dla rozwoju inwestycji	Liczba i powierzchnia działek o przeznaczeniu gospodarczym na terenie gminy ↗	Urząd Gminy Kłaj	Administracja rządowa, Starostwo Powiatowe w Wieliczce, Właściciele terenów
1.1.2.	Wspieranie prac porządkujących organizacyjnie i prawnie gospodarkę przestrzenną, w tym scalanie i wymianę działek (inwestycyjnych, ale również budowlanych, rolniczych itp.), głównie w zasobie gminnym.	Uporządkowanie lokalnej polityki przestrzennej Wzrost atrakcyjności i funkcjonalności działek, w szczególności pod zagospodarowanie gospodarcze Poprawa warunków dla rozwoju inwestycji	Powierzchnia gruntów objętych postępowaniem scalieniowym ↗	Urząd Gminy Kłaj	Administracja rządowa, Starostwo Powiatowe w Wieliczce, Właściciele terenów, Sołtysi i rady sołeckie
1.1.3.	Uzbrajanie terenów pod zagospodarowanie gospodarcze, w tym we współpracy z operatorami sieci energetycznych i gazowych oraz teleinformatycznych.	Poprawa dostępności i jakości sieci elektrycznych, gazowych i teleinformatycznych Wzrost atrakcyjności i funkcjonalności terenów pod zagospodarowanie gospodarcze Poprawa warunków dla rozwoju inwestycji	Udział w pełni uzbrojonych działek o przeznaczeniu gospodarczym w ogóle działek o przeznaczeniu gospodarczym na terenie gminy ↗	Urząd Gminy Kłaj	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Właściciele terenów, Przedsiębiorcy, inwestorzy, Operatorzy sieciowi

Strategia Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku

1.1.4.	Realizacja inwestycji drogowych zwiększających dostępność komunikacyjną terenów pod zagospodarowanie gospodarcze (m.in. obszaru Ośrodka Rekreacyjnego „Dolina Raby”).	Poprawa dostępności komunikacyjnej terenów pod zagospodarowanie gospodarcze Wzrost atrakcyjności i funkcjonalności terenów pod zagospodarowanie gospodarcze Poprawa warunków dla rozwoju inwestycji	Długość nowych i/lub zmodernizowanych dróg zwiększających dostępność komunikacyjną terenów pod zagospodarowanie gospodarcze ↗	Urząd Gminy Kłaj	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, Zarząd Dróg Wojewódzkich w Krakowie, Zarząd Dróg Powiatowych w Wieliczce Właściciele terenów
1.1.5.	Promocja gospodarcza, doskonalenie standardów obsługi przedsiębiorców i inwestorów, w szczególności pod kątem zmniejszenia czasu i wymaganych formalności do niezbędnego minimum.	Poprawa dostępności i jakości usług dedykowanych inwestorom Wzmocnienie marki gminy jako miejsca atrakcyjnego do inwestowania	Poziom zadowolenia inwestorów z obsługi ↗	Urząd Gminy Kłaj	Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Instytucje otoczenia biznesu, Przedsiębiorcy, inwestorzy
Cel operacyjny 1.2. Rozwój przedsiębiorczości lokalnej i zwiększenie aktywności zawodowej mieszkańców.					
Kierunki działań		Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów i oczekiwany trend	Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie gminy	Podmioty zaangażowane/partnerzy
1.2.1.	Rozwój systemu wsparcia MMŚP, w szczególności poprzez współpracę z wyspecjalizowanymi podmiotami (doradztwo, szkolenia, informacja o możliwościach dofinansowania zewnętrznego itp.).	Poprawa warunków dla rozwoju biznesu Poprawa konkurencyjności biznesu i wzrost przedsiębiorczości lokalnej Zwiększenie bazy podatników i dochodów budżetu gminy	Liczba podmiotów zarejestrowanych i/lub nowo zarejestrowanych w REGON na 1 tys. mieszkańców ↗ Dochody gminy z tytułu podatku PIT i/lub CIT ↗	Urząd Gminy Kłaj	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Zakłada Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w Krakowie, Urząd Skarbowy w Wieliczce, Powiatowy Urząd Pracy w Wieliczce, Małopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Karniowicach, Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Wieliczce, Instytucje otoczenia biznesu,

Strategia Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku

					Przedsiębiorcy, w tym ze sfery turystyki, Organizacje pozarządowe, Lokalna Grupa Działania Powiatu Wielickiego
1.2.2.	Kształtowanie postaw przedsiębiorczych, kreatywnych i innowacyjnych wśród dzieci i młodzieży szkolnej (dedykowane zajęcia, warsztaty, projekty, spotkania z lokalnymi przedsiębiorcami, staże, praktyki itp.).	Zwiększenie i uatrakcyjnienie oferty edukacyjnej dla dzieci i młodzieży szkolnej Dostosowanie oferty edukacyjnej do wyzwań społecznych, gospodarczych, technologicznych i cywilizacyjnych Zwiększenie kreatywności, zaradności i przedsiębiorczości dzieci i młodzieży szkolnej Wzrost przedsiębiorczości lokalnej Wzrost aktywności zawodowej i przedsiębiorczej młodych osób	Liczba i/lub odsetek dzieci, które w szkołach uczestniczyły w zajęciach z zakresu przedsiębiorczości ↗ Liczba i/lub odsetek dzieci, które w szkołach uczestniczyły w projektach współpracy z biznesem ↗	Placówki oświatowe	Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Kuratorium Oświaty w Krakowie, Starostwo Powiatowe w Wieliczce, Powiatowy Urząd Pracy w Wieliczce, Urząd Gminy Kłaj, Instytucje otoczenia biznesu, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe, Lokalna Grupa Działania Powiatu Wielickiego
1.2.3.	Promocja kształcenia ustawicznego i kształcenia zgodnego z potrzebami rynku pracy oraz wsparcie dla rozwoju oferty dedykowanej mieszkańcom (współpraca z powiatem i jego jednostkami, projekty własne itp.).	Poszerzenie możliwości i zwiększenie motywacji wśród dorosłych w zakresie pozyskiwania nowych kompetencji Wzrost aktywności edukacyjnej osób dorosłych	Liczba osób dorosłych, które skorzystały ze szkoleń i kursów GOPS i/lub PUP ↗ Odsetek osób w wieku 25/26–64 lata uczących się i doksztalających się w ludności ogółem w tej samej grupie wiekowej ↗	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłaju	Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Wieliczce, Powiatowy Urząd Pracy w Wieliczce, Urząd Gminy Kłaj, Placówki oświatowe, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe

Strategia Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku

<p>1.2.4.</p>	<p>Współpraca z urzędem pracy i innymi partnerami w zakresie aktywizacji zawodowej i przedsiębiorczej mieszkańców, szczególnie z grup o najtrudniejszej sytuacji zatrudnieniowej.</p>	<p>Poprawa dostępności i jakości systemu wsparcia dla osób bezrobotnych, zmieniających pracę, doskonalących lub zmieniających kwalifikacje, chcących rozpocząć lub rozwinąć własną działalność gospodarczą</p> <p>Wzrost i poprawa jakości zatrudnienia</p> <p>Spadek bezrobocia</p> <p>Wzrost przedsiębiorczości lokalnej</p> <p>Wzrost aktywności zawodowej i przedsiębiorczej mieszkańców</p>	<p>Liczba nowych podmiotów zarejestrowanych w REGON na terenie gminy</p> <p style="text-align: center;">↗</p> <p>Pracujący w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców</p> <p style="text-align: center;">↗</p> <p>Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale</p> <p style="text-align: center;">↘</p>	<p>Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłaju</p>	<p>Administracja rządowa, Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Wieliczce, Powiatowy Urząd Pracy w Wieliczce, Urząd Gminy Kłaj, Instytucje otoczenia biznesu, Przedsiębiorcy, Osoby bezrobotne, Organizacje pozarządowe, Lokalna Grupa Działania Powiatu Wielickiego</p>
<p>1.2.5.</p>	<p>Rozwój infrastruktury niezbędnej do prawidłowego funkcjonowania gospodarstw rolnych i społeczności lokalnych, w tym budowa i modernizacja dróg dojazdowych do gruntów rolnych.</p>	<p>Poprawa stanu i jakości infrastruktury niezbędnej do prawidłowego funkcjonowania gospodarstw rolnych i społeczności lokalnych, w szczególności dróg dojazdowych do gruntów rolnych</p> <p>Poprawa warunków dla rozwoju gospodarczego, a także społecznego itp. społeczności lokalnych</p>	<p>Długość nowych lub zmodernizowanych dróg dojazdowych do gruntów rolnych</p> <p style="text-align: center;">↗</p>	<p>Urząd Gminy Kłaj</p>	<p>Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Sołtysi i rady sołeckie, Mieszkańcy, Przedsiębiorcy, Rolnicy i producenci, Lokalna Grupa Działania Powiatu Wielickiego</p>

Strategia Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku

1.2.6.	<p>Promocja i wsparcie sprzedaży produktów i usług lokalnych, w tym również produktów rolnych i przetworzonych (np. informacja na stronie internetowej gminy, organizacja wydarzeń promocyjnych i konkursów, animowanie współpracy lokalnej).</p>	<p>Wzrost rozpoznawalności i zainteresowania ofertą produktów i usług lokalnych</p> <p>Wzrost dochodów lokalnego biznesu, zwiększenie dochodów budżetu gminy</p>	<p>Liczba wydarzeń promujących produkty i usługi lokalne i/lub liczba zaangażowanych wystawców oraz liczba uczestników</p> <p style="text-align: center;">↗</p> <p>Dochody gminy z tytułu podatku PIT i/lub CIT</p> <p style="text-align: center;">↗</p>	<p>Urząd Gminy Kłaj</p>	<p>Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Wieliczce, Małopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Karniowicach, Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Wieliczce, Instytucje otoczenia biznesu, Przedsiębiorcy, Instytucje kultury, Organizacje pozarządowe, Lokalna Grupa Działania Powiatu Wielickiego</p>
--------	---	--	--	-------------------------	--

OBSZAR STRATEGICZNY 2.

OFERTA CZASU WOLNEGO

Cel strategiczny 2.

Rozwój i wypromowanie atrakcyjnej i zróżnicowanej oferty spędzania czasu wolnego, wzmacniającej atrakcyjność osadniczą i turystyczną gminy.

Cele operacyjne:

Uzasadnienie i strategia postępowania w ramach obszaru:

Drugi obszar strategiczny obejmuje przede wszystkim zagadnienia związane z kulturą, sportem, rekreacją i innymi formami zagospodarowania czasu wolnego, a adresatem tych działań są zarówno obecni i przyszli mieszkańcy gminy, jak również turyści i goście odwiedzający jej terytorium. Już obecnie, z racji posiadanych walorów środowiskowych (Puszcza Niepołomska, rzeka Raba i jej starorzecze) gmina Kłaj stanowi popularny cel wycieczek, głównie jednodniowych, dla mieszkańców Krakowa i niemałej części sąsiedztwa tego miasta. Można przypuszczać, że wraz z rozwojem infrastruktury i powiązanej z nią oferty (m.in. Ośrodek Rekreacyjny „Dolina Raby”) proces ten będzie się nasilał, co sprawia, że w planowaniu strategicznym konieczne jest potraktowanie go w sposób priorytetowy. Pakiet działań, zaproponowanych w ramach opisywanego obszaru strategicznego, ma z jednej strony przygotować i udostępnić atrakcyjną formę spędzania wolnego czasu dla mieszkańców (głównie w oparciu o gminne instytucje kultury oraz organizacje pozarządowe, nierzadko stanowiące podmioty „pierwszego kontaktu” z kulturą, zwłaszcza dla osób najmłodszych oraz najstarszych), z drugiej zaś profesjonalnie obsłużyć i odpowiednio ukierunkować ruch turystyczny. Działanie to będzie istotne dla maksymalizacji korzyści i jednocześnie minimalizacji uciążliwości wynikających z dużego natężenia odwiedzin, jakie obciążą mieszkańców, lokalną infrastrukturę oraz zasoby środowiska naturalnego.

Zestaw zadań w ramach pierwszego celu operacyjnego (2.1.) odnosi się do rozwijania oferty oraz upowszechniania materialnych i niematerialnych zasobów dziedzictwa kulturowego, posiadanych przez gminę, m.in. poprzez aktywną działalność gminnych instytucji kultury. Będą one otrzymywać wsparcie m.in. w formie przebudowy i modernizacji wykorzystywanej infrastruktury, wyposażenia sprzętowego oraz podnoszenia kompetencji i kwalifikacji zawodowych swoich kadr – co w całości winno przełożyć się na efektywność ich działania i atrakcyjność propozycji kierowanych do różnych grup odbiorców. Strategia postępowania uwzględnia też podejmowanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach, w szczególności przy kapliczkach przydrożnych, które w dużej mierze tworzą krajobraz i tożsamość kulturową gminy.

Drugi cel operacyjny (2.2.) odnosi się bezpośrednio do rozwoju oferty sportowej i rekreacyjnej oraz aktywizacji ruchowej mieszkańców, przy wykorzystaniu już istniejącej oraz nowopowstającej bazy infrastrukturalnej (strategia zakłada szereg inwestycji dotyczących ogólnodostępnych obiektów na terenie gminy). Dostrzeżono i podkreślono przy tym rolę podmiotów pozarządowych, prowadzących zorganizowane zajęcia sportowe i rekreacyjne – ich działalność będzie odpowiednio wspierana w formie finansowej i niefinansowej, także poprzez promocję przy wykorzystaniu kanałów informacyjnych posiadanych przez samorząd (przedmiotem szczególnej uwagi będą dziedziny od lat realizowane z wieloma sukcesami, np. szachy, karate, akrobatyka sportowa, jak również kojarzone z gminą i jej walorami, np. wędkarstwo). Stymulowanie rozwoju tej sfery zakłada ponadto wdrożenie lokalnego systemu diagnozowania predyspozycji i talentów sportowych (jak również artystyczno-kulturowych) dzieci i młodzieży oraz wsparcia ich rozwoju, a także rozwój i promocję edukacji sportowej na terenie gminy.

Zadania zgromadzone częściowo w drugim i całkowicie w trzecim celu operacyjnym (2.3.) odnoszą się do wspomnianego wcześniej potencjału wynikającego z zasobów lokalnego środowiska naturalnego. Puszcza Niepołomska, starorzecze Raby oraz wyrobiska pokopalniane stanowią doskonałą przestrzeń do uprawiania sportu i rekreacji (bieganie, jazda na rowerze, pływanie, wędkarstwo itp.). Gmina Kłaj ma wszelkie predyspozycje do stania się jednym z ważniejszych i chętniej odwiedzanych centrów

wypoczynku (jednodniowego czy weekendowego) w tej części Małopolski, co będzie mieć swoje przełożenie także na pobudzenie przedsiębiorczości lokalnej w branżach związanych z obsługą ruchu turystycznego. Działania samorządu, zmierzające do osiągnięcia tego efektu, obejmować będą przede wszystkim rozwój infrastruktury umożliwiającej aktywne spędzenie wolnego czasu, kreowanie nowych atrakcji i produktów turystycznych, bazujących na dziedzictwie przyrodniczym, jak również historyczno-kulturowym gminy (m.in. kolejny etap rewitalizacji i zagospodarowania zbiorników wodnych, rozwój ścieżek rowerowych oraz innych tras i ścieżek rekreacyjno-turystycznych), oraz zintegrowany system wizualizacji i informacji turystycznej wspierany przez odpowiednie działania promocyjne. Będą one realizowane w różnego rodzaju sieciach współpracy, aby wzmocnić ich siłę oddziaływania oraz efektywność organizacyjno-kosztową.

Strategia Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku

Tabela 4. Kierunki działań, oczekiwane rezultaty planowanych działań i wskaźniki ich osiągnięcia, podmioty odpowiedzialne – w ramach obszaru strategicznego 2. OFERTA CZASU WOLNEGO

Cel operacyjny 2.1. Rozwój oferty oraz zwiększenie aktywności i partycypacji mieszkańców w kulturze.					
Kierunki działań		Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów i oczekiwany trend	Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie gminy	Podmioty zaangażowane/partnerzy
2.1.1.	<p>Rozwój i modernizacja infrastruktury oraz sukcesywne doposażenie i cyfryzacja instytucji kultury oraz innych miejsc spotkań, integracji i aktywizacji mieszkańców, wraz z estetycznym, funkcjonalnym i bezpiecznym zagospodarowaniem ich otoczenia, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> Przebudowa i rozbudowa nieruchomości w Kłaju na cele biblioteki i archiwum, Wykonanie prac modernizacyjnych WDK Szarów, celem wykorzystania pod Bibliotekę Publiczną. 	<p>Poprawa jakości bazy oraz wyposażenia służących działalności kulturalnej i społecznej</p> <p>Poprawa warunków pracy i korzystania z oferty</p> <p>Poprawa dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami</p> <p>Poprawa efektywności energetycznej bazy, dywersyfikacja źródeł ciepła w kierunku bardziej ekologicznych</p> <p>Unowocześnienie i usprawnienie pracy instytucji kultury oraz pozostałych służących działalności społecznej</p>	<p>Liczba nowych i/lub zmodernizowanych obiektów oraz liczba korzystających osób w skali roku</p> <p>↗</p>	<p>Urząd Gminy Kłaj (prowadzenie inwestycji), Gminne Centrum Kultury w Kłaju, Gminna Biblioteka Publiczna w Kłaju, Domy kultury w poszczególnych miejscowościach, Gminna Izba Regionalna (administracja i zarządzanie)</p>	<p>Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, PFRON, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Stowarzyszenie Otulina Podkrakowska</p>
2.1.2.	<p>Rozwijanie oferty instytucji kultury z uwzględnieniem potrzeb i oczekiwań mieszkańców, a także turystów i gości odwiedzających gminę (m.in. kontynuowanie i wprowadzanie nowych zajęć, kursów, warsztatów, prowadzenie różnych grup, zespołów i chóru, realizacja wydarzeń, wsparcie i współpraca w ramach lokalnego środowiska artystycznego i animacyjnego; zwiększenie zakresu i dostępności oferty w trakcie świąt, ferii, wakacji itp.).</p>	<p>Zwiększenie i uatrakcyjnienie oferty kulturalnej, z uwzględnieniem potrzeb i oczekiwań oraz możliwości różnych grup odbiorców</p> <p>Zwiększenie integracji społecznej</p> <p>Wzrost wieloaspektowej aktywności mieszkańców</p>	<p>Liczba nowych zajęć stałych i czasowych w ofercie instytucji kultury w skali roku oraz liczba ich uczestników</p> <p>↗</p>	<p>Gminne Centrum Kultury w Kłaju, Gminna Biblioteka Publiczna w Kłaju, Domy kultury w poszczególnych miejscowościach, Gminna Izba Regionalna</p>	<p>Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Urząd Gminy Kłaj, Placówki oświatowe, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe, Różne zespoły, twórcy i artyści lokalni, Lokalna Grupa Działania Powiatu Wielickiego</p>

Strategia Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku

<p>2.1.3.</p>	<p>Podejmowanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach oraz przywracanie i włączanie ich do obiegu społecznego, gospodarczego i turystycznego (animacja, edukacja, organizacja wydarzeń itp.), w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> Prace przy kapliczkach zlokalizowanych na terenie gminy (Kłaj, Targowisko, Brzezcie, Łysokanie, Łęzkowice, Szarów, Dąbrowa, Grodkowice). 	<p>Ochrona krajobrazu historyczno-kulturowego gminy</p> <p>Poprawa stanu technicznego obiektów zabytkowych i (ewentualne) nadanie im nowych funkcji</p> <p>Wypracowanie zasobów materialnego dziedzictwa kulturowego gminy</p> <p>Zwiększenie dostępności zabytków dla mieszkańców, jak również turystów i gości</p> <p>Zwiększenie atrakcyjności turystycznej gminy oraz liczby odwiedzających ją turystów i gości</p>	<p>Liczba obiektów zabytkowych, które poddane zostały czynnościom konserwatorskim</p> <p>↗</p> <p>Liczba wydarzeń skoncentrowanych wokół zrewitalizowanych zabytków oraz liczba uczestników</p> <p>↗</p>	<p>Urząd Gminy Kłaj</p>	<p>Administracja rządowa, Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Krakowie, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Instytucje kultury, Placówki oświatowe, Właściciele i zarządcy obiektów zabytkowych, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe, Różne zespoły, twórcy i artyści lokalni, Lokalna Grupa Działania Powiatu Wielickiego</p>
<p>2.1.4.</p>	<p>Zachowanie, kultywowanie, wsparcie i promocja niematerialnego dziedzictwa kulturowego gminy, w tym poprzez działalność Gminnej Izby Regionalnej (m.in. gromadzenie, badanie, dokumentowanie, digitalizacja i udostępnianie materiałów, edukacja, animacja i upowszechnianie).</p>	<p>Zachowanie i wypracowanie niematerialnego dziedzictwa kulturowego gminy</p> <p>Zwiększenie integracji społecznej</p> <p>Wzrost wieloaspektowej aktywności mieszkańców</p> <p>Wzmocnienie tożsamości gminy i mieszkańców</p>	<p>Liczba grup i zespołów kultywujących dziedzictwo kulturowe gminy i regionu działających przy gminnych instytucjach kultury oraz liczba ich członków</p> <p>↗</p> <p>Liczba osób odwiedzających Gminną Izbę Regionalną w ciągu roku</p> <p>↗</p>	<p>Gminne Centrum Kultury w Kłaju, Gminna Biblioteka Publiczna w Kłaju, Domy kultury w poszczególnych miejscowościach, Gminna Izba Regionalna</p>	<p>Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Urząd Gminy Kłaj, Placówki oświatowe, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe, Różne zespoły, twórcy i artyści lokalni, Lokalna Grupa Działania Powiatu Wielickiego</p>

Strategia Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku

Cel operacyjny 2.2. Rozwój oferty rekreacyjnej i sportowej oraz zwiększenie aktywności ruchowej mieszkańców.					
Kierunki działań		Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów i oczekiwany trend	Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie gminy	Podmioty zaangażowane/partnerzy
2.2.1.	<p>Rozwój i modernizacja ogólnodostępnej bazy sportowej i rekreacyjnej, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> Wykonanie skateparku w centrum Kłaja, Budowa, wymiana lub doposażenie placów zabaw oraz siłowni plenerowych zlokalizowanych na terenie gminy (Kłaj, Targowisko, Brzezie, Łysokanie, Łęzkowice, Szarów, Dąbrowa, Grodkowice), Przebudowa budynku socjalnego w miejscowości Dąbrowa, Przebudowa budynku w miejscowości Łysokanie na cele socjalno- magazynowe, Budowa boiska wielofunkcyjnego w miejscowości Łęzkowice. 	<p>Poprawa jakości bazy sportowej i rekreacyjnej</p> <p>Poprawa warunków dla rekreacji i wypoczynku oraz amatorskiego i profesjonalnego uprawiania sportu</p> <p>Poprawa dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami</p> <p>Poprawa efektywności energetycznej, dywersyfikacja źródeł ciepła w kierunku bardziej ekologicznych</p>	<p>Liczba nowych i/lub zmodernizowanych obiektów oraz liczba korzystających osób w skali roku</p> <p>↗</p>	<p>Urząd Gminy Kłaj</p>	<p>Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, PFRON, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Kluby i organizacje sportowe, Lokalna Grupa Działania Powiatu Wielickiego</p>
2.2.2.	<p>Rozwój oferty sportowej i rekreacyjnej z uwzględnieniem potrzeb i oczekiwań mieszkańców, a także turystów i gości odwiedzających gminę, w szczególności poprzez współpracę finansową i pozafinansową z klubami i organizacjami sportowymi (m.in. kontynuowanie i wprowadzanie nowych propozycji, realizacja wydarzeń).</p>	<p>Zwiększenie i uatrakcyjnienie oferty sportowej i rekreacyjnej, z uwzględnieniem potrzeb i oczekiwań oraz możliwości różnych grup odbiorców</p> <p>Zwiększenie integracji społecznej</p> <p>Wzrost aktywności ruchowej mieszkańców</p>	<p>Liczba klubów sportowych i ich członków, prowadzonych przez nie sekcji oraz ćwiczących w ramach poszczególnych sekcji</p> <p>↗</p>	<p>Urząd Gminy Kłaj</p>	<p>Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Placówki oświatowe, Instytucje kultury, Kluby i organizacje sportowe, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe, Lokalna Grupa Działania Powiatu Wielickiego</p>

Strategia Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku

		Bardziej efektywne wykorzystanie istniejącej i nowo powstającej bazy			
2.2.3.	Rozwój i promocja edukacji sportowej na terenie gminy.	Zwiększenie i uatrakcyjnienie oferty edukacyjnej Wzrost aktywności ruchowej, udoskonalenie umiejętności sportowych oraz podniesienie poziomu wytrenowania dzieci i młodzieży szkolnej	Liczba klas sportowych ↗ Liczba dzieci i młodzieży w klasach sportowych ↗	Szkoła Podstawowa w Szarowie i inne placówki oświatowe	Kuratorium Oświaty w Krakowie, Urząd Gminy Kłaj, Organizacje pozarządowe, Klub Sportowy PODWAWELSKI oraz inne kluby i organizacje sportowe, Przedsiębiorcy, Rodzice
2.2.4.	Rozwój współpracy szkół, instytucji kultury, klubów i organizacji sportowych, rodziców i innych partnerów w zakresie diagnozowania predyspozycji i talentów artystyczno-kulturowych i sportowych dzieci i młodzieży oraz wsparcia ich rozwoju.	Rozwój pasji i talentów dzieci oraz młodzieży szkolnej	Liczba współpracujących pomiotów ↗ Liczba dzieci i młodzieży objętych wsparciem ↗	Urząd Gminy Kłaj	Instytucje kultury, Placówki oświatowe, Organizacje pozarządowe, Kluby i organizacje sportowe, Rodzice
2.2.5.	Wsparcie i promocja wędkarstwa (np. organizacja zawodów o zasięgu ponadlokalnym).	Rozwój wędkarstwa Wzmocnienie wizerunku gminy związanego z wędkarstwem	Liczba wędkarzy (jako członków kół wędkarskich) ↗ Liczba dedykowanych wydarzeń w ciągu roku oraz liczba ich uczestników ↗	Urząd Gminy Kłaj	Instytucje kultury, Kluby i organizacje sportowe, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe, Koła wędkarskie, Lokalna Grupa Działania Powiatu Wielickiego
2.2.6.	Promocja gminy poprzez sport (wieloletnie tradycje klubów, sukcesy sportowe trenerów, zawodników, zespołów, w tym szachach, karate, akrobatyce sportowej, piłce ręcznej itp.).	Wzmocnienie sportowego wizerunku gminy	Liczba przedsięwzięć promujących gminę poprzez sport i zasięg oddziaływania ↗	Urząd Gminy Kłaj	Instytucje kultury, Placówki oświatowe, Organizacje pozarządowe, Kluby i organizacje sportowe, Przedsiębiorcy, Media

Strategia Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku

Cel operacyjny 2.3. Rozwój i wypromowanie oferty turystycznej oraz wzmocnienie jej roli jako gałęzi gospodarki lokalnej.					
Kierunki działań		Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów i oczekiwany trend	Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie gminy	Podmioty zaangażowane/partnerzy
2.3.1.	Rozwój infrastruktury rowerowej, z uwzględnieniem najważniejszych miejsc i atrakcji turystycznych (Puszcza Niepołomicka, Raba i starorzecze Raby, Ośrodek Rekreacyjny „Dolina Raby” itp.), tworzenie miejsc obsługi rowerzystów wraz z przestrzenią dla rozwoju drobnych usług, integracja tras, oznakowanie, bieżące utrzymanie, promocja i animacja. Współpraca w tym zakresie m.in. z samorządem regionalnym, gminami sąsiednimi, Nadleśnictwem Niepołomice.	<p>Poprawa dostępności i jakości infrastruktury rowerowej</p> <p>Zwiększenie i uatrakcyjnienie oferty turystycznej/spędzania czasu wolnego (w zakresie jazdy rowerem), z uwzględnieniem potrzeb i oczekiwań oraz możliwości różnych grup odbiorców</p> <p>Wypromowanie i upowszechnienie najważniejszych miejsc i atrakcji turystycznych, bazujących na walorach kulturowo-historycznych i przyrodniczych gminy</p> <p>Zwiększenie atrakcyjności turystycznej gminy oraz liczby odwiedzających ją turystów i gości</p>	<p>Długość dróg dla rowerów na terenie gminy ↗</p> <p>Liczba wydarzeń rowerowych (wycieczek, rajdów itp.) w ciągu roku oraz liczba ich uczestników ↗</p>	Urząd Gminy Kłaj	<p>Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Inne JST, Instytucje kultury, Placówki oświatowe, Organizacje pozarządowe, Kluby i organizacje sportowe, Przedsiębiorcy, w tym ze sfery turystyki, Nadleśnictwo Niepołomice, Lokalna Grupa Działania Powiatu Wielickiego</p>
2.3.2.	Rozwój innych tras i ścieżek rekreacyjno-turystycznych (pieszych, konnych, wielofunkcyjnych itp.), zintegrowanych lokalnie i ponadlokalnie, oznakowanie, bieżące utrzymanie, promocja i animacja. Współpraca m.in. z Nadleśnictwem Niepołomice w zakresie wzmocnienia i lepszego wykorzystania w tym zakresie potencjału Puszczy Niepołomickiej.	<p>Poprawa dostępności i jakości infrastruktury rekreacyjno-turystycznej</p> <p>Zwiększenie i uatrakcyjnienie oferty turystycznej/spędzania czasu wolnego, z uwzględnieniem potrzeb i oczekiwań oraz możliwości różnych grup odbiorców</p>	<p>Długość tras i ścieżek rekreacyjno-turystycznych na terenie gminy ↗</p> <p>Liczba wydarzeń zorganizowanych z wykorzystaniem tras i ścieżek rekreacyjno-turystycznych</p>	Urząd Gminy Kłaj	<p>Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Inne JST, Instytucje kultury, Placówki oświatowe, Organizacje pozarządowe, Kluby i organizacje sportowe, Przedsiębiorcy, w tym ze sfery turystyki,</p>

Strategia Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku

		<p>Wypromowanie i upowszechnienie najważniejszych miejsc i atrakcji turystycznych, bazujących na walorach przyrodniczych, a także kulturowo-historycznych gminy</p> <p>Zwiększenie atrakcyjności turystycznej gminy oraz liczby odwiedzających ją turystów i gości</p>	<p>w ciągu roku oraz liczba uczestników</p> <p>↗</p> <p>Liczba projektów dotyczących Puszczy Niepołomickiej realizowanych we współpracy gminy i Nadleśnictwo Niepołomice oraz zakres ich oddziaływania</p> <p>↗</p>		<p>Nadleśnictwo Niepołomice, Lokalna Grupa Działania Powiatu Wielickiego</p>
2.3.3.	<p>Zwiększenie dostępności, jakości i funkcjonalności oraz rozwój oferty wypoczynkowej, rekreacyjnej i sportowej w oparciu o Ośrodek Rekreacyjny „Dolina Raby”, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> • II etap rewitalizacji i zagospodarowania zbiorników wodnych w gminie Kłaj. 	<p>Rozwój Ośrodka Rekreacyjnego „Dolina Raby”</p> <p>Zwiększenie i uatrakcyjnienie oferty turystycznej/spędzania czasu wolnego (w zakresie wypoczynku, rekreacji i sportów wodnych), z uwzględnieniem potrzeb i oczekiwań oraz możliwości różnych grup odbiorców</p> <p>Stworzenie wyróżniającego gminę produktu turystycznego</p> <p>Zwiększenie atrakcyjności turystycznej gminy oraz liczby odwiedzających ją turystów i gości</p>	<p>Liczba korzystających z oferty Ośrodka Rekreacyjnego „Dolina Raby” w ciągu roku</p> <p>↗</p> <p>Liczba wydarzeń na terenie Ośrodka Rekreacyjnego „Dolina Raby” w ciągu roku oraz liczba ich uczestników</p> <p>↗</p>	<p>Urząd Gminy Kłaj</p>	<p>Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Instytucje kultury, Przedsiębiorcy, w tym ze sfery turystyki, Kluby i organizacje sportowe, Organizacje pozarządowe, Lokalna Grupa Działania Powiatu Wielickiego, Stowarzyszenie Otulina Podkrakowska</p>
2.3.4.	<p>Identyfikacja, rozwój już istniejących i kreowanie nowych atrakcji i produktów turystycznych bazujących na dziedzictwie historyczno-kulturowym, a także przyrodniczym gminy.</p>	<p>Zwiększenie i uatrakcyjnienie oferty turystycznej/spędzania czasu wolnego, z uwzględnieniem potrzeb i oczekiwań oraz możliwości różnych grup odbiorców</p>	<p>Liczba atrakcji turystycznych gminy oraz liczba odwiedzających je turystów i gości</p> <p>↗</p>	<p>Gminne Centrum Kultury w Kłaju, Urząd Gminy w Kłaju</p>	<p>Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Inne JST, Instytucje kultury,</p>

Strategia Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku

		Zwiększenie atrakcyjności turystycznej gminy oraz liczby odwiedzających ją turystów i gości			Przedsiębiorcy, w tym ze sfery turystyki, Organizacje pozarządowe, Różne zespoły, twórcy i artyści lokalni, Lokalna Grupa Działania Powiatu Wielickiego
2.3.5.	Wspieranie powstawania, rozwoju, odpowiedniego oznakowania i promocji lokalnych obiektów gastronomicznych oraz miejsc noclegowych o różnym charakterze i standardzie (agroturystyka, turystyka wiejska, pola biwakowe, miejsca postoju kamperów, specjalne obszary leśne z możliwością nocowania itp.)	Poprawa warunków dla rozwoju branży noclegowej i gastronomicznej Zwiększenie zainteresowania i liczby korzystających z lokalnej oferty noclegowej i gastronomicznej	Liczba miejsc noclegowych na terenie gminy ↗ Liczba udzielonych noclegów ↗ Liczba podmiotów gastronomicznych na terenie gminy ↗	Urząd Gminy w Kłaju	Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Jednostki organizacyjne, Przedsiębiorcy, w tym ze sfery turystyki, Lokalna Grupa Działania Powiatu Wielickiego, Nadleśnictwo Niepołomice
2.3.6.	Wdrożenie spójnego systemu informacji i wizualizacji turystycznej.	Wypromowanie i upowszechnienie najważniejszych miejsc i atrakcji turystycznych, bazujących na walorach przyrodniczych, a także kulturowo-historycznych gminy Poprawa orientacji przestrzennej turystów i gości (ułatwienie poruszania się po gminie i odnalezienia atrakcji) Profesjonalizacja obsługi ruchu turystycznego Zwiększenie atrakcyjności turystycznej gminy	Liczba osób korzystających z informacji turystycznej w ciągu roku oraz poziom ich zadowolenia ↗ Liczba obiektów na terenie gminy objętych systemem wizualizacji turystycznej ↗	Urząd Gminy w Kłaju	Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Inne JST, Jednostki organizacyjne, Przedsiębiorcy, w tym ze sfery turystyki, Lokalna Grupa Działania Powiatu Wielickiego

Strategia Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku

2.3.7.	Rozwój promocji turystycznej, w tym we współpracy z innymi samorządami, ze szczególnym naciskiem na nowe media.	<p>Wypromowanie i upowszechnienie najważniejszych miejsc i atrakcji turystycznych, bazujących na walorach kulturowo-historycznych i przyrodniczych gminy</p> <p>Wzmocnienie turystycznego wizerunku gminy</p> <p>Zwiększenie zainteresowania i liczby korzystających z lokalnej oferty turystycznej</p>	<p>Liczba działań promocyjnych i ich zasięg</p> <p>↗</p> <p>Liczba odwiedzin strony (turystycznej) gminy</p> <p>↗</p> <p>Liczba turystów i gości odwiedzających poszczególne atrakcje turystyczne gminy</p> <p>↗</p>	Urząd Gminy Kłaj	<p>Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Wieliczce, Inne JST, Jednostki organizacyjne, Przedsiębiorcy, w tym ze sfery turystyki, Organizacje pozarządowe, Lokalna Grupa Działania Powiatu Wielickiego, Media</p>
2.3.8.	Rozwój i dbałość o atrakcyjność, estetykę, dostępność i funkcjonalność infrastruktury turystycznej (np. tężnia solankowa).	<p>Poprawa atrakcyjności, estetyki, dostępności i funkcjonalności infrastruktury turystycznej</p> <p>Zwiększenie komfortu turystów i gości</p> <p>Zwiększenie atrakcyjności turystycznej gminy oraz liczby odwiedzających ją turystów i gości</p>	<p>Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej oraz liczba korzystających osób w skali roku</p> <p>↗</p>	Urząd Gminy Kłaj	<p>Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Jednostki organizacyjne, Nadleśnictwo Niepołomice, Lokalna Grupa Działania Powiatu Wielickiego</p>
2.3.9.	Organizacja, współorganizacja, wsparcie i promocja wydarzeń (kulturalnych, rozrywkowych, rekreacyjnych, sportowych, krajoznawczych itp.), w tym wykreowanie dużego i rozpoznawalnego w skali ponadgminnej wydarzenia (np. muzycznego, wędkarskiego, żeglarskiego, rekreacyjnego, krajoznawczego, tematyczne otwarcie i zakończenie sezonu).	<p>Zwiększenie i uatrakcyjnienie oferty wydarzeń skierowanej do mieszkańców, jak również do turystów</p> <p>Wzmocnienie turystycznego wizerunku gminy</p> <p>Zwiększenie atrakcyjności turystycznej gminy oraz liczby odwiedzających ją turystów i gości</p>	<p>Liczba wydarzeń w skali roku oraz liczba ich uczestników, w tym liczba uczestników głównej imprezy ponadlokalnej</p> <p>↗</p>	Gminne Centrum Kultury w Kłaju	<p>Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Wieliczce, Inne JST, Urząd Gminy Kłaj, Instytucje kultury, Zespoły, twórcy i artyści lokalni, Przedsiębiorcy, w tym ze sfery turystyki, Kluby i organizacje sportowe, Organizacje pozarządowe, Lokalna Grupa Działania Powiatu Wielickiego, Media</p>

OBSZAR STRATEGICZNY 3.

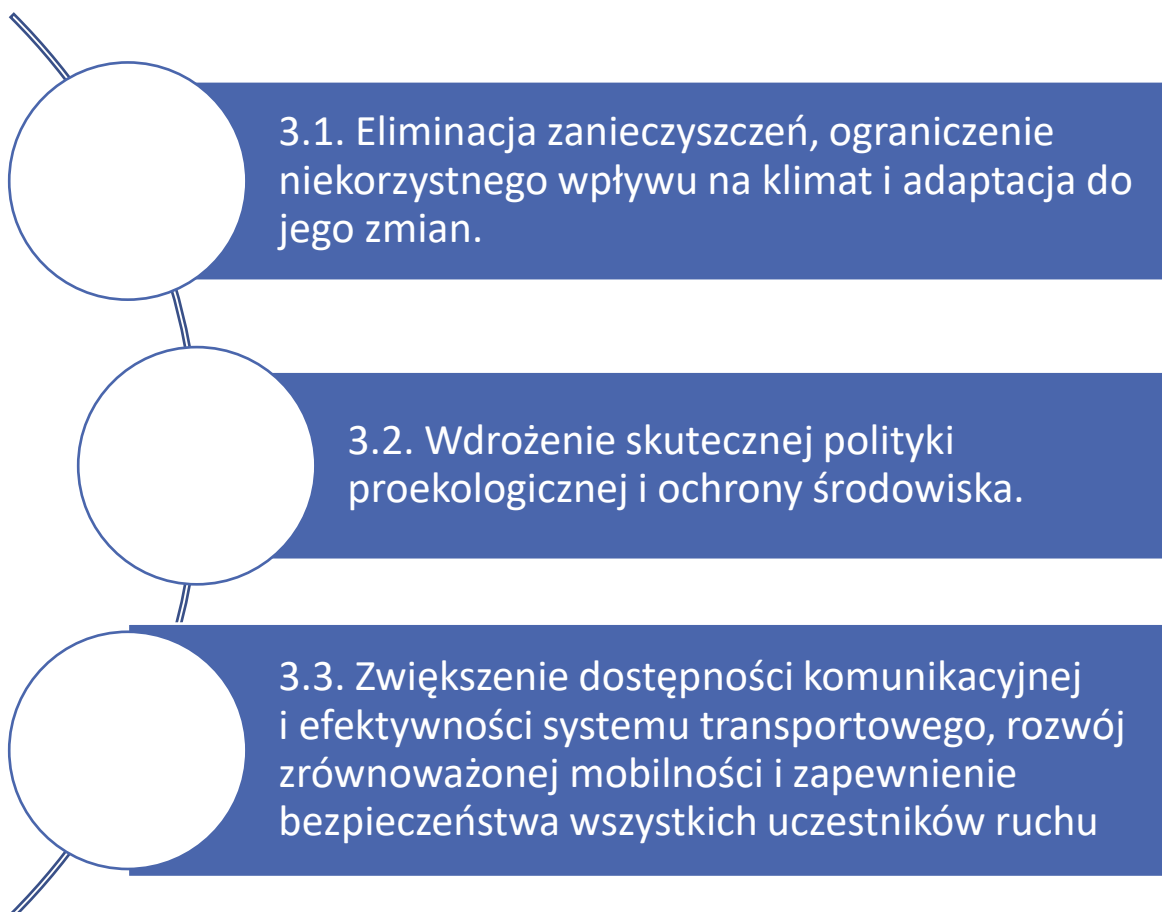
INFRASTRUKTURA, KLIMAT

I ŚRODOWISKO

Cel strategiczny 3.

Zapewnienie czystego środowiska i funkcjonalnej komunikacji, jako kluczowych elementów przewagi konkurencyjnej gminy.

Cele operacyjne:

Uzasadnienie i strategia postępowania w ramach obszaru:

Zasoby środowiska naturalnego stanowią jeden z kluczowych potencjałów rozwojowych gminy Kłaj, w szczególności dla podniesienia jej atrakcyjności osadniczej oraz rekreacyjno-wypoczynkowej. Rosnąca antropopresja, wynikająca z rozwoju gospodarki, budownictwa mieszkaniowego oraz wzmagającego się ruchu turystycznego wymusza podjęcie działań zmierzających do aktywnej ochrony najcenniejszych zasobów środowiskowych, czemu poświęcono trzeci cel strategiczny.

Zadania w ramach pierwszego celu operacyjnego (3.1.) skupiają się przede wszystkim na ograniczeniu negatywnych zmian, zachodzących w klimacie w ostatnich latach. Zaproponowany pakiet obejmuje działania ukierunkowane m.in. na upowszechnienie proekologicznych rozwiązań w transporcie, poprawę efektywności energetycznej budynków, popularyzację odnawialnych źródeł energii, obniżenie emisji pyłów pochodzących z indywidualnych źródeł ciepła (promocja i edukacja ekologiczna, inwestycje gminne, ekoradztwo, dedykowane programy itp.), co nadal stanowi problem nierozwiązany w skali regionu i całego kraju. Wśród priorytetów pozostaje również poprawa bilansu wodnego poprzez m.in. rozwój zielonej i błękitnej infrastruktury oraz ochronę i promocję naturalnych obszarów retencji wody. Spora część z tych działań została już podjęta w poprzednich latach, a obecnie będzie kontynuowana w formie dotychczasowej bądź dostosowanej do zmieniających się uwarunkowań, w tym na szczeblu regionalnym, centralnym i międzynarodowym (np. w zakresie przepisów i regulacji unijnych). Ponadto gmina planuje w kolejnych latach rozwój współpracy w ramach klastra energii lub spółdzielni energetycznej.

Ochronie i poprawie stanu środowiska naturalnego będą służyć także działania w ramach drugiego celu operacyjnego (3.2.), odnoszące się w szczególności do rozwoju i modernizacji infrastruktury sieciowej. Są one istotne także z uwagi na dynamiczny rozwój zabudowy mieszkaniowej i wynikającą z niego konieczność zapewnienia usług z zakresu dostarczania wody, odprowadzania ścieków oraz odbioru odpadów komunalnych na odpowiednim poziomie. Działaniom inwestycyjnym będą towarzyszyć także zadania z zakresu edukacji ekologicznej, kształtowania zachowań i postaw przyjaznych środowisku oraz projekty na rzecz ochrony i odtwarzania środowiska, bioróżnorodności i regeneracji ekosystemów.

Jednym z czynników, oddziałujących na stan środowiska naturalnego na danym obszarze, jest transport indywidualny i zbiorowy (którego dotyczy kolejny cel operacyjny 3.3.) – zwłaszcza jego natężenie oraz emisyjność używanych pojazdów. W kontekście rosnącej atrakcyjności osadniczej, jak również rekreacyjno-turystycznej gminy prognozuje się, że natężenie ruchu – zwłaszcza w zakresie codziennych dojazdów do Krakowa, Wieliczki czy Bochni oraz podróży weekendowych do Kłaja – będzie wzrastać, co wymusza podjęcie odpowiednich działań, zmierzających do jego upłynnienia oraz ograniczenia tam, gdzie to jest możliwe. Służyć temu będzie z jednej strony rozbudowa i modernizacja ciągów komunikacyjnych (dróg, chodników, ścieżek rowerowych itp.) oraz tworzenie miejsc parkingowych, z drugiej natomiast wdrażanie rozwiązań umożliwiających jak najszersze wykorzystanie transportu zbiorowego – co, przede wszystkim z racji dostępu do magistralnej linii kolejowej z dobrą ofertą przewozową, funkcjonuje z powodzeniem od lat i ma wszelkie predyspozycje do dalszego rozwoju. W przypadku wielu działań, głównie inwestycyjnych, z przyczyn finansowych oraz kompetencyjnych, kluczowe stanie się nawiązanie aktywnej współpracy gminy z odpowiednimi podmiotami, oprócz jednostek samorządu terytorialnego także zarządcami infrastruktury oraz przewoźnikami. Wspólnym mianownikiem wszystkich aktywności pozostaje poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego. Strategia postępowania uwzględnia ponadto modernizację istniejącego oświetlenia ulicznego wraz z dalszą rozbudową, z naciskiem na wdrażanie rozwiązań energooszczędnych i proekologicznych.

Strategia Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku

Tabela 5. Kierunki działań, oczekiwane rezultaty planowanych działań i wskaźniki ich osiągnięcia, podmioty odpowiedzialne – w ramach obszaru strategicznego 3. INFRASTRUKTURA, KLIMAT I ŚRODOWISKO

Cel operacyjny 3.1. Eliminacja zanieczyszczeń, ograniczenie niekorzystnego wpływu na klimat i adaptacja do jego zmian.					
Kierunki działań		Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów i oczekiwany trend	Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie gminy	Podmioty zaangażowane/partnerzy
3.1.1.	Realizacja inwestycji oraz programów antysmogowych i ochrony powietrza, w tym kontynuacja ekodoradztwa i wsparcia wymiany nieekologicznych źródeł ciepła.	Likwidacja nieekologicznych źródeł ciepła na terenie gminy Upowszechnienie ciepła sieciowego Ograniczenie niskiej emisji i poprawa jakości powietrza	Liczba budynków prywatnych, zostały wyposażone i korzystają z nowych, ekologicznych źródeł grzewczych dzięki dofinansowaniu publicznemu ↗ Liczba gospodarstw domowych korzystających z nieekologicznych źródeł ciepła ↘ Poziom zanieczyszczenia powietrza i/lub liczba dni w ciągu roku z przekroczonymi normami ↘	Urząd Gminy Kłaj	NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Jednostki organizacyjne, Mieszkańcy, Przedsiębiorcy
3.1.2.	Modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej.	Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej	Liczba i/lub odsetek budynków użyteczności publicznej, które zostały poddane termomodernizacji przy dofinansowaniu publicznym ↗	Urząd Gminy Kłaj	NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Jednostki organizacyjne, Przedsiębiorcy
3.1.3.	Realizacja inwestycji oraz programów w zakresie upowszechniania produkcji, dystrybucji i wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych, w tym: <ul style="list-style-type: none">Instalacja OZE na wszystkich budynkach użyteczności publicznej,	Zwiększenie wykorzystania energii z OZE przez mieszkańców Wzrost udziału energii z OZE w bilansie energetycznym gminy	Liczba i/lub odsetek budynków użyteczności publicznej, które zostały wyposażone i korzystają z energii z OZE ↗	Urząd Gminy Kłaj	NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Jednostki organizacyjne, Mieszkańcy, Przedsiębiorcy, Operatorzy sieciowi

Strategia Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku

	<ul style="list-style-type: none"> Budowa farmy fotowoltaicznej na terenie gminy. 	<p>Poprawa efektywności energetycznej i obniżenie kosztów energii</p> <p>Poprawa lokalnego bezpieczeństwa energetycznego</p> <p>Ograniczenie niskiej emisji i poprawa jakości powietrza</p>	<p>Udział energii z OZE w bilansie energetycznym gminy</p> <p>↗</p> <p>Liczba budynków prywatnych, które zostały wyposażone i wykorzystują energię z OZE dzięki dofinansowaniu publicznemu</p> <p>↗</p> <p>Poziom zanieczyszczenia powietrza i/lub liczba dni w ciągu roku z przekroczonymi normami</p> <p>↘</p>		
3.1.4.	<p>Wdrażanie i wspieranie proekologicznych rozwiązań w transporcie zbiorowym i indywidualnym oraz promowanie nowej kultury mobilności ograniczającej korzystanie z samochodu (w szczególności na rzecz kolei; także rozwój infrastruktury służącej do ładowania pojazdów elektrycznych).</p>	<p>Zwiększenie liczby osób korzystających z transportu zbiorowego oraz alternatywnych środków transportu indywidualnego</p> <p>Poprawa warunków użytkowania pojazdów z napędem elektrycznym oraz ich popularyzacja w samorządzie i sektorze prywatnym</p> <p>Ograniczenie zanieczyszczeń emitowanych przez transport drogowy, poprawa jakości powietrza</p>	<p>Liczba mieszkańców korzystających z transportu zbiorowego oraz poziom zadowolenia z usług</p> <p>↗</p> <p>Liczba i/lub odsetek tras/kursów obsługiwanych przez tabor niskoemisyjny w ogólnej liczbie tras/kursów</p> <p>↗</p> <p>Liczba punktów ładowania na terenie gminy oraz liczba ich użytkowników w skali roku</p> <p>↗</p> <p>Poziom zanieczyszczenia powietrza i/lub liczba dni w ciągu roku z przekroczonymi normami</p> <p>↘</p>	<p>Urząd Gminy Kłaj</p>	<p>Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Inne JST, Instytucje kultury, Placówki oświatowe, Mieszkańcy, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe, Organizatorzy transportu i przewoźnicy, Media</p>

Strategia Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku

<p>3.1.5.</p>	<p>Rozwój zielonej i błękitnej infrastruktury (np. tworzenie zielonych miejsc publicznych poprzez wykonywanie nasadzeń oraz zielonej przestrzeni, zbiorniki na deszczówkę przy budynkach i obiektach użyteczności publicznej), a także ochrona i promocja naturalnych obszarów retencji wody (mokradała).</p>	<p>Poprawa retencji, bardziej racjonalna gospodarka zasobami wodnymi</p> <p>Zmniejszenie zagrożenia suszą</p> <p>Podniesienie bezpieczeństwa przed powodzią i osuwiskami, ograniczenie szkód wynikłych wskutek deszczy nawalnych itp.</p> <p>Poprawa warunków aerosanitarnych powietrza</p> <p>Wzmocnienie kondycji i bioróżnorodności środowiska oraz opóźnienie zmian klimatycznych</p> <p>Poprawa atrakcyjności, estetyki, dostępności i funkcjonalności przestrzeni</p>	<p>Liczba projektów rozwoju zielonej i błękitnej infrastruktury zrealizowanych przez gminę</p> <p>↗</p> <p>Objętość wody obejmowanej zorganizowaną retencją</p> <p>↗</p>	<p>Urząd Gminy Kłaj</p>	<p>Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Jednostki organizacyjne, Wodociągi Gminy Kłaj Sp. z o.o., Organizacje pozarządowe, Nadleśnictwo Niepołomice</p>
<p>3.1.6.</p>	<p>Rozwój współpracy w ramach klastra energii lub spółdzielni energetycznej.</p>	<p>Poprawa efektywności energetycznej i obniżenie kosztów energii</p> <p>Zwiększenie wykorzystania energii z OZE</p> <p>Poprawa lokalnego bezpieczeństwa energetycznego</p>	<p>Wytworzona energia w ramach klastra energii lub spółdzielni energetycznej</p> <p>↗</p> <p>Koszty energii</p> <p>↘</p>	<p>Urząd Gminy Kłaj</p>	<p>Administracja rządowa, Inne JST, Jednostki organizacyjne, Mieszkańcy, Przedsiębiorcy</p>

Strategia Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku

Cel operacyjny 3.2. Wdrożenie skutecznej polityki proekologicznej i ochrony środowiska.					
Kierunki działań		Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów i oczekiwany trend	Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie gminy	Podmioty zaangażowane/partnerzy
3.2.1.	<p>Rozwój i modernizacja urządzeń kanalizacyjnych, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w miejscowości Targowisko, • Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Dąbrowa, • Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Brzezcie, • Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Kłaj, • <i>Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Szarów,</i> • <i>Modernizacja oczyszczalni ścieków w miejscowości Kłaj,</i> • <i>Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Łysokanie,</i> • <i>Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Targowisko.</i> 	<p>Poprawa dostępności i jakości infrastruktury oraz usług kanalizacyjnych</p> <p>Poprawa warunków mieszkalnych i prowadzenia działalności gospodarczej</p> <p>Ochrona i poprawa stanu środowiska, w szczególności wód</p>	<p>Odsetek mieszkańców i/lub gospodarstw domowych korzystających z kanalizacji</p> <p style="text-align: center;">↗</p> <p>Liczba awarii sieci kanalizacyjnej</p> <p style="text-align: center;">↘</p>	<p>Urząd Gminy Kłaj (prowadzenie inwestycji), Wodociągi Gminy Kłaj Sp. z o.o. (administracja i zarządzanie)</p>	<p>NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Mieszkańcy, Przedsiębiorcy, inwestorzy, Stowarzyszenie Otulina Podkrakowska</p>
3.2.2.	<p>Rozwój i modernizacja urządzeń wodociągowych, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wymiana rur azbestowych na PEHD w miejscowości Szarów, • Budowa zbiorników wody pitnej przy SUW2 wraz z zestawem hydroforowym w Szarowie. 	<p>Poprawa dostępności i jakości infrastruktury oraz usług zaopatrzenia w wodę</p> <p>Poprawa bezpieczeństwa dostaw wody</p> <p>Poprawa jakości wody pitnej</p>	<p>Odsetek mieszkańców i/lub gospodarstw domowych korzystających z wodociągu</p> <p style="text-align: center;">↗</p> <p>Liczba awarii sieci wodociągowej</p> <p style="text-align: center;">↘</p>	<p>Urząd Gminy Kłaj (prowadzenie inwestycji), Wodociągi Gminy Kłaj Sp. z o.o. (administracja i zarządzanie)</p>	<p>NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Mieszkańcy, Przedsiębiorcy, inwestorzy</p>

Strategia Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku

		Poprawa warunków mieszkalnych i prowadzenia działalności gospodarczej			
3.2.3.	Doskonalenie standardów gospodarowania odpadami komunalnymi (także szkodliwymi i niebezpiecznymi) oraz dbanie o czystość i estetykę miejsc publicznych.	<p>Wzrost poziomu selektywnej zbiórki odpadów</p> <p>Zwiększenie poziomu odpadów zdalnych do dalszego wykorzystania</p> <p>Ochrona i poprawa stanu środowiska</p>	<p>Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów</p> <p style="text-align: center;">↗</p> <p>Odpady poddane recyklingowi</p> <p style="text-align: center;">↗</p>	Urząd Gminy Kłaj	<p>NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Wodociągi Gminy Kłaj Sp. z o.o., Mieszkańcy, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe</p>
3.2.4.	Zielone projekty, edukacja ekologiczna oraz kształtowanie zachowań, postaw i wzorców konsumpcji przyjaznych środowisku (m.in. ścieżki edukacyjne, praktyczne zajęcia, gry, zabawy, konkursy, akcje, kampanie ekologiczne, w tym m.in. w zakresie wiedzy o zasobach przyrodniczych i walorach krajobrazowych gminy – Puszcza Niepołomska z hodowlą żubrów, Wielkie Błoto, Raba i starorzecze Raby, rezerваты przyrody itp.). Współpraca m.in. z Nadleśnictwem Niepołomice.	<p>Poprawa świadomości ekologicznej społeczeństwa oraz w zakresie zagrożeń, w tym związanych ze zmianami klimatu</p> <p>Upowszechnienie postaw i zachowań prośrodowiskowych</p>	<p>Liczba i/lub odsetek dzieci, które w szkołach uczestniczyły w zajęciach z zakresu edukacji ekologicznej</p> <p style="text-align: center;">↗</p> <p>Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów</p> <p style="text-align: center;">↗</p> <p>Liczba dzikich wysypisk śmieci</p> <p style="text-align: center;">↘</p>	Placówki oświatowe	<p>NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Urząd Gminy Kłaj, Wodociągi Gminy Kłaj Sp. z o.o., Instytucje kultury, Organizacje pozarządowe, Nadleśnictwo Niepołomice, Lokalna Grupa Działania Powiatu Wielickiego</p>
3.2.5.	Projekty na rzecz ochrony i odtwarzania środowiska, bioróżnorodności i regeneracji ekosystemów.	Wzmocnienie kondycji i bioróżnorodności środowiska oraz opóźnienie zmian klimatycznych	<p>Liczba lokalnych i ponadlokalnych projektów na rzecz ochrony przyrody i różnorodności biologicznej, które zrealizował i/lub w których udział wzięł samorząd lokalny</p> <p style="text-align: center;">↗</p>	Urząd Gminy Kłaj	<p>NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Inne JST, Instytucje kultury, Placówki oświatowe, Organizacje pozarządowe, Lokalna Grupa Działania Powiatu Wielickiego, Nadleśnictwo Niepołomice</p>

Strategia Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku

Cel operacyjny 3.3 Zwiększenie dostępności komunikacyjnej i efektywności systemu transportowego, rozwój zrównoważonej mobilności i zapewnienie bezpieczeństwa wszystkich uczestników ruchu.					
Kierunki działań		Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów i oczekiwany trend	Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie gminy	Podmioty zaangażowane/partnerzy
3.3.1.	Budowa, przebudowa, remonty, rozbudowa i modernizacja dróg, chodników oraz ciągów rowerowych i pieszo-rowerowych na terenie gminy, w tym we współpracy z innymi właścicielami i zarządcami infrastruktury.	<p>Poprawa stanu i jakości infrastruktury drogowej na terenie gminy</p> <p>Poprawa dostępności i integracji komunikacyjnej gminy, skrócenie odległości i/lub czasu dojazdu, obniżenie spalin i hałasu</p> <p>Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym</p>	<p>Długość nowych lub zmodernizowanych dróg i/lub chodników i/lub ciągów rowerowych i/lub pieszo-rowerowych na terenie gminy ↗</p> <p>Liczba wypadków na drogach gminnych, w tym z udziałem pieszych i/lub rowerzystów ↘</p>	Władze samorządowe gminy, Urząd Gminy Kłaj	<p>Administracja rządowa, Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Zarząd Dróg Wojewódzkich w Krakowie, Starostwo Powiatowe w Wieliczce, Zarząd Dróg Powiatowych w Wieliczce</p> <p>Policja, Straż Pożarna i inne służby odpowiedzialne za bezpieczeństwo, porządek publiczny i ratownictwo oraz zarządzanie kryzysowe</p>
3.3.2.	Tworzenie miejsc parkingowych (a także miejsc typu kiss & ride), szczególnie przy obiektach użyteczności publicznej i atrakcjach turystycznych. Współpraca w tym zakresie m.in. z Nadleśnictwem Niepołomice.	<p>Poprawa komfortu mieszkańców korzystających z usług publicznych oraz turystów i gości odwiedzających gminę</p> <p>Eliminacja korków oraz obniżenie emisji spalin i hałasu</p>	Liczba miejsc parkingowych na terenie gminy ↗	Urząd Gminy Kłaj	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego
3.3.3.	Rozwój i promocja transportu zbiorowego, wraz z dostosowaniem do możliwości i potrzeb mieszkańców, a także turystów i gości (rozwój infrastruktury do obsługi podróżnych, zintegrowanie różnych form transportu, współpraca z przewoźnikami itp.), w tym:	<p>Poprawa dostępności i jakości usług transportowych</p> <p>Poprawa dostępności i integracji komunikacyjnej gminy</p> <p>Zwiększenie mobilności mieszkańców</p>	<p>Liczba połączeń (linii) obejmujących gminę ↗</p> <p>Liczba nowych i/lub zmodernizowanych przystanków oraz liczba korzystających w ciągu roku ↗</p>	Urząd Gminy Kłaj	<p>Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Wieliczce, Inne JST, Organizatorzy i przewoźnicy</p>

Strategia Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku

	<ul style="list-style-type: none"> Przebudowa przystanków przy centrum Kłaja. 	<p>Poprawa komfortu i bezpieczeństwa podróżnych</p> <p>Ograniczenie zanieczyszczeń emitowanych przez transport drogowy</p>			
3.3.4.	<p>Działania ukierunkowane na poprawę bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego (prewencja, edukacja, inwestycje, poprawa organizacji ruchu itp.).</p>	<p>Poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu (mniejsza liczba zdarzeń i pokrzywdzonych)</p>	<p>Liczba wypadków na drogach na terenie gminy, w tym z udziałem pieszych i/lub rowerzystów i/lub dzieci</p> <p>↓</p>	<p>Urząd Gminy Kłaj</p>	<p>Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Zarząd Dróg Wojewódzkich w Krakowie, Starostwo Powiatowe w Wieliczce, Zarząd Dróg Powiatowych w Wieliczce, Placówki oświatowe, Instytucje kultury, Organizacje pozarządowe, Policja, Straż Pożarna i inne służby odpowiedzialne za bezpieczeństwo, porządek publiczny i ratownictwo oraz zarządzanie kryzysowe</p>
3.3.5.	<p>Modernizacja istniejącego oświetlenia ulicznego wraz z dalszą rozbudową, z naciskiem na wdrażanie rozwiązań energooszczędnych i proekologicznych.</p>	<p>Objęcie całej gminy systemem nowoczesnego oświetlenia ulicznego</p> <p>Poprawa bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy</p> <p>Poprawa efektywności energetycznej i kosztowej systemu oświetlenia ulicznego</p>	<p>Liczba punktów oświetlenia na terenie gminy, w tym energooszczędnych</p> <p>↗</p> <p>Poziom odczuwalnego bezpieczeństwa na terenie gminy</p> <p>↗</p> <p>Poziom zużycia energii na oświetlenie uliczne</p> <p>↘</p> <p>Koszty zasilania systemu oświetlenia publicznego</p>	<p>Urząd Gminy Kłaj</p>	<p>Administracja rządowa, Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Zarząd Dróg Wojewódzkich w Krakowie, Starostwo Powiatowe w Wieliczce, Zarząd Dróg Powiatowych w Wieliczce</p>

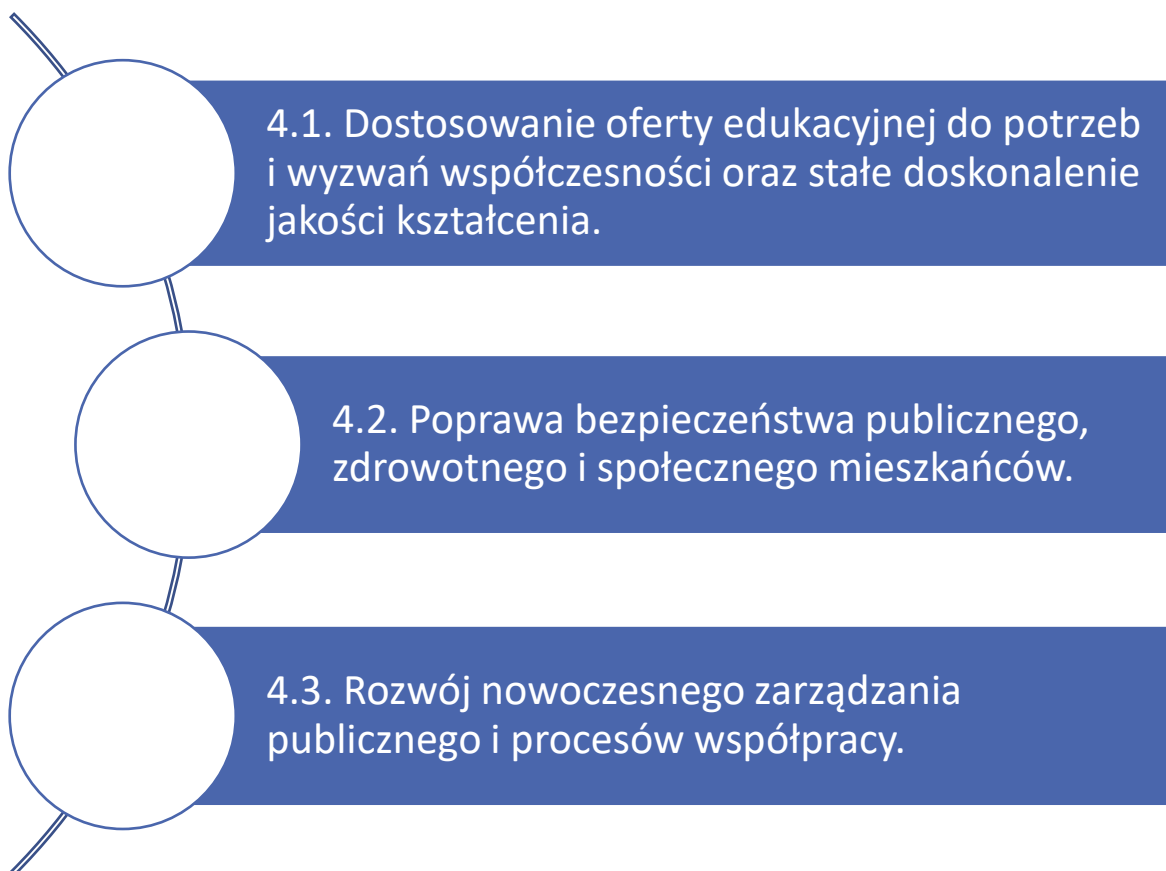
OBSZAR STRATEGICZNY 4.

USŁUGI PUBLICZNE

Cel strategiczny 4.

Zapewnienie dostępności wysokiej jakości usług publicznych, budujących markę gminy jako dobrego miejsca do życia.

Cele operacyjne:

Uzasadnienie i strategia postępowania w ramach obszaru:

Ostatni z celów strategicznych odnosi się do szeroko pojętego codziennego funkcjonowania aparatu administracyjnego gminy – urzędu, jednostek i spółki gminnej, w szczególności w zakresie systemu świadczenia usług publicznych dla mieszkańców i innych interesariuszy. Sprawność i efektywność w tym zakresie jest bowiem jedną ze składowych atrakcyjności osadniczej oraz inwestycyjnej każdej jednostki. Należy pamiętać, że nawet pomimo niezaprzeczalnego faktu, jakim jest posiadanie przez gminę Kłaj szeregu atutów wynikających m.in. z położenia geograficznego, walorów środowiskowych czy infrastruktury, w samym tylko otoczeniu Krakowa znajduje się co najmniej kilka gmin o podobnym potencjale. Stąd też jednym ze sposobów na budowanie swojej przewagi konkurencyjnej może być właśnie łatwość w dostępie do rozmaitych usług publicznych, na czele z edukacyjnymi, społecznymi, zdrowotnymi oraz związanymi z zapewnieniem bezpieczeństwa. Kwestią newralgiczną jest zazwyczaj dostęp do pierwszych z wymienionych, głównie z uwagi na wysoki odsetek ogółu wydatków samorządu ponoszony na oświatę i wychowanie oraz konieczność dostosowania sieci placówek do zmieniających się uwarunkowań demograficznych. W przypadku gminy Kłaj rosnąca liczba ludności i wysoki odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym pozwala na skupieniu się na doskonaleniu ich funkcjonowania, a w przyszłości będzie zapewne wymagać działań w kierunku zwiększenia liczby dostępnych miejsc. Równoległym wyzwaniem jest zapewnienie kompleksowej i odpowiednio dostosowanej polityki dedykowanej całym rodzinom, a także seniorom, osobom chorym i z niepełnosprawnościami wraz z ich otoczeniem.

W ramach pierwszego celu operacyjnego (4.1.) zgromadzono działania związane z przytaczaną wyżej ofertą edukacyjną dla dzieci i młodzieży z terenu gminy, począwszy od opieki żłobkowej, przez przedszkole, na edukacji szczebla podstawowego kończąc. Kluczowe zadania w tym zakresie obejmować będą modernizację i rozbudowę bazy infrastrukturalnej, doposażenie i cyfryzację placówek, rozwój oferty, w szczególności dotyczącej wzmocnienia kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych, oraz stałe podnoszenie kwalifikacji kadr, celem utrzymania oraz poprawy jakości i efektów kształcenia. Zaakcentowana została także potrzeba większej indywidualizacji wsparcia, objęcia szczególną opieką dzieci i uczniów z problemami w uczeniu się, jak również z szeroko pojętym zdrowiem psychicznym i samopoczuciem, zaburzonym przez uzależnienia, trudną sytuację rodzinną czy skutki pandemii COVID-19.

Zagadnienia związane z szeroko pojętym bezpieczeństwem – publicznym, zdrowotnym i społecznym – zostały ujęte w drugim celu operacyjnym (4.2.). Działania profilaktyczne, prozdrowotne, pomocowe, usługowe, integrujące, aktywizujące itp. dotyczą wszystkich mieszkańców gminy, niezależnie od płci i wieku, choć zaakcentowano potrzebę wielowymiarowego wsparcia osób starszych, których liczebność w gminie Kłaj będzie wzrastać, nawet pomimo jej korzystnej sytuacji demograficznej. Pakiet działań obejmować będzie także pozostałe grupy społeczne zagrożone zjawiskiem marginalizacji oraz wykluczenia – m.in. niepełnosprawni, długotrwale bezrobotni, rodziny w trudnej sytuacji oraz dotknięte dysfunkcjami itd. Wiodącą rolę w tym zakresie będą odgrywać instytucje samorządowe, na czele z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, oraz organizacje pozarządowe, a jednym z warunków skuteczności podejmowanych działań będzie ich aktywna, wielowymiarowa współpraca. Zadaniem towarzyszącym będzie rozwój i modernizacja gminnego zasobu mieszkaniowego oraz kreowanie dogodnych warunków do rozwoju budownictwa jednorodzinnego.

Jednocześnie zaplanowano działania związane z zabezpieczeniem mieszkańców gminy i ich mienia przed skutkami katastrof i klęsk żywiołowych oraz innych zagrożeń, w szczególności powodzi oraz podtopień, z którymi od lat zmagają się dolina Tusznicy. Rozwiązaniem problemu będzie budowa suchych zbiorników retencyjnych. Realizacja inwestycji będzie niezależna od samorządu gminnego, ale winien on stać się kluczowym uczestnikiem tego procesu, wspierając i ułatwiając prowadzenie zaplanowanych działań. W kompetencjach gminy Kłaj leżeć będzie natomiast wzmacnianie potencjału służb odpowiedzialnych za zapewnienie bezpieczeństwa publicznego (głównie lokalnych jednostek ochotniczych straży pożarnych) oraz prowadzenie działań edukacyjnych, w myśl zasady, że najlepszym sposobem na uniknięcie zagrożeń jest wczesne im zapobieganie. Charakter prewencyjny (i jednocześnie zwiększający wykrywalność przestępstw) będzie mieć także planowana rozbudowa sieci monitoringu na terenie gminy.

Trzeci i ostatni w ramach tego obszaru cel operacyjny (4.3.) odnosi się do sprawnego i efektywnego zarządzania publicznego, co w dużej mierze sprowadza się do podnoszenia kompetencji i kwalifikacji zawodowych lokalnych kadr samorządowych, rozwoju i modernizacji infrastruktury oraz wyposażenia administracji, rozwoju e-administracji i e-usług oraz wdrażania innych rozwiązań ułatwiających codzienne funkcjonowanie, także w relacji z klientami. Z uwagi na dynamiczny napływ ludności, wynikający wprost z atrakcyjności osadniczej gminy, co może skutkować rozluźnieniem więzi społecznych i utrwalaniu podziałów na „nowych” i „starych” mieszkańców, istotne znaczenie będzie mieć doskonalenie komunikacji i dialogu władz lokalnych z różnymi interesariuszami, a także wspieranie partycypacji społecznej oraz działalności organizacji pozarządowych i inicjatyw nieformalnych. Jednym ze sposobów aktywizacji, uwzględnionym w katalogu działań, jest podnoszenie estetyki przestrzeni publicznych i przekształcanie ich w miejsca spotkań i integracji, w tym w ramach prowadzonych procesów rewitalizacyjnych. Zjawiskiem pożądanym byłoby, aby modernizacja i adaptacja takich przestrzeni odbywała się przy jak najszerszym udziale osób bezpośrednio zainteresowanych – mieszkańców poszczególnych sołectw bądź całej gminy w przypadku działań o zasięgu szerszym niż miejscowy. Kluczowe wyzwania stanowią ponadto skuteczne pozyskiwanie środków zewnętrznych na realizację rozmaitych zadań (w tym inwestycyjnych) oraz szeroka współpraca międzysamorządowa, przekładająca się na konkretne korzyści dla gminy i mieszkańców. Stąd w planie operacyjnym kilka zadań ukierunkowanych na tego rodzaju aktywność, ze szczególnym uwzględnieniem celów Stowarzyszenia Otulina Podkrakowska, do którego należy gmina Kłaj.

Strategia Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku

Tabela 6. Kierunki działań, oczekiwane rezultaty planowanych działań i wskaźniki ich osiągnięcia, podmioty odpowiedzialne – w ramach obszaru strategicznego 4. USŁUGI PUBLICZNE

Cel operacyjny 4.1. Dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb i wyzwań współczesności oraz stała doskonalenie jakości kształcenia.					
Kierunki działań		Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów i oczekiwany trend	Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie gminy	Podmioty zaangażowane/partnerzy
4.1.1.	Rozwój oferty w zakresie opieki nad dzieckiem do lat 3, w tym: <ul style="list-style-type: none"> • Utworzenie żłobka na terenie gminy Kłaj. 	Poprawa dostępności i jakości opieki żłobkowej i edukacji przedszkolnej	Liczba dzieci korzystających z opieki żłobkowej i/lub innych form opieki nad dzieckiem do lat 3 ↗	Urząd Gminy Kłaj	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Gminny Zespół Ekonomiczno-Administracyjny Szkół, Placówki oświatowe, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe
4.1.2.	Rozwój i modernizacja infrastruktury placówek oświatowych (dydaktycznej oraz rekreacyjnej i sportowej) wraz z estetycznym, funkcjonalnym i bezpiecznym zagospodarowaniem ich otoczenia, w tym: <ul style="list-style-type: none"> • Budowa przedszkola samorządowego w miejscowości Kłaj, • Rozbudowa szkoły podstawowej w Brzeziu o salę gimnastyczną, • Rozbudowa szkoły podstawowej w Targowisku, • Zapewnienie dostępności architektonicznej szkoły w Grodkowicach i wszystkich innych placówek oświatowych. 	Poprawa jakości bazy oraz wyposażenia placówek edukacyjnych Poprawa warunków pracy i nauki Poprawa efektywności energetycznej, dywersyfikacja źródeł ciepła w kierunku bardziej ekologicznych Poprawa dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami Unowocześnienie i usprawnienie pracy placówek oświatowych	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów oraz liczba korzystających dzieci i młodzieży szkolnej w skali roku ↗	Urząd Gminy Kłaj (inwestycje), Placówki oświatowe (administracja i zarządzanie)	Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, PFRON, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Gminny Zespół Ekonomiczno-Administracyjny Szkół, Stowarzyszenie Otulina Podkrakowska
4.1.3.	Doposażenie i cyfryzacja placówek oświatowych (nowoczesny sprzęt komputerowy i multimedialny, oprogramowanie, pomoce dydaktyczno-naukowe, rozwój e-oświaty).	Poprawa warunków pracy i nauki	Liczba i/lub odsetek placówek oświatowych, które nie wdrożyły systemu e-oświaty ↘	Urząd Gminy Kłaj (inwestycje), Placówki oświatowe (administracja i zarządzanie)	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Gminny Zespół Ekonomiczno-Administracyjny Szkół,

Strategia Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku

		<p>Zwiększenie możliwości atrakcyjnego, angażującego i efektywnego kształcenia</p> <p>Unowocześnienie i usprawnienie pracy placówek oświatowych</p>	<p>Średni wiek komputera w szkole oraz liczba uczniów przypadających na 1 komputer z dostępem do Internetu</p> <p>↘</p>		<p>Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe, Stowarzyszenie Otulina Podkrakowska</p>
4.1.4.	<p>Rozwój oferty edukacyjnej i zajęć dodatkowych, w tym w kierunku kształcenia kompetencji uniwersalnych (nowoczesne metody i techniki pracy, innowacje pedagogiczne, dodatkowe zajęcia, współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym, projekty, w tym wymiany międzynarodowe, nacisk na praktyczne wykorzystanie zdobytej wiedzy teoretycznej itp.).</p>	<p>Zwiększenie i uatrakcyjnienie oferty edukacyjnej dla dzieci i młodzieży szkolnej</p> <p>Dostosowanie oferty edukacyjnej do wyzwań społecznych, gospodarczych, środowiskowych, technologicznych i cywilizacyjnych</p> <p>Poprawa jakości i efektów kształcenia, poprawa wyników egzaminów końcowych</p>	<p>Liczba zajęć pozalekcyjnych i ich uczestników ↗</p> <p>Liczba projektów realizowanych przez szkoły i ich uczestników ↗</p> <p>Wyniki egzaminów końcowych ↗</p> <p>Liczba laureatów i finalistów olimpiad, konkursów przedmiotowych i/lub artystycznych i/lub zawodów sportowych ↗</p>	Placówki oświatowe	<p>Partnerzy zagraniczni, Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Kuratorium Oświaty w Krakowie, Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Krakowie, Urząd Gminy Kłaj, Gminny Zespół Ekonomiczno-Administracyjny Szkół, Instytucje kultury, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe, Kluby i organizacje sportowe, Lokalna Grupa Działania Powiatu Wielickiego, Rodzice, Stowarzyszenie Otulina Podkrakowska</p>
4.1.5.	<p>Rozwój systemu wsparcia prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży szkolnej - praca zarówno z uczniem zdolnym, jak i uczniem o szczególnych potrzebach (m.in. pozyskiwanie i doskonalenie kadry w zakresie wczesnego diagnozowania i kierunkowania rozwoju dzieci, mechanizmy odkrywania, kształtowania i wspierania talentów, doradztwo edukacyjne i zawodowe, wsparcie psychologiczne i pedagogiczne, dostęp do specjalistów, asystentura dla uczniów z niepełnosprawnościami, wsparcie materialne).</p>	<p>Dostosowanie oferty edukacyjnej do wyzwań społecznych, gospodarczych, środowiskowych, technologicznych i cywilizacyjnych</p> <p>Poprawa dostępności i jakości systemu wsparcia prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży, z uwzględnieniem podejścia indywidualnego</p>	<p>Liczba uczniów objętych pomocą psychologiczno-pedagogiczną</p> <p>Liczba uczniów korzystających z indywidualnego doradztwa edukacyjnego i/lub zawodowego ↗</p> <p>Liczba uczniów objętych systemem stypendialnym ↗</p>	Placówki oświatowe	<p>Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Kuratorium Oświaty w Krakowie, Urząd Gminy Kłaj, Gminny Zespół Ekonomiczno-Administracyjny Szkół, Instytucje kultury, Instytucje pomocy społecznej, Poradnie psychologiczno-pedagogiczne, Placówki ochrony zdrowia, Przedsiębiorcy,</p>

Strategia Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku

		<p>Poprawa jakości i efektów kształcenia, poprawa wyników egzaminów końcowych</p> <p>Wyrównanie szans edukacyjnych</p>	<p>Liczba laureatów i finalistów olimpiad, konkursów przedmiotowych i/lub artystycznych i/lub zawodów sportowych</p> <p>↗</p>		<p>Organizacje pozarządowe, Kluby i organizacje sportowe, Lokalna Grupa Działania Powiatu Wielickiego, Rodzice, Stowarzyszenie Otulina Podkrakowska</p>
4.1.6.	<p>Promocja i wsparcie zdrowia w placówkach oświatowych, w szczególności w okresie i po pandemii (opieka pielęgnarska w szkołach, profilaktyka uzależnień, aktywizacja ruchowa, zdrowie psychiczne, w tym w ramach współpracy z placówkami ochrony zdrowia i poradniami itp.).</p>	<p>Poprawa dostępności i jakości programów prozdrowotnych w placówkach oświatowych</p> <p>Poprawa kondycji psychicznej oraz zdrowia dzieci i młodzieży szkolnej oraz kadr oświatowych</p>	<p>Liczba dedykowanych zajęć ruchowych oraz liczba ich uczestników</p> <p>↗</p> <p>Liczba dzieci przypadających na etat psychologa szkolnego</p> <p>↘</p> <p>Liczba dzieci i młodzieży, które skorzystały z pomocy psychologa</p> <p>Liczba projektów we współpracy placówek oświatowych z placówkami ochrony zdrowia i/lub poradniami oraz liczba ich beneficjentów</p> <p>↗</p>	<p>Placówki oświatowe</p>	<p>Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Urząd Gminy Kłaj, Organizacje pozarządowe, Kluby i organizacje sportowe, Placówki ochrony zdrowia, Poradnie psychologiczno-pedagogiczne</p>
4.1.7.	<p>Działania w zakresie wdrażania bezpiecznej szkoły (bezpieczna droga do szkoły, profilaktyka agresji i przemocy rówieśniczej, bezpieczeństwo w sieci itp.).</p>	<p>Zmniejszenie zagrożeń dla dzieci i młodzieży szkolnej, zminimalizowanie ich skutków</p> <p>Poprawa bezpieczeństwa dzieci i młodzieży szkolnej</p>	<p>Liczba projektów z zakresu bezpiecznej szkoły oraz liczba ich beneficjentów</p> <p>↗</p>	<p>Placówki oświatowe</p>	<p>Urząd Gminy Kłaj, Instytucje kultury, Organizacje pozarządowe, Poradnie psychologiczno-pedagogiczne, Policja, Straż Pożarna i inne służby odpowiedzialne za bezpieczeństwo, porządek publiczny i ratownictwo oraz zarządzanie kryzysowe</p>

Strategia Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku

Cel operacyjny 4.2. Poprawa bezpieczeństwa publicznego, zdrowotnego i społecznego mieszkańców.					
Kierunki działań		Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów i oczekiwany trend	Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie gminy	Podmioty zaangażowane/partnerzy
4.2.1.	Działania i programy profilaktyczne oraz w zakresie edukacji i promocji zachowań prozdrowotnych.	<p>Poprawa profilaktyki i diagnostyki na terenie gminy</p> <p>Wzrost świadomości społecznej oraz upowszechnienie zachowań i postaw prozdrowotnych</p> <p>Podniesienie poziomu zdrowia publicznego</p>	Liczba akcji profilaktycznych oraz liczba uczestników ↗	Urząd Gminy Kłaj	<p>Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Instytucje kultury, Instytucje pomocy społecznej, Placówki oświatowe, Placówki ochrony zdrowia, Organizacje pozarządowe, Kluby i organizacje sportowe, Firmy farmaceutyczne i medyczne</p>
4.2.2.	Wsparcie działań niepublicznych ośrodków zdrowia w zakresie zapewnienia szybkiej diagnozy oraz kompleksowej i wysokiej jakości oferty świadczeń medycznych (dostęp do podstawowej i specjalistycznej opieki medycznej, rozwój nowoczesnych usług zdrowotnych, krótkoterminowa opieka poszpitalna) wraz z doskonaleniem procesu obsługi klientów.	<p>Poprawa dostępności i jakości świadczeń diagnostycznych i medycznych</p>	Poziom zadowolenia mieszkańców z działalności ośrodków ochrony zdrowia ↗	Urząd Gminy Kłaj	<p>Administracja rządowa, NFZ, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Wieliczce</p>
4.2.3.	Rozwój i modernizacja infrastruktury oraz doposażenie i cyfryzacja instytucji pomocy społecznej.	<p>Poprawa jakości bazy oraz wyposażenia instytucji pomocy społecznej</p> <p>Poprawa warunków pracy i świadczenia usług społecznych</p> <p>Poprawa efektywności energetycznej bazy,</p>	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów oraz liczba korzystających osób w skali roku ↗	Urząd Gminy Kłaj (inwestycje), Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłaju (administracja i zarządzanie)	<p>Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, PFRON, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego</p>

Strategia Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku

		<p>dywersyfikacja źródeł ciepła w kierunku bardziej ekologicznych</p> <p>Poprawa dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami</p> <p>Unowocześnienie i usprawnienie pracy instytucji pomocy społecznej</p>			
4.2.4.	<p>Wsparcie rodzin oraz przeciwdziałanie i rozwiązywanie problemów rodzinnych i społecznych (wsparcie rodzin w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych i w ich naturalnym rozwoju, wsparcie osób i rodzin w wychodzeniu z kryzysów i dysfunkcji, m.in. profilaktyka uzależnień oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, pomoc poszkodowanym), w szczególności poprzez współpracę z organizacjami pozarządowymi.</p>	<p>Poprawa dostępności i jakości systemu wsparcia rodzin, w tym w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, a także w przewyższaniu trudnej sytuacji życiowej</p> <p>Poprawa dostępności i jakości systemu wsparcia prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży</p> <p>Przeciwdziałanie i rozwiązywanie problemów społecznych i rodzinnych</p> <p>Poprawa dostępności i jakości systemu wsparcia dla osób i rodzin dotkniętych skutkami patologii społecznej, w tym przemocą w rodzinie</p>	<p>Liczba oraz odsetek osób/rodzin korzystających z pomocy społecznej, w tym np. objętych pracą socjalną i/lub asystenturą i/lub wsparciem materialnym i finansowym</p> <p>Liczba rodzin objętych procedurą Niebieskiej Karty</p> <p>Liczba przypadków uzależnień wśród dzieci i młodzieży szkolnej</p> <p>Liczba osób objętych leczeniem odwykowym</p>	<p>Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłaju, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych</p>	<p>Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Regionalny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wieliczce, Urząd Gminy Kłaj, Placówki ochrony zdrowia, Instytucje kultury, Placówki oświatowe, Poradnie psychologiczno-pedagogiczne, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe, Kluby i organizacje sportowe, Lokalna Grupa Działania Powiatu Wielickiego, Policja, Sądy</p>

Strategia Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku

<p>4.2.5.</p>	<p>Rozwój usług społecznych i opiekuńczych (w tym specjalistycznych) na rzecz osób starszych, niesamodzielnych i z niepełnosprawnościami, z priorytetem dla form zdeinstytucjonalizowanych, a także wsparcie ich rodzin i opiekunów (pomoc wytchnieniowa i odciążeniowa), w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Budowa Środowiskowego Domu Samopomocy w Kłaju. 	<p>Poprawa dostępności i jakości systemu wsparcia dla osób starszych i z niepełnosprawnościami, a także ich rodzin i opiekunów</p> <p>Poprawa jakości życia osób starszych i z niepełnosprawnościami, a także ich rodzin i opiekunów</p>	<p>Liczba oraz odsetek osób/rodzin korzystających z pomocy społecznej, w tym np. korzystających z usług opiekuńczych i/lub specjalistycznych usług opiekuńczych i/lub opieki wytchnieniowej</p>	<p>Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłaju</p>	<p>Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Regionalny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wieliczce, Starostwo Powiatowe w Wieliczce, Urząd Gminy Kłaj, Placówki ochrony zdrowia, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe, Lokalna Grupa Działania Powiatu Wielickiego</p>
<p>4.2.6.</p>	<p>Wieloaspektowa aktywizacja (społeczna, kulturowa, ruchowa, zawodowa itp.) osób starszych, niesamodzielnych i z niepełnosprawnościami oraz efektywne wykorzystanie ich potencjału do rozwoju, w szczególności w ramach współpracy z Uniwersytetem Trzeciego Wieku i innymi organizacjami pozarządowymi.</p>	<p>Zwiększenie integracji społecznej osób starszych i z niepełnosprawnościami</p> <p>Wzrost aktywności społecznej, ruchowej, zawodowej itp. osób starszych i z niepełnosprawnościami</p> <p>Poprawa jakości życia osób starszych i z niepełnosprawnościami, a także ich rodzin i opiekunów</p>	<p>Liczba organizacji seniorskich i/lub klubów na terenie gminy oraz liczba ich członków</p> <p>Liczba projektów aktywizacyjnych dedykowanych seniorom i/lub osobom z niepełnosprawnościami oraz liczba ich uczestników</p>	<p>Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłaju</p>	<p>Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Regionalny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wieliczce, Starostwo Powiatowe w Wieliczce, Powiatowy Urząd Pracy w Wieliczce, Urząd Gminy Kłaj, Placówki ochrony zdrowia, Instytucje kultury, Placówki oświatowe, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe, Kluby i organizacje sportowe, Lokalna Grupa Działania Powiatu Wielickiego</p>

Strategia Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku

<p>4.2.7.</p>	<p>Zintegrowane wsparcie dla środowisk zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym, w tym poprzez wsparcie powstawania i rozwoju oraz promocję podmiotów ekonomii społecznej w kontekście sytuacji na rynku pracy, a także działania integrujące oraz koordynacyjno-wpierające inicjatywy oddolne, np. bank czasu, bank dzielenia się dobrami/pomocą materialną</p>	<p>Zwiększenie integracji społecznej</p> <p>Wzrost aktywności społecznej, ruchowej, zawodowej itp. osób zagrożonych lub dotkniętych marginalizacją i wykluczeniem</p> <p>Poprawa warunków dla powstawania i funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej na terenie gminy</p> <p>Poprawa warunków dla rozwoju inicjatyw oddolnych, wzrost ich liczby i zwiększenie efektywności</p>	<p>Liczba wdrożonych rozwiązań wspierających inicjatywy oddolne oraz liczba osób/podmiotów zaangażowanych w konkretne przedsięwzięcia (np. oferujących i korzystających z banku czasu czy banku dóbr) w ciągu roku</p> <p>↗</p> <p>Liczba podmiotów ekonomii społecznej działających na terenie gminy oraz liczba zatrudnionych w nich osób</p> <p>↗</p>	<p>Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłaju</p>	<p>Administracja rządowa, Małopolski Urząd Wojewódzki w Krakowie, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Regionalny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie, Starostwo Powiatowe w Wieliczce, Urząd Gminy Kłaj, Instytucje kultury, Placówki edukacyjne, Ośrodki wsparcia ekonomii społecznej, Organizacje pozarządowe, Przedsiębiorcy, Osoby bezrobotne</p>
<p>4.2.8.</p>	<p>Rozwój i modernizacja gminnego zasobu mieszkaniowego, w szczególności pod kątem wymagań ustawowych w zakresie pomocy społecznej, oraz kreowanie dogodnych warunków do rozwoju budownictwa jednorodzinnego (dostosowywanie planów przestrzennych, uzbrojenie i skomunikowanie terenów pod zabudowę mieszkaniową).</p>	<p>Poprawa jakości gminnego zasobu mieszkaniowego</p> <p>Poprawa efektywności energetycznej gminnego zasobu mieszkaniowego, dywersyfikacja źródeł ciepła w kierunku bardziej ekologicznych</p> <p>Poprawa dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami</p> <p>Poprawa warunków dla budownictwa mieszkaniowego</p> <p>Wzrost możliwości zaspokojenia podstawowych potrzeb mieszkaniowych mieszkańców, w tym osób w szczególnej/trudnej sytuacji</p>	<p>Koszty bieżącej eksploatacji gminnych zasobów mieszkaniowych</p> <p>Liczba i powierzchnia działek przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową o przeznaczeniu gospodarczym na terenie gminy</p> <p>↗</p> <p>Udział w pełni uzbrojonych działek pod zabudowę mieszkaniową w ogóle działek o tym przeznaczeniu na terenie gminy</p> <p>↗</p>	<p>Urząd Gminy Kłaj</p>	<p>Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, PFRON, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Regionalny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie, Starostwo Powiatowe w Wieliczce, Inne JST, Wodociągi Gminy Kłaj Sp. z o.o., Operatorzy sieciowi i telekomunikacyjni, Deweloperzy</p>

Strategia Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku

4.2.9.	<p>Przeciwdziałanie katastrofom i klęskom żywiołowym (powodzie, osuwiska, susze, ulewne opady, wichury itp.) oraz innym zagrożeniom (epidemie, zagrożenia cyberbezpieczeństwa, kryzys migracyjny itp.) oraz minimalizowanie ich skutków (właściwe zagospodarowanie przestrzeni, miejsca i wyposażenie na potrzeb nagłych sytuacji kryzysowych, rozwój infrastruktury, systemy monitoringu i wczesnego ostrzegania, procedury awaryjne itp.), w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Zbiornik przeciwpowodziowy na terenie gminy.</i> 	<p>Zmniejszenie zagrożenia związanego z występowaniem katastrof i klęsk żywiołowych oraz innych zagrożeń, zminimalizowanie ich skutków</p> <p>Poprawa bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy</p>	<p>Liczba projektów z zakresu przeciwdziałania skutkom klęsk żywiołowych i katastrof, w tym inwestycyjnych, oraz zakres ich oddziaływania</p> <p>↗</p> <p>Wysokość strat w wyniku klęsk żywiołowych i katastrof, w tym wystąpienia podtopień i powodzi</p> <p>↘</p>	Urząd Gminy Kłaj	<p>PGW Wody Polskie, Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Małopolski Urząd Wojewódzki w Krakowie, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Wieliczce, Inne JST, Policja, Straż Pożarna i inne służby odpowiedzialne za bezpieczeństwo, porządek publiczny i ratownictwo oraz zarządzanie kryzysowe</p>
4.2.10.	<p>Wzmacnianie potencjału służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo, porządek publiczny, ratownictwo i zarządzanie kryzysowe (remonty remiz, doposażenie itp.).</p>	<p>Podniesienie jakości bazy i wyposażenia służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo, porządek publiczny, ratownictwo i zarządzanie kryzysowe</p> <p>Poprawa zdolności operacyjnych służb</p> <p>Poprawa bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy</p>	<p>Liczba jednostek, które otrzymały wsparcie publiczne oraz jego wartość</p> <p>↗</p> <p>Średni wiek grup sprzętowych użytkowanych przez jednostki</p> <p>↘</p>	Urząd Gminy Kłaj	<p>Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Wieliczce, Inne JST, Policja, Straż Pożarna i inne służby odpowiedzialne za bezpieczeństwo, porządek publiczny i ratownictwo oraz zarządzanie kryzysowe</p>
4.2.11.	<p>Rozwój informacji i edukacji na rzecz bezpieczeństwa (unikanie niebezpieczeństw w życiu codziennym, kształtowanie nawyków i właściwych postaw, przestrzeganie procedur w sytuacji zagrożeń i zjawisk ekstremalnych itp.).</p>	<p>Wzrost świadomości mieszkańców w zakresie bezpieczeństwa i reagowania w sytuacji zagrożeń</p> <p>Poprawa bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy</p>	<p>Liczba zajęć z zakresu szeroko pojętego bezpieczeństwa w szkołach z udziałem Policji i/lub Straży Pożarnej</p> <p>↗</p> <p>Liczba i/lub odsetek dzieci, które w szkołach uczestniczyły w zajęciach z zakresu szeroko pojętego bezpieczeństwa</p> <p>↗</p>	Placówki oświatowe	<p>Starostwo Powiatowe w Wieliczce, Urząd Gminy Kłaj, Instytucje kultury, Organizacje pozarządowe, Policja, Straż Pożarna i inne służby odpowiedzialne za bezpieczeństwo, porządek publiczny i ratownictwo oraz zarządzanie kryzysowe, Media</p>

Strategia Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku

4.2.12.	Rozwój monitoringu wizyjnego obejmującego strategiczne miejsca na terenie gminy.	<p>Prewencja i zwiększenie wykrywalności przestępstw</p> <p>Poprawa bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy</p>	<p>Liczba kamer w przestrzeni publicznej</p> <p>↗</p> <p>Poziom odczuwalnego bezpieczeństwa na terenie gminy</p> <p>↗</p>	Urząd Gminy Kłaj	Policja, Straż Pożarna i inne służby odpowiedzialne za bezpieczeństwo, porządek publiczny i ratownictwo oraz zarządzanie kryzysowe
Cel operacyjny 4.3. Rozwój nowoczesnego zarządzania publicznego i procesów współpracy.					
Kierunki działań		Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów i oczekiwany trend	Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie gminy	Podmioty zaangażowane/partnerzy
4.3.1.	Profesjonalne zarządzanie kadrą urzędu gminy i jednostek gminnych (placówki oświatowe, instytucje kultury, instytucje pomocy społecznej itd.), w tym zapewnienie odpowiedniej liczebności i przygotowania zespołu, motywowanie i wsparcie w zakresie podnoszenia kompetencji i kwalifikacji zawodowych, wzmacnianie zaangażowania i przywiązania lokalnego.	<p>Poprawa sprawności i efektywności procesów zarządzania kadrami</p> <p>Zapewnienie odpowiedniego poziomu zatrudnienia, obsadzenie wakatów</p> <p>Podniesienie poziomu kompetencji i kwalifikacji zawodowych oraz zaangażowania pracowników samorządowych</p> <p>Podniesienie efektywności świadczenia i jakości usług publicznych</p>	<p>Średnia liczba szkoleń i/lub innych form doskonalenia na pracownika urzędu i/lub jednostek organizacyjnych gminy w skali roku</p> <p>↗</p> <p>Liczba uchylonych decyzji administracyjnych</p> <p>↘</p>	Urząd Gminy Kłaj, Jednostki organizacyjne	<p>Administracja rządowa, Małopolski Urząd Wojewódzki w Krakowie, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Pracownicy samorządowi, Stowarzyszenie Otulina Podkrakowska</p>
4.3.2.	<p>Rozwój i modernizacja infrastruktury oraz doposażenie administracji lokalnej, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> Zapewnienie dostępności architektonicznej budynków użyteczności publicznej. 	<p>Poprawa jakości bazy oraz wyposażenia administracji lokalnej</p> <p>Poprawa warunków pracy oraz świadczenia usług / korzystania z usług publicznych</p>	<p>Liczba nowych i/lub zmodernizowanych obiektów oraz liczba korzystających osób w skali roku</p> <p>↗</p>	Urząd Gminy Kłaj, Jednostki organizacyjne	<p>Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, PFRON, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Koordynatorzy ds. dostępności</p>

Strategia Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku

		<p>Poprawa dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami</p> <p>Poprawa efektywności energetycznej bazy, dywersyfikacja źródeł ciepła w kierunku bardziej ekologicznych</p> <p>Unowocześnienie i usprawnienie pracy administracji</p>	<p>Wyniki oceny dostępności architektonicznej administracji lokalnej</p> <p>↗</p> <p>Straty energii grzewczej w budynkach</p> <p>↘</p>		
4.3.3.	<p>Cyfryzacja urzędu i jednostek gminnych, rozwój usług świadczonych w całości lub częściowo przez Internet, w szczególności e-usług o dużej dojrzałości, działania służące wzrostowi różnorodności, dostępności i jakości e-usług, wraz z upowszechnieniem korzystania z nich przez klientów.</p>	<p>Unowocześnienie i usprawnienie pracy administracji</p> <p>Wzrost dostępności, liczby i jakości e-usług</p> <p>Zwiększenie liczby spraw realizowanych elektronicznie</p> <p>Rozwój społeczeństwa informacyjnego, zwiększenie stopnia oraz poprawa umiejętności korzystania z Internetu (w tym e-usług publicznych) przez mieszkańców</p> <p>Wzrost e-aktywności mieszkańców</p>	<p>Liczba i/lub odsetek dostępnych e-usług</p> <p>↗</p> <p>Odsetek usług realizowanych przez urząd z użyciem cyfrowych form komunikacji</p> <p>↗</p> <p>Liczba osób, które nabyły lub rozwinęły kompetencje cyfrowe</p> <p>↗</p>	<p>Urząd Gminy Kłaj, Jednostki organizacyjne</p>	<p>Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Instytucje kultury, Placówki oświatowe, Organizacje pozarządowe</p>
4.3.4.	<p>Doskonalenie systemu komunikacji i dialogu samorządu z mieszkańcami, w tym zapewnienie dostępności cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej administracji (m.in. badania opinii publicznej, tradycyjne i współczesne kanały komunikacji i konsultacji).</p>	<p>Poprawa efektywności komunikacji samorządu z mieszkańcami i innymi interesariuszami</p> <p>Poprawa dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami</p>	<p>Liczba odwiedzin strony internetowej gminy</p> <p>↗</p> <p>Liczba zrealizowanych procesów konsultacji i ich uczestników</p> <p>↗</p>	<p>Władze samorządowe, Urząd Gminy Kłaj</p>	<p>Jednostki organizacyjne, Mieszkańcy, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe, Media</p>

Strategia Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku

4.3.5.	Edukacja, promocja i wsparcie aktywności i partycypacji społecznej, w tym rozwój współpracy z organizacjami pozarządowymi i inicjatywami oddolnymi (wsparcie w zakresie zaplecza lokalowego, pomocy technicznej, szkoleń, doradztwa i informacji, pozyskiwania środków na działalność, zlecenie i powierzenie organizacjom realizacji zadań publicznych, wspólne inicjatywy i projekty itp.).	<p>Zwiększenie integracji społecznej</p> <p>Wzrost aktywności i partycypacji społecznej, rozwój społeczeństwa obywatelskiego</p> <p>Poprawa warunków dla rozwoju organizacji pozarządowych i inicjatyw oddolnych</p> <p>Wzrost znaczenia i profesjonalizacja organizacji pozarządowych i inicjatyw oddolnych oraz realizowanych przez nie działań</p>	<p>Liczba organizacji pozarządowych współpracujących z samorządem w skali roku</p> <p>↗</p> <p>Liczba zadań publicznych realizowanych przez organizacje pozarządowe oraz ich sumaryczna wartość</p> <p>↗</p>	Władze samorządowe, Urząd Gminy Kłaj	<p>Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Wieliczce, Jednostki organizacyjne, Organizacje pozarządowe, Lokalna Grupa Działania Powiatu Wielickiego</p>
4.3.6.	Rozwój współpracy samorządowej w wymiarze lokalnym, regionalnym, krajowym i międzynarodowym oraz przenoszenie jej na środowiska lokalne.	<p>Rozwój procesów współpracy lokalnej, regionalnej, krajowej i międzynarodowej</p> <p>Wymiana wiedzy i doświadczeń</p> <p>Osiągnięcie efektu synergii (wzajemnego napędzania się efektów działań)</p>	<p>Liczba projektów we współpracy gminy i co najmniej jednego partnera krajowego i/lub zagranicznego</p> <p>↗</p>	Władze samorządowe, Urząd Gminy Kłaj	<p>Partnerzy zagraniczni, Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Wieliczce, Inne JST, Jednostki organizacyjne, Organizacje pozarządowe, Przedsiębiorcy, Lokalna Grupa Działania Powiatu Wielickiego, Stowarzyszenie Otulina Podkrakowska</p>
4.3.7.	Rozwój współpracy w ramach Stowarzyszenia Otulina Podkrakowska.	<p>Zacieśnianie i koncentracja współpracy w ramach Stowarzyszenia Otulina Podkrakowska na rzecz rozwiązywania najważniejszych wspólnych problemów i wykorzystywania potencjałów</p>	<p>Liczba wspólnych projektów w ramach Stowarzyszenia Otulina Podkrakowska, ich wartość oraz liczba beneficjentów</p> <p>↗</p>	Władze samorządowe, Urząd Gminy Kłaj	<p>Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Inne JST, Jednostki organizacyjne, Organizacje pozarządowe, Przedsiębiorcy, Stowarzyszenie Otulina Podkrakowska</p>

Strategia Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku

		Osiągnięcie efektu synergii (wzajemnego napędzania się efektów działań)			
4.3.8.	Sprawny i skuteczny marketing terytorialny.	<p>Wzrost atrakcyjności osadniczej, gospodarczej i turystycznej gminy</p> <p>Zwiększenie liczby mieszkańców</p> <p>Zwiększenie liczby turystów i gości odwiedzających gminę</p>	<p>Liczba mieszkańców ↗</p> <p>Saldo migracji ↗</p> <p>Liczba turystów i gości odwiedzających gminę ↗</p>	Urząd Gminy Kłaj	<p>Partnerzy zagraniczni, Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Wieliczce, Inne JST, Jednostki organizacyjne, Organizacje pozarządowe, Przedsiębiorcy, Mieszkańcy, Lokalna Grupa Działania Powiatu Wielickiego, Media, Stowarzyszenie Otulina Podkrakowska</p>
4.3.9.	Dostosowywanie dokumentów planistycznych gminy do zmieniającego się prawa przestrzennego, z uwzględnieniem bieżących i prognostycznych potrzeb rozwojowych.	<p>Uporządkowanie lokalnej polityki przestrzennej i krajobrazowej</p> <p>Stworzenie warunków dla zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju gminy</p> <p>ład przestrzenny</p>	<p>Liczba wniosków o zmianę miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego</p> <p>Powierzchnia terenów ze zmienionym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego</p>	Urząd Gminy Kłaj	<p>Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Wieliczce, Organizacje pozarządowe, Mieszkańcy, Przedsiębiorcy, inwestorzy</p>
4.3.10.	Tworzenie dostępnych, atrakcyjnych, estetycznych i funkcjonalnych przestrzeni publicznych, ze szczególnym uwzględnieniem miejsc aktywizacji i integracji społecznej, wraz z ich utrzymaniem i animacją.	<p>Poprawa atrakcyjności, estetyki, dostępności i funkcjonalności przestrzeni publicznych</p> <p>Stworzenie warunków dla integracji i aktywizacji oraz rekreacji i wypoczynku mieszkańców, a także turystów i gości</p>	<p>Liczba nowych lub zmodernizowanych przestrzeni publicznych ↗</p> <p>Liczba wydarzeń w nowych przestrzeniach oraz liczba ich uczestników ↗</p>	Urząd Gminy Kłaj	<p>Administracja rządowa, PFRON, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Jednostki organizacyjne, Mieszkańcy, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe, Lokalna Grupa Działania Powiatu Wielickiego</p>

Strategia Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku

		<p>Wzrost wieloaspektowej aktywności mieszkańców</p> <p>Zwiększenie atrakcyjności osadniczej i turystycznej gminy</p>			
4.3.11.	<p>Działania rewitalizacyjne (zgodnie z Gminnym Programem Rewitalizacji dla Gminy Kłaj na lata 2017 – 2025 oraz jego aktualizacjami) oraz kształtowanie i odnowa centrów miejscowości.</p>	<p>Poprawa atrakcyjności, estetyki, dostępności i funkcjonalności przestrzeni, podwyższenie standardu budynków i pozostałej infrastruktury na obszarach rewitalizowanych</p> <p>Niwelacja problemów rozwojowych</p> <p>Zwiększenie integracji społecznej</p> <p>Wzrost aktywności społecznej, zawodowej, przedsiębiorczej itp. mieszkańców</p> <p>Ożywienie społeczno-gospodarcze</p> <p>Poprawa warunków życia mieszkańców na terenach objętych rewitalizacją</p>	<p>Liczba zrealizowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz liczba mieszkańców, którzy z nich skorzystali</p> <p>↗</p> <p>Liczba przedsięwzięć (prywatnych, publicznych) zlokalizowanych na zrewitalizowanych obszarach</p> <p>↗</p>	<p>Urząd Gminy Kłaj</p>	<p>Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Jednostki organizacyjne, Właściciele i zarządcy obiektów, Mieszkańcy, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe, Lokalna Grupa Działania Powiatu Wielickiego</p>

MODEL STRUKTURY FUNKcjONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY KŁAJ WRAZ Z USTALENIAMI I REKOMENDACJAMI W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ W GMINIE

KWESTIE WODNE A STRATEGIA ROZWOJU GMINY KŁAJ DO 2030 ROKU

Zgodnie z art. 326 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (t.j. Dz. U. 2022 poz. 2625), Strategia Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku uwzględni m.in. ustalenia dokumentów planistycznych, o których mowa w ww. ustawie, tj.:

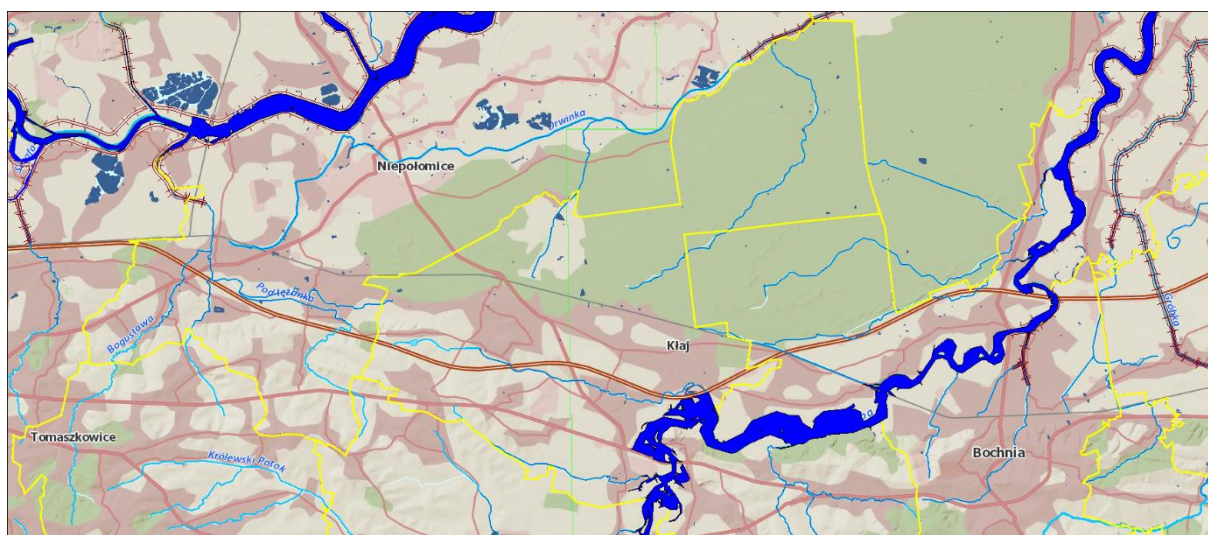
- plany zarządzania ryzykiem powodziowym,
- plany gospodarowania wodami na obszarze dorzecza,
- plan przeciwdziałania skutkom suszy.

Zarządzanie ryzykiem powodziowym

W celu zapewnienia ochrony ludności i mienia przed powodzią uwzględnia się w strategii tzw. obszary szczególnego zagrożenia powodzią, przez które rozumie się obszary na których prawdopodobieństwo powodzi jest średnie (wynosi 1%, tzw. „powódź stuletnia”) lub wysokie (10%), obszary między linią brzegu a naturalnym wysokim brzegiem oraz pasy techniczne. Obszary te zostały oznaczone na mapie nr 1 i 2. Na terenie gminy Kłaj występują również tereny, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi określono jako niskie (raz na 500 lat, $Q=0,2\%$). Ilustruje je mapa nr 3.

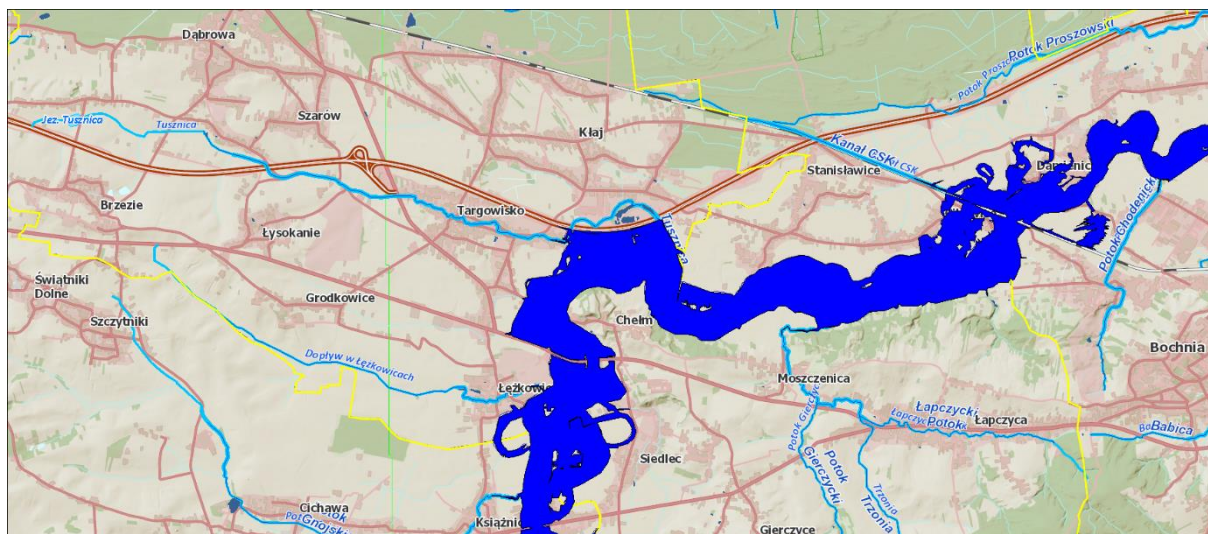
W myśl zapisu art. 166 pkt. 10 ustawy Prawo wodne, planowane zagospodarowanie terenów położonych w obszarach szczególnego zagrożenia powodzią nie może m. in. naruszać ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym, stanowić zagrożenia dla ochrony zdrowia ludzi czy też utrudniać zarządzanie ryzykiem powodziowym.

Mapa 1. Obszar szczególnego zagrożenia powodzią przy wysokim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi ($Q=10\%$, tzw. raz na 10 lat) – w granicach granatowego pola

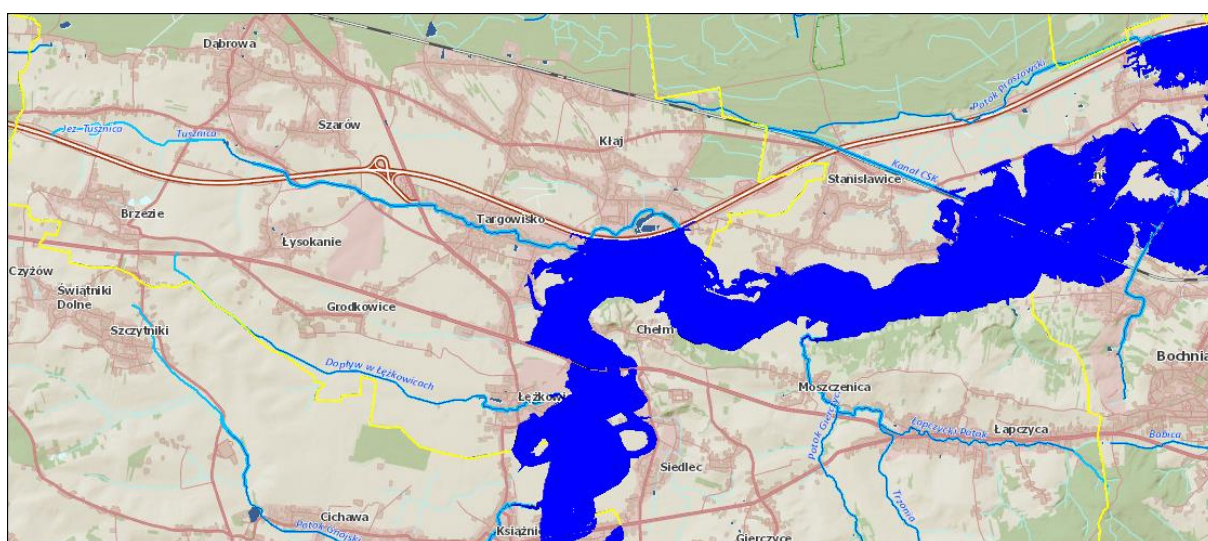
Źródło: Hydroportal ISOK

Mapa 2. Obszar szczególnego zagrożenia powodzią przy średnim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi ($Q=1\%$, tzw. raz na 100 lat) – w granicach granatowego pola

Źródło: Hydroportal ISOK

Mapa 3. Obszar zagrożenia powodzią przy niskim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi ($Q=0,2\%$, tzw. raz na 500 lat) – w granicach granatowego pola

Źródło: Hydroportal ISOK

W ramach Planu Zarządzania Rysikiem Powodziowym przyjętego na mocy rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły (Dz. U. z 2022 r. poz. 2739) i zachowującego ważność zgodnie z art. 173 ust. 16 Ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne w granicach gminy Kłaj nie wskazano do realizacji żadnych projektów przeciwpowodziowych.

W Strategii Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku w ramach celu operacyjnego 4.2. Poprawa bezpieczeństwa publicznego, zdrowotnego i społecznego mieszkańców wyznaczono m.in. kierunek interwencji dotyczący zapobiegania katastrofom i klęskom żywiołowym (powódzie, susze itp.) oraz ograniczania ich skutków. W tym kierunkowym zakresie strategia jest zbieżna z obowiązującymi i aktualizowanymi planami zarządzania ryzykiem powodziowym na wyższych szczeblach.

Plany gospodarowania wodami

Gmina Kłaj leży w granicach Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) nr 451 (Subzbiornik Bogucice). W odniesieniu do Planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy, w poniższej tabeli Strategia Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku określa informacje na temat jednolitych części wód powierzchniowych (jcwp) oraz jednolitych części wód podziemnych (jcwpd) w granicach gminy Kłaj (nazwa, informacja o stanie jcwp i jcwpd oraz przypisane im cele środowiskowe), a także działań przypisanych poszczególnym jcwp i jcwpd w aktualizacji Programu wodnośrodowiskowego kraju (aPWŚK).

Tabela 7. Charakterystyka jednolitych części wód powierzchniowych oraz jednolitych części wód podziemnych położonych w granicach gminy Kłaj wraz z przypisanymi celami i działaniami środowiskowymi

Kod JCWP (wody powierzchniowe)	Nazwa	Stan ogólny; stan/potencjał ekologiczny; stan chemiczny	Przypisane cele środowiskowe	Działania przypisane w Programie Wodno-Środowiskowym Kraju
RW2000162137769	Podtężanka	Zły; słaby; dobry	Dobry stan ekologiczny; dobry stan chemiczny	Regularny wywóz nieczystości płynnych
RW200016213896	Tusznica	Zły; poniżej dobrego; dobry	Dobry stan ekologiczny; dobry stan chemiczny	Budowa sieci kanalizacyjnej w aglomeracji Kłaj; rozbudowa oczyszczalni ścieków Kłaj; regularny wywóz nieczystości płynnych; kontrola postępowania w zakresie gromadzenia ścieków przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorców oraz oczyszczania ścieków przez użytkowników prywatnych z częstotliwością co najmniej raz na 3 lata; monitoring badawczy wód
RW20001921389999	Raba od Zb. Dobczyce do ujścia	Zły; umiarkowany; dobry	Dobry stan ekologiczny; możliwość migracji organizmów wodnych na odcinku cieków istotnego - Raba od ujścia do Zbiornika Dobczyce; dobry stan chemiczny	Budowa nowej oczyszczalni ścieków Niedary; modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków Damienice; modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków Siedlec; modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków Dobczyce; regularny wywóz nieczystości płynnych; opracowanie oceny jakości wody wykorzystywanej do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia; przywrócenie drożności cieków istotnych dla zachowania ciągłości morfologicznej; Bełdówka - ekoregulacja - kształtowanie przekroju podłużnego i poprzecznego koryta cieków, odcinek w km 0+000 - 5+750 gm. Poddębice, pow. Poddębicki; Renaturyzacja cieków wodnego Brzeg w km 0+000-2+800 w m. Kędzierzynka, gm. Dobczyce i m. Kwapinka gm. Raciechowice, pow. myślenicki dla robót budowlanych od km 1+929-2+257 w miejscowości Kwapinka na działkach 121,190/2,134/3 obr. Kwapinka, gm. Raciechowice

Strategia Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku

RW20002621379899	Drwinka z doptywami	Dobry; co dobry; dobry	Dobry stan ekologiczny; dobry stan chemiczny	Budowa sieci kanalizacyjnej w aglomeracji Niepołomice; regularny wywóz nieczystości płynnych
RW2000262138998	Młynówka	Dobry; co najmniej dobry; dobry	Dobry stan ekologiczny; dobry stan chemiczny	Regularny wywóz nieczystości płynnych
RW20006213894	Potok Gnojski	Dobry; co najmniej dobry; dobry	Dobry stan ekologiczny; dobry stan chemiczny	Budowa indywidualnych systemów oczyszczania ścieków; regularny wywóz nieczystości płynnych; budowa nowych zbiorników bezodpływowych oraz remont istniejących
Kod JCWPd (wody podziemne)	Nazwa	Stan chemiczny; stan ilościowy; stan ogólny	Przypisane cele środowiskowe	Działania przypisane w Programie Wodno-Środowiskowym Kraju
PLGW2000148	148	Dobry; co dobry; dobry	Dobry stan chemiczny; dobry stan ilościowy	Coroczne raportowanie pomiarów ilości eksploatowanych wód podziemnych przez właściciela/użytkownika ujęcia; wydanie rozporządzenia na potrzeby ustanowienia obszaru ochronnego zbiornika wód śródlądowych (GZWP); przegląd pozwoleń wodnoprawnych związanych z poborem wód podziemnych
PLGW2000161	161	Dobry; co dobry; dobry	Dobry stan chemiczny; dobry stan ilościowy	Coroczne raportowanie pomiarów ilości eksploatowanych wód podziemnych przez właściciela/użytkownika ujęcia; wydanie rozporządzenia na potrzeby ustanowienia obszaru ochronnego zbiornika wód śródlądowych (GZWP)

Źródło: Opracowanie własne z wykorzystaniem bazy danych aPWŚK i aPGW

Strategia Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku zakłada w ramach celu operacyjnego 3.2. Wdrożenie skutecznej polityki proekologicznej i ochrony środowiska przedsięwzięcia z zakresu ochrony zasobów wodnych, m.in. poprzez inwestycje w sieć kanalizacyjną oraz działania edukacyjne.

Plan przeciwdziałania skutkom suszy

Strategia Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku zakłada i promuje działania minimalizujące skutki suszy, podejmowane zarówno przez samorząd, mieszkańców, jak i organy administracji rządowej. Bezpośrednio wskazuje na to cel operacyjny 3.1. Eliminacja zanieczyszczeń, ograniczenie niekorzystnego wpływu na klimat i adaptacja do jego zmian oraz zaplanowane w jego ramach kierunki działań, np. z zakresu rozwoju zielonej i błękitnej infrastruktury oraz ochrony i promocji naturalnych obszarów retencji wody (mokradła). W tym zakresie strategia jest spójna z Planem Przeciwdziałania Skutkom Suszy, przyjętym na mocy rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy (Dz. U. 2021 r. poz. 1615).

Susza, obok powodzi jest jednym z najbardziej dotkliwych zjawisk naturalnych oddziałujących na społeczeństwo, środowisko i gospodarkę całego kraju. W najbliższych latach spodziewany jest wzrost intensywności i częstotliwości występowania susz. Głównym celem planu jest przeciwdziałanie ich skutkom, co należy odnosić do procesu kształtowania zasobów wodnych oraz do racjonalnego korzystania z zasobów wodnych. Cele szczegółowe Planu dotyczą zidentyfikowanych obszarów ryzyka związanego z suszą: społeczeństwa, gospodarki i środowiska.

Strategia postępowania w obszarze przeciwdziałania skutkom suszy zakłada przede wszystkim działania proaktywne, czyli zapobiegające oraz zmniejszające prawdopodobieństwo wystąpienia negatywnych skutków suszy, realizowane niezależnie od faktycznego wystąpienia zjawiska suszy.

Zgodnie z założeniami Planu Przeciwdziałania Skutkom Suszy, w odniesieniu do obszaru gminy Kłaj mowa m.in. o następujących działaniach:

- Zwiększenie ilości i czasu retencji wód na gruntach rolnych (działanie 1),
- Retencja i zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych (działanie 3),
- Realizacja przedsięwzięć zmierzających do zwiększania lub odtwarzania naturalnej retencji (działanie 4),
- Analiza możliwości zwiększania retencji w zlewniach z zastosowaniem naturalnej i sztucznej retencji (działanie 6),
- Budowa oraz przebudowa urządzeń melioracyjnych wodnych dla zwiększania retencji glebowej (działanie 8),
- Budowa i przebudowa ujęć wód podziemnych do poboru na cele nawodnień rolniczych oraz budowa i przebudowa wodooszczędnych systemów nawadniania wykorzystujących zasoby wód podziemnych (działanie 10),
- Przeprowadzenie weryfikacji zasad gospodarowania wodą w zbiornikach retencyjnych (działanie 24).

Analizując zagrożenie suszą na terenie gminy Kłaj w zależności od jej typu tj. rolnicza, hydrologiczna i hydrogeologiczna, należy stwierdzić, że w przypadku tej pierwszej są to obszary słabo zagrożone, w drugim przypadku zagrożenie jest silne, a w trzecim głównie słabe. Stopień zagrożenia suszą według klas łącznego zagrożenia suszą dla obszaru gminy Kłaj określono jako umiarkowany.

MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY KŁAJ

Wprowadzenie

Model docelowej struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Kłaj jest efektem zintegrowanego procesu planistycznego. Jest to porządkujący składnik strategii oraz źródło najważniejszych ustaleń rozwojowych osadzonych przestrzennie. Model przedstawia długookresową wizji rozwoju, określa podstawowe kierunki dalszej polityki rozwoju prowadzonej w przestrzeni gminy Kłaj – z uwzględnieniem uwarunkowań, zdiagnozowanych potrzeb i problemów oraz potencjałów, a także specyfiki i zróżnicowania wewnętrznego. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania polityki przestrzennej definiują warunki, w których opisany model będzie mógł zaistnieć.

Rola i hierarchia jednostek osadniczych oraz układ głównych elementów infrastruktury społecznej

Gminę Kłaj tworzy 8 miejscowości (liczba sołectw jest o 1 większa – status sołecki posiadają Gruszki, przysiółek Brzezia). Nadrzędną rolę¹ pełni położona centralnie miejscowość Kłaj, będąca lokalnym centrum administracyjnym, gospodarczym, kulturalnym oraz usługowym, przede wszystkim za sprawą siedziby urzędu gminy, większości gminnych jednostek organizacyjnych (w tym instytucji kultury), koncentracji sklepów oraz drobnych usług, a także wyróżniającej się – jak na skalę gminy wiejskiej – oferty spędzania wolnego czasu (m.in. ośrodek „Dolina Raby”, Kręgielnia „Stacja Kłaj”, pumtrack). Wyróżnia się ponadto miejscowość Targowisko, która stanowi obszar rozwijającej się działalności gospodarczej (głównie magazynowej i logistycznej), w szczególności za sprawą dobrej dostępności transportowej (m.in. węzeł autostradowy i przebieg dróg krajowych). W pozostałych miejscowościach, o dominującej funkcji mieszkalnej, zlokalizowane są niektóre elementy bazy instytucjonalnej lub infrastrukturalnej gminy – najczęściej są to placówki edukacyjne oraz ośrodki zdrowia.

Kłaj jest także największą miejscowością w gminie – na koniec 2021 r. zamieszkiwało ją blisko 3,5 tys. osób. Dysproporcja w liczbie mieszkańców widoczna jest nie tylko w zestawieniu z najmniej ludnymi miejscowościami (Grodkowice, Łęzkowice – nieco ponad 400 osób), ale i w porównaniu z drugim w kolejności Targowiskiem (1,8 tys.), co stanowi kolejne potwierdzenie nadrzędnej roli Kłaja w skali całej gminy.

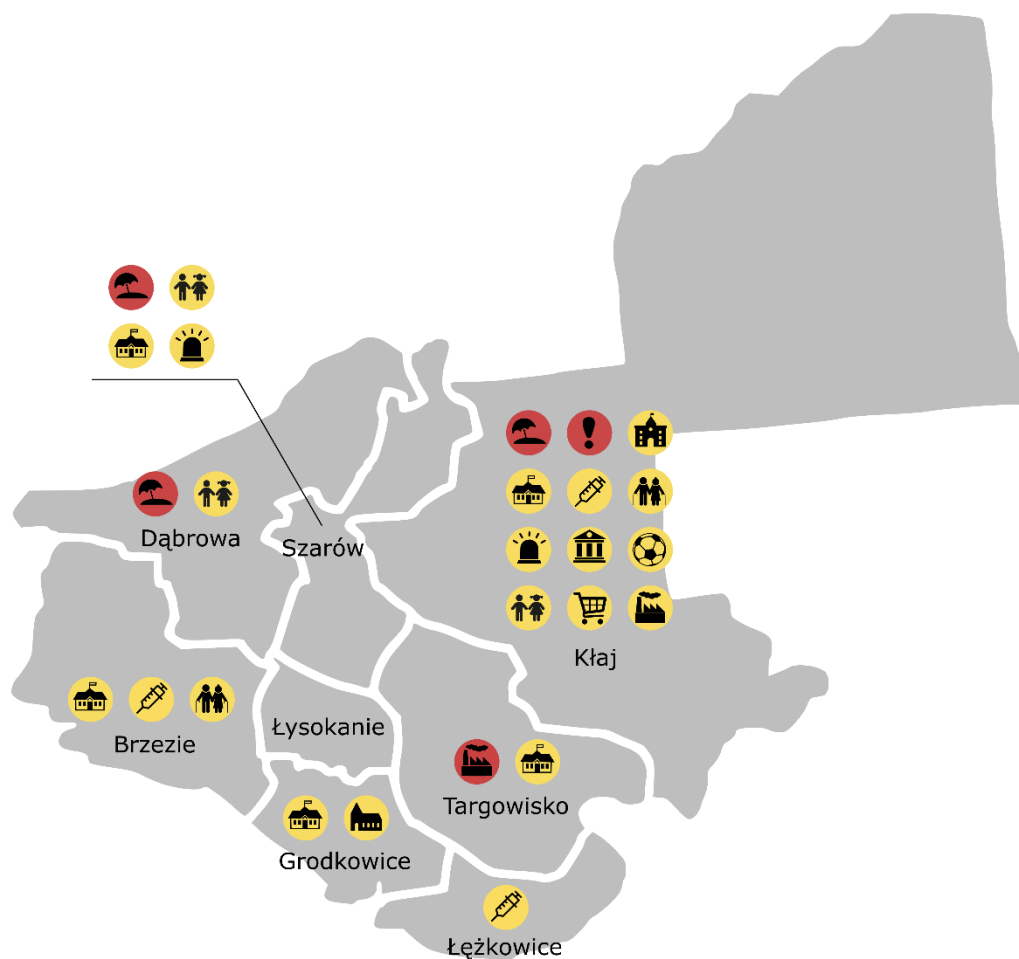
Wśród elementów o znaczeniu ponadlokalnym, występujących w gminie Kłaj, należy wyróżnić przede wszystkim dostęp do Puszczy Niepołomickiej, stanowiącej popularny cel wycieczek (głównie jednodniowych) mieszkańców centralnej części Małopolski, na czele z Krakowem. Z racji bezpośredniego sąsiedztwa z kompleksem leśnym, element ten przypisano miejscowościom: Kłaj, Szarów i Dąbrowa, chociaż ruch turystyczny ogniskuje się głównie w dwóch pierwszych, m.in. za sprawą dostępu do linii kolejowej. W przypadku samego Kłaja dodatkowym elementem, który wpływa na znaczenie miejscowości, jest lokalizacja na jej terenie jednostki wojskowej. Ponadlokalny zasięg oddziaływania posiada także kompleks produkcyjno-logistyczny, zlokalizowany na terenie Targowiska – miejsce pracy dla mieszkańców gminy oraz ościennych jednostek.

¹ Do określenia roli i hierarchii jednostek osadniczych posłużyła w szczególności analiza uwarunkowań historycznych, liczby ludności oraz obecności, rodzaju i rozmieszczenia przestrzennego podstawowych elementów tworzących tę hierarchię – infrastruktury i podmiotów administracji publicznej działających w różnych sferach, zakładów pracy, miejsc generujących ruch turystyczny i rekreacyjny, obszarów koncentracji usług. Uwzględnione zostały przede wszystkim te elementy, których zasięg oddziaływania przekracza najbliższe otoczenie, np. poprzez efekt skali (np. koncentracja kilkunastu punktów usług komercyjnych zamiast jednego) lub ich nietypowość w odniesieniu do przeciętnej gminy o zbliżonym charakterze (np. kompleks rekreacyjno-sportowy zamiast boiska sportowego).

W perspektywie roku 2030 nie są przewidywane znaczące zmiany w hierarchii poszczególnych miejscowości, z nadrzędną funkcją przypadającą Kłajowi, wynikającą z opisanych wcześniej czynników. Spośród kluczowych inwestycji, planowanych przez samorząd gminny w tym horyzoncie czasowym, a opisanych w dalszej części modelu, żadna nie będzie znacząco zmieniać opisanej hierarchii, a raczej niwelować różnice rozwojowe, wyrównywać dostępność i poziom usług publicznych w skali całej gminy. Wpływ na rozwój poszczególnych miejscowości będzie miała dynamika przyrostu liczby mieszkańców i rozwoju budownictwa mieszkaniowego, wynikające z ich zróżnicowanej atrakcyjności osadniczej, co będzie prowadzić do bardziej intensywnego rozwoju usług publicznych i komercyjnych, ale to również nie powinno w znaczący sposób wpłynąć na zmianę roli i hierarchii poszczególnych jednostek.

Strategia Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku

Rysunek 9. Schematyczne rozmieszczenie podstawowych elementów wpływających na rolę i hierarchię jednostek osadniczych gminy Kłaj, w tym głównych elementów infrastruktury społecznej

PODSTAWOWE ELEMENTY HIERARCHII JEDNOSTEK OSADNICZYCH:

urząd gminy, siedziby innych urzędów administracji publicznej	instytucje oraz infrastruktura kultury
placówki przedszkolne	infrastruktura sportowa i rekreacyjna
edukacja - szkoły podstawowe	koncentracja działalności przemysłowej, produkcyjnej i/lub magazynowo-logistycznej
edukacja - szkoły ponadpodstawowe oraz uczelnie	koncentracja usług komercyjnych, w tym centra handlu wielkopowierzchniowego
placówki podstawowej opieki zdrowotnej	generatory ruchu turystycznego: zabytki i inne zasoby materialnego dziedzictwa kulturowego, sanktuaria i centra pielgrzymkowe
szpitale ogólne i specjalistyczne, placówki lecznictwa uzdrowiskowego	generatory ruchu turystycznego: atrakcje rozrywkowe i wypoczynkowe (w tym przyrodnicze)
instytucje pomocy społecznej, w tym placówki opiekuńcze i wspierające	pozostałe, o dostrzegalnym wpływie na znaczenie oraz oddziaływanie jednostki
instytucje bezpieczeństwa i porządku publicznego	

SKALA (ZASIĘG) ODDZIAŁYWANIA:

- lokalne ponadlokalne

Źródło: Opracowanie własne

Obecny i docelowy układ głównych elementów infrastruktury technicznej

a) wodociągi i kanalizacja

Sieć wodociągowa jest dostępna w całej gminie Kłaj. Zasilana jest w całości przez wody podziemne. Obecnie eksploatowane są dwa ujęcia („Szarów” oraz „Szarów-Dąbrowa”), oba zlokalizowane na terenie Szarowa, dysponujące łącznie 6 studniami głębinowymi. W obrębie obydwu ujęć funkcjonują stacje uzdatniania wody. Według danych UG Kłaj, w 2021 r. średnia miesięczna produkcja sięgała poziomu 95% wartości maksymalnej. Zabezpieczeniem na wypadek większego zapotrzebowania na wodę będzie kolejne ujęcie na terenie miejscowości Targowisko, które znajduje się obecnie na etapie budowy. Planowane są ponadto inwestycje na terenie Szarowa – budowa zbiorników na wodę oraz modernizacja i rozbudowa sieci wodociągowej.

Każda z miejscowości gminy posiada dostęp do sieci kanalizacyjnej, jednak jest on zróżnicowany. Ścieki komunalne i bytowe za pośrednictwem sieci kanalizacyjnej trafiają do dwóch oczyszczalni ścieków, zlokalizowanych na terenie Kłaja (przepustowość 910 m³/doba) oraz Targowiska (490 m³/doba). W przypadku drugiego z zakładów występuje ryzyko wyczerpania się przepustowości w okresie najbliższych kilku lat, głównie wskutek intensywnego rozwoju zabudowy mieszkaniowej, co wymaga podjęcia działań związanych z jego modernizacją. Strategia uwzględni realizację tego działania do 2030 roku, jak również modernizację oczyszczalni w Kłaju oraz rozbudowę sieci głównie na terenie miejscowości w północnej i centralnej części gminy.

b) gospodarka odpadami

Odpady komunalne, zebrane na terenie gminy Kłaj, transportowane są do miejsc unieszkodliwiania, składowania bądź przeróbki położonych poza terenem jednostki. W Targowisku działa Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK). Nie są planowane żadne dodatkowe inwestycje gminne ani o znaczeniu ponadlokalnym w tym zakresie.

c) infrastruktura energetyczna

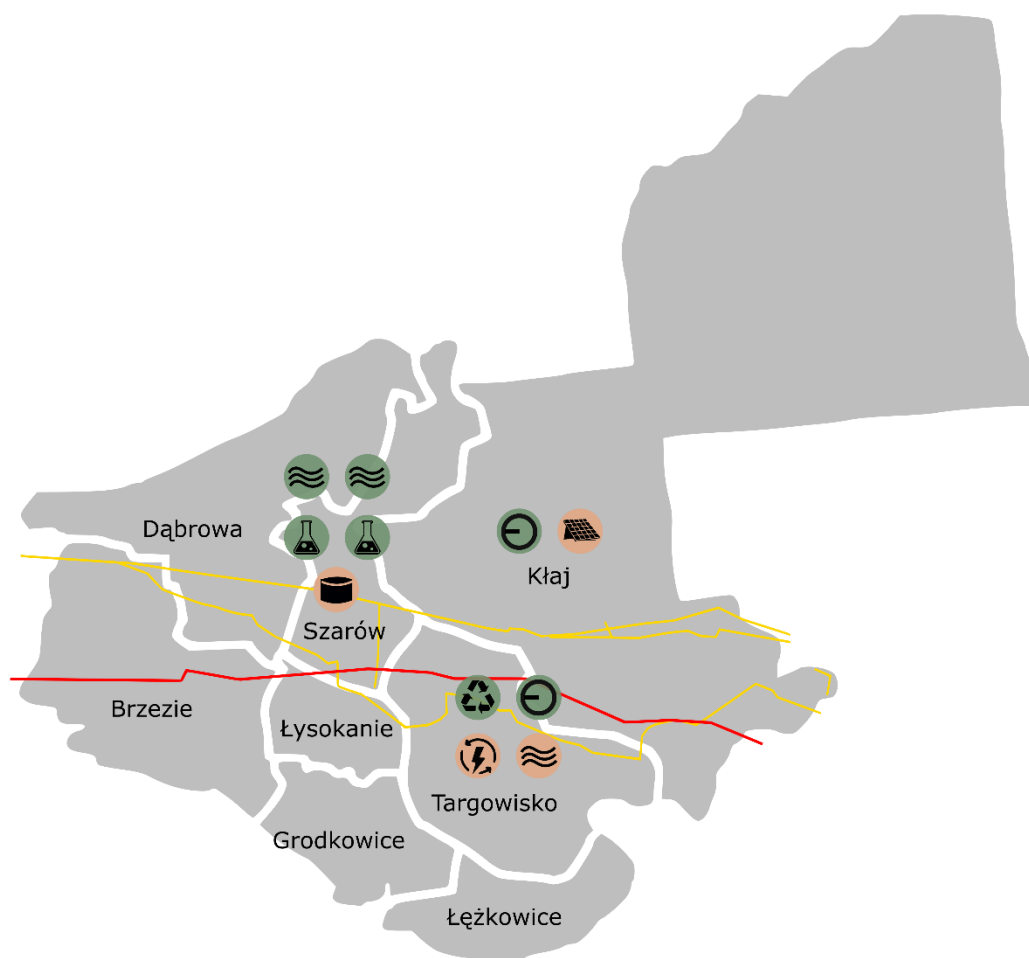
Obszar gminy Kłaj równoleżnikowo przecina napowietrzna sieć wysokiego napięcia 110 kV Niepołomice – Kurów. Jej przebieg na większości odcinka zbliżony jest do przebiegu autostrady A4. Linia w większości przebiega nad obszarami niezabudowanymi, głównie użytkowanymi rolniczo. Gmina zasilana jest w energię elektryczną za pomocą napowietrznych i podziemnych sieci średniego i niskiego napięcia, zasilanych ze stacji elektroenergetycznych położonych poza jej granicami. Opracowany przez spółkę Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A. „Plan rozwoju w zakresie zaspokojenia obecnego i przyszłego zapotrzebowania na energię elektryczną na lata 2021-2030” nie zakłada prowadzenia prac na obszarze gminy Kłaj. Jednocześnie obecnie w trakcie realizacji jest inwestycja o znaczeniu lokalnym – budowa stacji elektroenergetycznej 110/15 kV „Targowisko”, wraz z odcinkami łącznikowymi do wspomnianej linii 110 kV. Stacja będzie stanowić punkt zasilania przede wszystkim dla zakładów produkcyjnych, zlokalizowanych na terenie strefy przemysłowej w Targowisku. W katalogu inwestycyjnym gminy Kłaj do 2030 r. znajduje się także budowa farmy fotowoltaicznej, w niesprecyzowanej bliżej lokalizacji.

d) infrastruktura gazowa

Podstawowe elementy sieci gazowej na terenie gminy Kłaj tworzą gazociągi wysokoprężne DN500 Łukanowice – Śledziejowice, DN250 Łukanowice – Śledziejowice oraz dwa odgałęzienia do stacji gazowych Szarów (DN100) i Kłaj (DN50). Za pośrednictwem wspomnianych stacji gazowych, poprzez sieć gazociągów średnioprężnych i niskoprężnych, paliwo jest dostarczane do poszczególnych odbiorców. Krajowy Dziesięcioletni Plan Rozwoju Systemu Przesyłowego” na lata 2022-2031 nie zakłada prowadzenia inwestycji w rozbudowę sieci gazowej na terenie jednostki.

Strategia Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku

Rysunek 10. Schematyczne rozmieszczenie podstawowych elementów infrastruktury technicznej w gminie Kłaj

PODSTAWOWE ELEMENTY INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ:

wodociągi i kanalizacja:

- ujęcia wody
- stacje uzdatniania wody
- zbiorniki wody
- oczyszczalnie ścieków

infrastruktura energetyczna:

- elektrownie niekonwencjonalne (OZE)
- stacje elektroenergetyczne

gospodarka odpadami:

- punkty selektywnej zbiórki odpadów komunalnych

magistralne sieci przesyłowe:

- sieć elektroenergetyczna
- gazociąg wysokoprężny

Liniami przerywanymi zaznaczono infrastrukturę w realizacji bądź planowaną do realizacji

STATUS POSZCZEGÓLNYCH ELEMENTÓW:

- istniejące
- w realizacji bądź planowane do realizacji

Źródło: Opracowanie własne

Obecny i docelowy układ głównych korytarzy oraz sieci transportowych

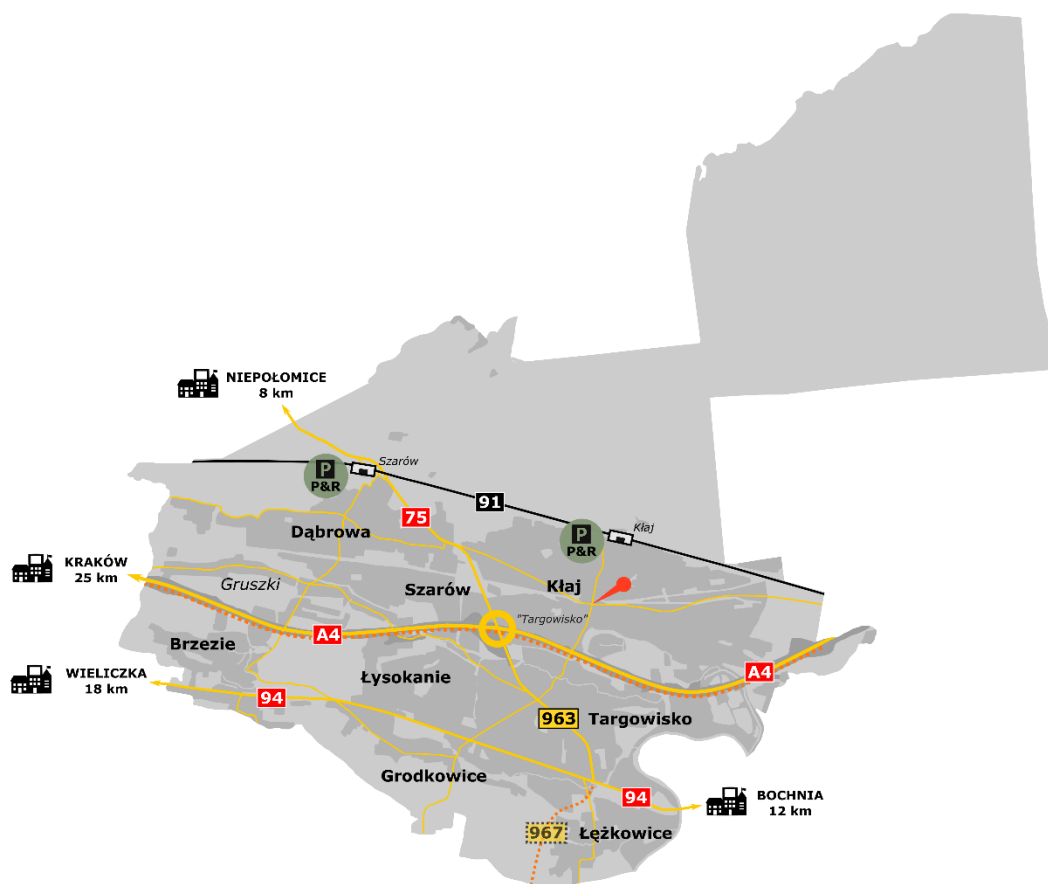
Przez teren gminy Kłaj przebiega kilka szlaków transportowych znaczenia międzynarodowego oraz krajowego, co dodatnio wpływa na dostępność transportową jednostki. Głównie są to szlaki o przebiegu równoleżnikowym – fragmenty autostrady A4, drogi krajowej 94 oraz linii kolejowej nr 91. Każdy z nich stanowi element ciągu transportowego, przebiegającego przez południową część Polski pomiędzy granicami z Niemcami i Ukrainą, łącząc przy tym najważniejsze ośrodki miejskie tej części kraju (m.in. Wrocław, Opole, Gliwice, Katowice, Kraków i Rzeszów). W centralnej części gminy zlokalizowany jest węzeł drogowy „Targowisko”, od którego w kierunku północnym odchodzi DK75, stanowiąca alternatywny dojazd do Krakowa (zwłaszcza do jego wschodniej części, Nowej Huty) oraz Niepołomic, w południowym natomiast droga wojewódzka nr 963, pełniąca rolę krótkiego, niespełna trzykilometrowego łącznika A4 z DK94. Podstawową sieć transportową uzupełniają drogi gminne oraz powiatowe, wykorzystywane przede wszystkim w dojazdach do Bochni i Wieliczki w ruchu lokalnym. Drogi na terenie gminy na bieżąco uzupełniane są w chodniki – największe deficyty w tym zakresie występują wzdłuż xxx. Znaczącym problemem infrastrukturalnym są odcinki dróg przebiegające przez obszary zwartej, wiejskiej zabudowy, gdzie wygospodarowanie dodatkowego miejsca na rozszerzenie jezdni bądź budowę chodnika jest trudne lub miejscami niewykonalne.

Wspomniana linia kolejowa nr 91 stanowi część europejskiego szlaku E30, posiadając z tego tytułu istotne znaczenie w ruchu pasażerskim i towarowym. Jej podstawowe znaczenie dla gminy Kłaj sprowadza się do obsługi ruchu pasażerskiego na stacji Kłaj i przystanku Szarów – głównie w zakresie codziennych dojazdów do Krakowa oraz Bochni. Według danych Urzędu Transportu Kolejowego w 2021 r. obsługiwały one odpowiednio 300-499 oraz 150-199 pasażerów na dobę. W obu miejscach, przy udziale finansowym samorządu gminnego, powstały centra przesiadkowe, dysponujące 121 (Kłaj) oraz 21 (Szarów) bezpłatnymi miejscami parkingowymi.

Planowaną inwestycją w zakresie sieci transportowych o znaczeniu ponadlokalnym na terenie gminy Kłaj jest przede wszystkim budowa trzeciego pasa na autostradzie A4 pomiędzy węzłami Kraków Bieżanów i Brzesko, ujęta w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego (2018). Postulowane jest także przełożenie fragmentu drogi wojewódzkiej nr 967 Myślenice – Łapczyca na jej końcowym odcinku i powiązanie ze znajdującym się na terenie Targowiska skrzyżowaniem DK94 i DW963. Głównym jej założeniem jest ułatwienie dostępu do autostrady A4 z rejonu Gdowa. Obydwa zadania znajdują się obecnie na etapie koncepcyjnym, z brakiem informacji co do terminów bądź kosztów ich realizacji.

Strategia Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku

Rysunek 11. Schematyczne rozmieszczenie podstawowych elementów infrastruktury transportowej gminy Kłaj

PODSTAWOWE ELEMENTY INFRASTRUKTURY TRANSPORTOWEJ:

- ważniejsze drogi
- węzły drogowe
- linie kolejowe
- stacje i przystanki kolejowe z obsługą ruchu pasażerskiego
- 94 numery autostrad lub dróg krajowych
- 963 numery dróg wojewódzkich
- 91 numery linii kolejowych

Elementy w realizacji bądź planowane do realizacji oznaczono przerywaną linią

DODATKOWE ELEMENTY INFRASTRUKTURY TRANSPORTOWEJ:

- P
P&R centra przesiadkowe, w tym parkingi "parkuj i jedź"
- 🚲 drogi dla rowerów (ważniejsze odcinki)

STATUS POSZCZEGÓLNYCH ELEMENTÓW:

- istniejące
- w realizacji bądź planowane do realizacji

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POŁOŻENIA GEOGRAFICZNEGO:

- najważniejsze ośrodki miejskie wraz z odległością
- najbliższe węzły drogowe wraz z odległością
- najbliższe stacje i/lub przystanki kolejowe z obsługą ruchu pasażerskiego wraz z odległością
- punkt początku pomiaru odległości

Źródło: Opracowanie własne

Obecny i docelowy system powiązań przyrodniczych

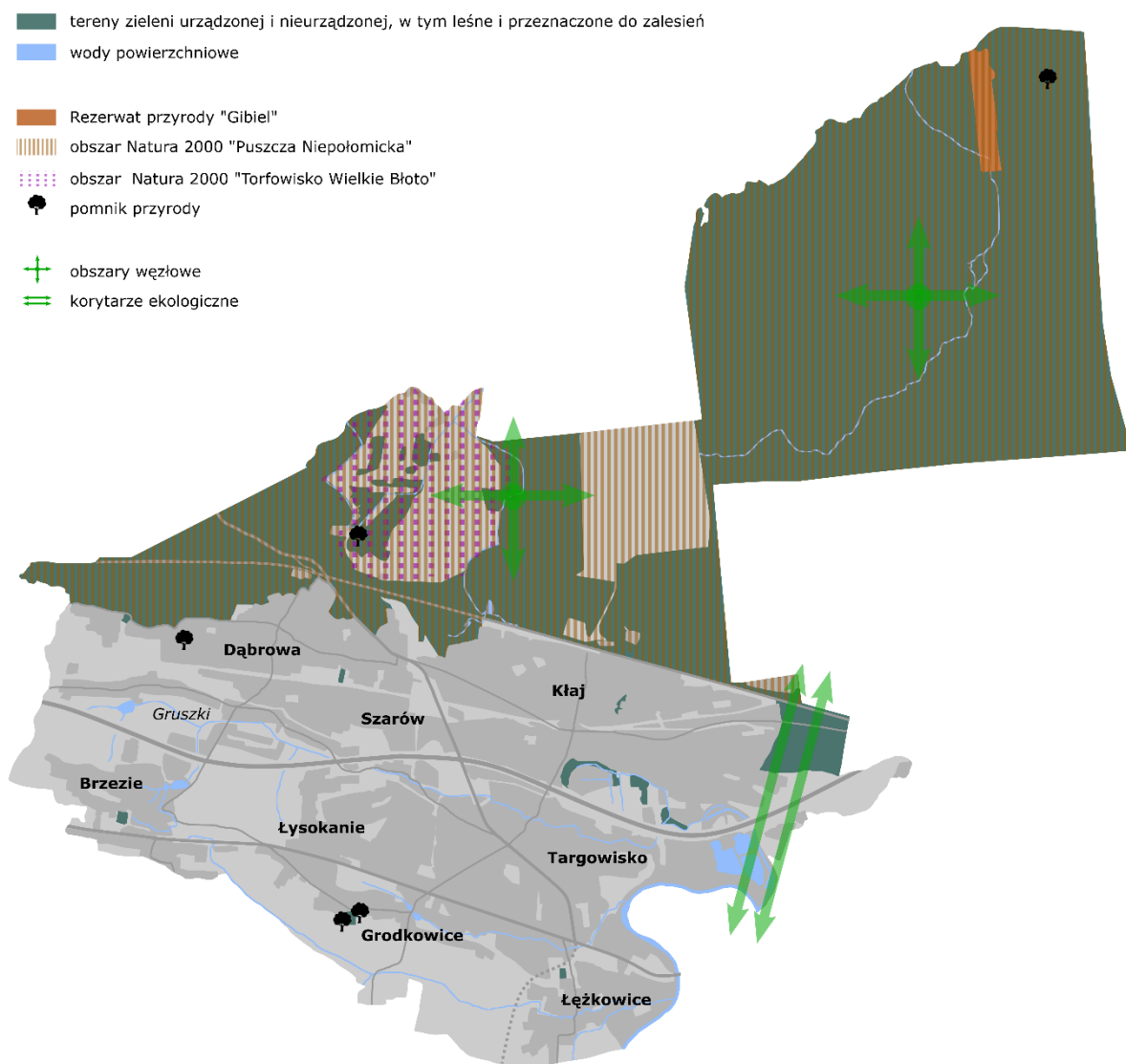
Najcenniejszym przyrodniczo obszarem w granicach gminy Kłaj jest fragment Puszczy Niepołomickiej, stanowiącej ostoję dużej liczby gatunków flory i fauny, w tym chronionych. Znaczenie dla ekosystemu ma także fragment środkowego biegu rzeki Raby i sąsiadujące z nim sztucznie utworzone zbiorniki wodne. Obszary chronione na terenie gminy Kłaj obejmują jedynie jej północną, zalesioną część. Zalicza się do nich rezerwat przyrody „Gibiel”, utworzony w celu zachowania pierwotnego fragmentu Puszczy Niepołomickiej oraz obszary Natura 2000: siedliskowy „Torfowisko Wielkie Błoto” i ptasi „Puszcza Niepołomicka”. Łącznie tereny chronione (za wyjątkiem obszarów Natura 2000, niewykazywanych w tym charakterze przez GUS) stanowią zaledwie 0,4% powierzchni gminy. Dodatkowo, według Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody (CRFOP), ochroną w formie pomników przyrody objętych jest 5 obiektów – pomnikowych drzew.

W zakresie systemu powiązań przyrodniczych, na obszarze zajmowanym przez gminę Kłaj zlokalizowane są fragmenty obszaru węzłowego „Puszcza Niepołomicka” oraz korytarza ekologicznego o znaczeniu ponadregionalnym „Pogórze Wiśnickie”, ciągnącego się od południowej granicy puszczy w górę rzeki Raby. Korytarz ten na odcinku przebiegającym przez gminę Kłaj ma ograniczoną drożność z uwagi na przecięcie go autostradą A4 oraz zabudowę mieszkalną wschodniej części Kłaja.

W zakresie polityki przestrzennej gminy Kłaj planowane jest racjonalne korzystanie z zasobów środowiska naturalnego, włącznie z aktywną ochroną powietrza, wód i gleb (m.in. poprzez modernizację i rozbudowę sieci wodociągowej i kanalizacyjnej). Szczególnymi działaniami, normowanymi przede wszystkim w formie przepisów odnoszących się do poszczególnych formy ochrony przyrody, objęte zostaną obszary charakteryzujące się najcenniejszymi walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi. Jednocześnie nie przewiduje się wprowadzania nowych bądź powiększania obszaru istniejących form ochrony przyrody na terenie gminy.

Strategia Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku

Rysunek 12. Schematyczne rozmieszczenie podstawowych elementów środowiskowych gminy Kłaj

Źródło: Opracowanie własne

Planowane inwestycje i ich wpływ na strukturę funkcjonalno-przestrzenną

Przewidywane w horyzoncie czasowym powstającej strategii zamierzenia inwestycyjne gminy Kłaj można pogrupować w następujące zakresy tematyczne:

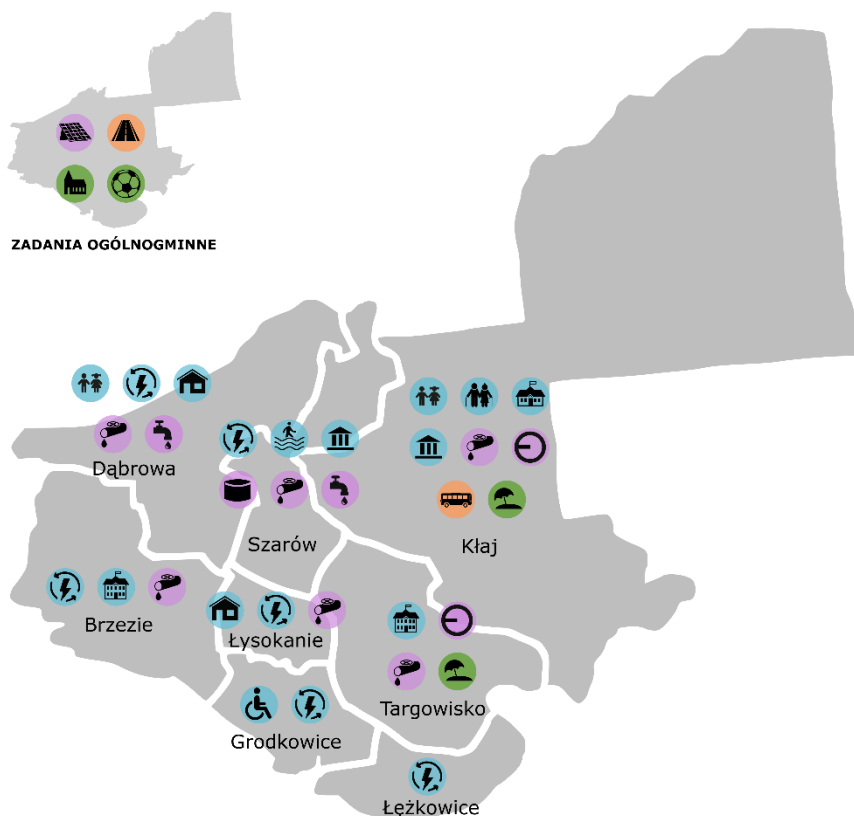
- a) w zakresie infrastruktury społecznej i bezpieczeństwa, m.in.:
 - rozwój zaplecza infrastrukturalnego dla jednostek oświatowych i wychowawczych (m.in. żłobek, przedszkola, szkoły podstawowe) oraz kulturalnych,
 - rozwój bazy infrastrukturalnej dla pomocy społecznej,
 - poprawa dostępności architektonicznej oraz sprawności energetycznej budynków użyteczności publicznej,
 - zabezpieczenie przeciwpowodziowe terenów zagrożonych;
- b) w zakresie infrastruktury technicznej, m.in.:
 - rozbudowa i modernizacja elementów sieci wodociągowej, w tym zbiorników magazynujących wodę do zasilania wodociągu,
 - rozbudowa i modernizacja elementów sieci kanalizacyjnej, w tym oczyszczalni ścieków,
 - zabezpieczenie potrzeb energetycznych gminy – farma fotowoltaiczna;
- c) w zakresie infrastruktury transportowej, m.in.:
 - poprawa dostępności komunikacyjnej oraz bezpieczeństwa poprzez budowę i modernizację dróg oraz chodników;
 - podniesienie estetyki i funkcjonalności miejsc obsługi transportu zbiorowego;
- d) w pozostałych zakresach tematycznych:
 - budowa i/lub modernizacja infrastruktury sportowej i rekreacyjnej;
 - konserwacja i utrzymanie obiektów zabytkowych.

Powyższy katalog inwestycji, przewidywany do realizacji przez samorząd gminy, uzupełniają zamierzenia realizowane bądź planowane przez inne podmioty, w tym organy centralne oraz jednostki samorządu terytorialnego.

Inwestycje rozmieszczone są dość równomiernie na terenie całej gminy, z nieco większym ich nagromadzeniem na terenie Kłaja, co wynika zarówno z opisywanego wcześniej centralnego charakteru miejscowości, jak też z największej liczby mieszkańców. Jednocześnie żadna z inwestycji nie będzie mieć bezpośredniego przełożenia na znaczącą zmianę wykazanej wcześniej roli oraz hierarchii jednostek osadniczych.

Strategia Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku

Rysunek 13. Schematyczne rozmieszczenie kluczowych inwestycji przewidzianych do realizacji w gminie Kłaj przez samorząd gminny do 2030 r.

ZADANIA OGÓLNOGMINNE

OBSZARY I KIERUNKI INTERWENCJI:

w zakresie infrastruktury społecznej:

budowa żłobków	modernizacja i rozbudowa szkół podstawowych
budowa środowiskowego domu samopomocy	przebudowa budynków socjalnych
poprawa dostępności architektonicznej w budynkach użyteczności publicznej	wyposażenie budynków użyteczności publicznej w instalacje OZE
budowa zbiornika retencyjnego	modernizacja infrastruktury kultury
budowa przedszkola	

w zakresie infrastruktury technicznej:

modernizacja i rozbudowa sieci wodociągowej	modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków
budowa zbiorników wody	modernizacja i rozbudowa sieci kanalizacyjnej
budowa farmy fotowoltaicznej	

w zakresie infrastruktury transportowej

budowa i modernizacja dróg oraz chodników	przebudowa przystanków autobusowej komunikacji zbiorowej

w pozostałym zakresie (w tym turystyki, sportu i rekreacji):

budowa i modernizacja infrastruktury sportowej i rekreacyjnej	konserwacja obiektów zabytkowych
zagospodarowanie na cele rekreacyjne terenów przemysłowych	

Źródło: Opracowanie własne

Obecna i docelowa struktura sieci osadniczej

Większość z wsi ma charakter wielodrożnic, o zabudowie skoncentrowanej przy głównych ciągach komunikacyjnych, zwartej w centrach i rozluźniającej się w miarę oddalania się od nich (wyróżniają się na tym tle Gruszki z łańcuchowym układem zabudowy oraz osiedle domów jednorodzinnych w Łysokaniach, powstałe w wyniku zabudowania ogródków działkowych). W większości z nich ukształtowało się wiejskie centrum usługowe, zlokalizowane w sąsiedztwie skrzyżowań głównych dróg i/lub obiektów użyteczności publicznej bądź kultu religijnego.

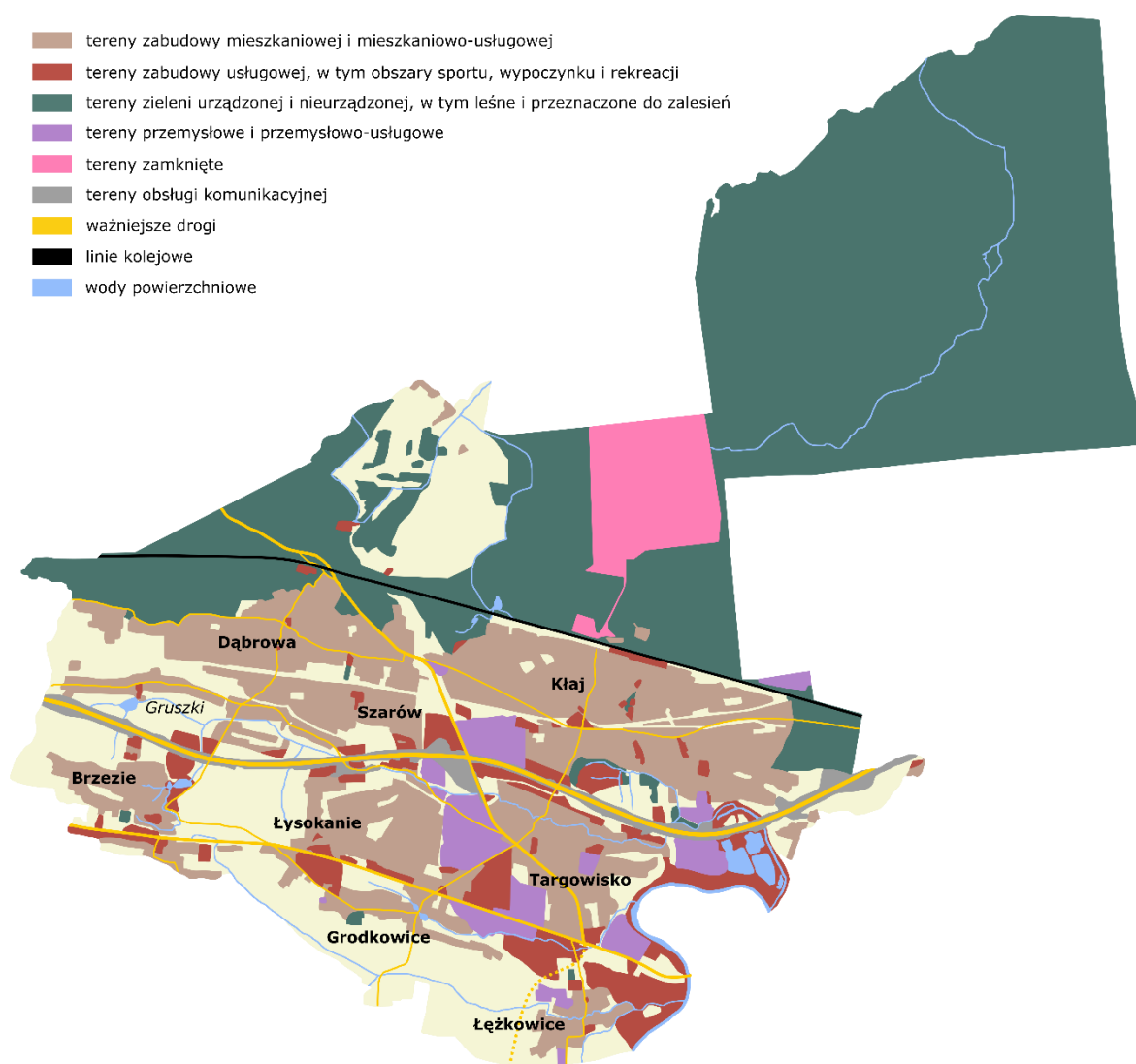
Zespół zabudowy każdej wsi gminy Kłaj stanowi mieszankę budynków mieszkalnych jednorodzinnych, obiektów usługowych oraz zagród wiejskich, przy czym pierwsze z wymienionych stanowią formę dominującą, ostatnie natomiast znajdują się w zaniku, równoległe z porzucaniem upraw roli na własne potrzeby. W strukturze zabudowy mieszkalnej gminy Kłaj wyróżniają się przede wszystkim budynki drewniane, nierzadko pochodzące z końca XIX i początku XX wieku, o dużych walorach i znaczeniu dla krajobrazu kulturowego jednostki, obiekty murowane, powstałe w okresie Polski Ludowej i w kilkanaście lat po zmianie ustroju (w tym charakterystyczne dla ówczesnego budownictwa mieszkaniowego „kostki”) oraz nowoczesna zabudowa jednorodzinna, nierzadko o charakterze rezydencjalnym, głównie w formie domów parterowych z poddaszem użytkowym, lokalizowana na niewielkich działkach o dość regularnych kształtach. Ważniejsze obiekty przemysłowe (produkcyjne, magazynowe, składowe) zlokalizowane są najczęściej w enklawach, poza centrami miejscowości oraz skupiskami zabudowy mieszkalnej.

W ostatnich latach układy przestrzenne każdej miejscowości uległy znaczącym zmianom, o różnym stopniu ich nasilenia, wynikającym m.in. ze zróżnicowania atrakcyjności osadniczej. Najczęściej polegały one na zastępowaniu tradycyjnej zabudowy wiejskiej nowymi obiektami. Początkowo proces ten skupiał się głównie na uzupełnianiu bądź kontynuowaniu istniejących ciągów zabudowy. Wskutek presji ze strony budownictwa jednorodzinnego, obserwowane są procesy „rozlewania się” zabudowy. Zjawisko to jest niekorzystne, zarówno z uwagi na zagrożenie dla walorów kulturowych i środowiskowych (m.in. zanik historycznych układów zabudowy wsi oraz granic między nimi, zabudowa miejsc o istotnych walorach krajobrazowych), jak też na względy funkcjonalne (zabudowa terenów o niekorzystnych warunkach do rozbudowy oraz późniejszego utrzymania infrastruktury sieciowej oraz transportowej).

Docelowa struktura przestrzenna gminy Kłaj będzie stanowić kontynuację dotychczasowych procesów zagospodarowania i wykorzystania terenu, z przeznaczeniem północnej części obszaru zajmowanego przez jednostkę jako teren leśny oraz koncentrację terenów mieszkalnych, rolniczych i przemysłowo-usługowych w części centralnej oraz południowej. Na znacznym odcinku granicę pomiędzy obydwoimi obszarami stanowi przebieg linii kolejowej. Tereny o przeznaczeniu produkcyjno-usługowym koncentrować się będą przede wszystkim pomiędzy autostradą A4 a DK94, w sąsiedztwie węzła drogowego „Targowisko”.

Strategia Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku

Rysunek 14. Schematyczne przedstawienie docelowej struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Kłaj

Źródło: Opracowanie własne

USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ W GMINIE

Przedstawione w poniższej tabeli ustalenia i rekomendacje wynikają z uwarunkowań wskazanych we wcześniejszym fragmencie modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej, pośrednio z wniosków płynących z poszczególnych etapów pracy nad strategią rozwoju, a także z działań, które wskazano jako kluczowe dla rozwoju gminy Kłaj do 2030 roku. Prezentowana lista nie jest pełnym, wyczerpującym katalogiem uwarunkowań polityki przestrzennej jednostki, należy traktować ją jako ich syntezę, wskazującą na ogólne kierunki kształtowania struktury przestrzennej jednostki w strategicznym horyzoncie czasowym.

Tabela 8. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania polityki przestrzennej w gminie Kłaj

Lp.	Zakres tematyczny	Ustalenia i rekomendacje
1.	Ochrona środowiska naturalnego i jego zasobów	<p>Ukierunkowanie działań w zakresie rozwoju przestrzennego gminy na ochronę zasobów środowiska przyrodniczego (w szczególności powietrza, wód, gleb oraz terenów najcenniejszych przyrodniczo i krajobrazowo), tj. racjonalne kształtowanie środowiska i gospodarowanie zasobami zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, przeciwdziałanie zanieczyszczeniom oraz przywracanie elementów przyrodniczych do stanu właściwego. Zakres działań ochronnych poszerzony w odniesieniu do obszarów i obiektów chronionych, korytarzy ekologicznych oraz miejsc o szczególnych walorach krajobrazowych (np. atrakcyjne otwarcia widokowe). Podstawę stanowią przepisy oraz wytyczne europejskie i krajowe, na czele z Ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska. Wśród najważniejszych zasad ochrony środowiska wymienić należy: zasadę prewencji wraz z zasadą przezorności, zasadę zanieczyszczający płaci, zasadę kompleksowości ochrony oraz zasada uspołecznienia procesu decyzyjnego w dziedzinie ochrony środowiska.</p>
2.	Ochrona dziedzictwa kulturowego, zabytków i dóbr kultury współczesnej	<p>Ukierunkowanie działań w zakresie rozwoju przestrzennego gminy na ochronę zasobów kultury i dziedzictwa kulturowego, m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • objęcie stałą ochroną obiektów i zespołów zabytkowych (w tym historycznych układów przestrzennych wsi), ujętych w ewidencji, w tym przed dokonywaniem zmian prowadzących do zatarcia cech charakterystycznych obiektu oraz właściwej ekspozycji, • utrzymanie i konserwacja obiektów i przestrzeni zabytkowych, • racjonalne wykorzystywanie obiektów oraz przestrzeni zabytkowych i włączanie ich w obieg społeczny, gospodarczy czy turystyczny tam, gdzie jest to możliwe, • zachowanie naturalnego otoczenia obiektów i zespołów zabytkowych, w tym zieleni towarzyszącej i osi widokowych, • ingerencja w obiekt w zgodzie z przepisami prawa, • regulacja na poziomie aktów szczegółowych (mpzp) nakazów, zakazów, dopuszczeń i ograniczeń w zagospodarowaniu obiektów i terenów chronionych, z założeniem, że wszelkie działania nie będą naruszać odrębnych przepisów dotyczących ochrony zabytków, a w razie potrzeby stanowisko właściwych organów ochrony zabytków zostanie uzyskane i uwzględnione. <p>Podstawę stanowią przepisy oraz wytyczne europejskie i krajowe, na czele z Ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Podstawowym postulowanym mechanizmem ochrony najcenniejszych zasobów gminy jest wprowadzenie stref ochrony konserwatorskiej.</p>
3	Struktura zagospodarowania terenów, w tym w zakresie potrzeb budownictwa mieszkaniowego	<ul style="list-style-type: none"> • Powierzchnię nowych terenów potencjalnego rozwoju zabudowy o przewadze funkcji mieszkaniowo-usługowych określa się na poziomie 185,7 ha; • Na terenach przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową dopuszcza się zabudowę jednorodziną, zagrodową, mieszkaniowo-usługową oraz usługową (usługi publiczne oraz komercyjne). Charakter zabudowy, jak również warunki i zasady prowadzenia działalności gospodarczej muszą być dostosowane do specyfiki miejsca oraz najbliższego otoczenia; • Tereny produkcyjne przeznacza się pod produkcję przemysłową, rzemieślniczą oraz usługową. Szczególnym przepisom w zakresie wykorzystania podlegają tereny eksploatacji surowców naturalnych (o różnym stopniu

Strategia Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku

		<p>wyeksplotowania, w tym wyczerpane), z docelowym przeznaczeniem rekreacyjnym lub hodowlanym;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tereny usługowe przeznacza się pod działalność usługową o charakterze publicznym i/lub komercyjnym, dla obiektów i urządzeń służących uprawianiu sportu i rekreacji, pod obsługę ruchu turystycznego oraz drogowego. Na terenach z przeznaczeniem usługowym dopuszczalne jest stosowanie zespołów zieleni urządzonej.
4.	Lokalizacja obiektów handlu wielkopowierzchniowego	Brak możliwości lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego o powierzchni sprzedaży przekraczającej 2 000 m ² na obszarze całej gminy.
5.	Lokalizacja kluczowych inwestycji celu publicznego	Lokalizacja na podstawie aktów szczegółowych (mpzp). W przypadku inwestycji wykraczających poza obszar gminy, decyzja w porozumieniu z zainteresowanymi wójtami, burmistrzami albo prezydentami miast. Podstawę stanowią przepisy oraz wytyczne europejskie i krajowe, na czele z Ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.
6.	Rozwój systemów komunikacji, infrastruktury społecznej i technicznej	<ul style="list-style-type: none"> • Rozbudowa i modernizacja obiektów infrastruktury społecznej nakierowana na zapewnienie dostępu (w szczególności na obszarach o występujących deficytach) do podstawowych usług publicznych oraz na dostosowanie oferty w tym zakresie do zmieniających się uwarunkowań demograficznych i społecznych oraz zmian przestrzenno-urbanizacyjnych, współpraca w tym zakresie z podmiotami zewnętrznymi (w tym pozarządowymi) w granicach wyznaczanych przez przepisy prawa; • Prowadzenie rozwoju sieci transportowej (drogowej i pomocniczej) równoległe z rozwojem przestrzennym, z wyposażaniem obszarów zabudowywanych w odpowiednią obsługę komunikacyjną oraz likwidację deficytów w miejscach tego wymagających (przede wszystkim w zakresie szerokości pasa drogowego w obrębie ściśle zwartej zabudowy mieszkalnej); • Podejmowanie działań w kierunku poprawy dostępności i jakości infrastruktury technicznej, w szczególności systemu zaopatrzenia w wodę (utrzymanie i rozbudowa poszczególnych elementów sieci) oraz uporządkowania systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków, z priorytetem skanalizowania obszarów zwartej zabudowy oraz stosowania rozwiązań alternatywnych (przydomowe oczyszczalnie, zbiorniki bezodpływowe) na pozostałych obszarach
7.	Lokalizacja urządzeń produkcji energii o mocy zainstalowanej powyżej 500 kW	Możliwość rozmieszczenia urządzeń produkujących energię ze źródeł odnawialnych o mocy przekraczającej 100 kW na terenach produkcyjno-usługowych (z wyłączeniem farm wiatrowych).
8.	Lokalizacja przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko	Zasadniczo nie dopuszcza się lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, z wyjątkami określonymi w aktach szczegółowych (mpzp).
9.	Kształtowanie rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej	<ul style="list-style-type: none"> • Kluczowym kierunkiem działań na terenach lasów, zadrzewień i zalesień jest prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej, z uwzględnieniem działań zmierzających do ochrony przyrody oraz zasobów wodnych. Grunty o niskiej przydatności rolniczej przeznaczone są do zalesienia. Dopuszcza się wykorzystanie turystyczne tej przestrzeni; • Utrzymanie terenów gospodarki rolnej w dotychczasowym użytkowaniu, z ograniczeniami dla powstawania nowej zabudowy. Dopuszcza się wykorzystanie turystyczne tej przestrzeni.
10.	Zagospodarowanie przestrzenne obszarów zdegradowanych, obszarów rewitalizacji oraz obszarów wymagających przekształceń	Wyznaczony uchwałą Rady Gminy Kłaj w 2016 r. obszar rewitalizacji na terenie gminy Kłaj obejmuje 8 podobszarów, położonych na terenie miejscowości Kłaj (5), Brzezie (1), Grodkowice (1) oraz Łysokanie (1). Zagospodarowanie zgodne z Gminnym Programem Rewitalizacji, umożliwiające realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Źródło: Opracowanie własne

OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI

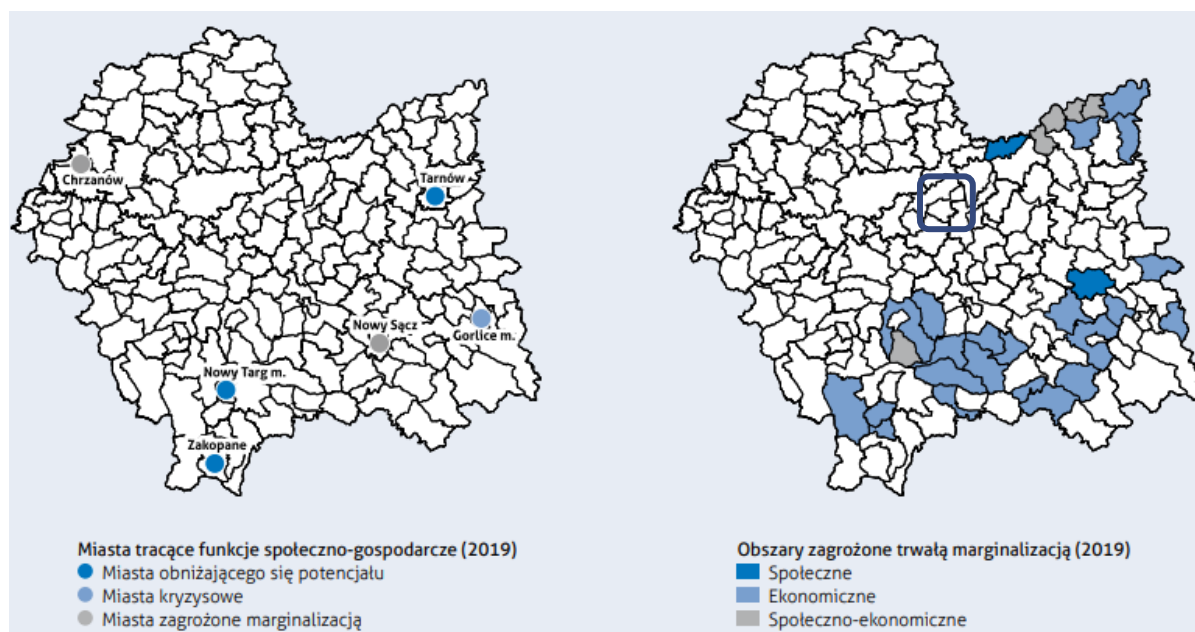
Terytorialne ukierunkowanie Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030” zakłada dążenie do wykorzystania i wzmocnienia przewag konkurencyjnych regionu oraz zachowania jego spójności wewnętrznej. Wdrażany zatem będzie – wskazany w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) – rozwój terytorialnie wrażliwy i odpowiedzialny.

Przejawem polityki rozwoju ukierunkowanej terytorialnie są obszary strategicznej interwencji. Zgodnie z definicją ustawową, obszar strategicznej interwencji (OSI) to określony w strategii rozwoju obszar o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych, lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych czy przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania potencjałów rozwojowych, do którego jest kierowana interwencja publiczna łącząca inwestycje, w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne albo w zasoby ludzkie, finansowane z różnych źródeł, czy też rozwiązania regulacyjne. Samorząd województwa małopolskiego wskazał w swojej strategii, poza OSI określonymi na szczeblu krajowym (miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze i obszary zagrożone trwałą marginalizacją), dodatkowy katalog OSI regionalnych. Ostatecznie w województwie małopolskim wyodrębniono **6 typów obszarów (w rozumieniu zapisów Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030)**: 3 typy obszarów problemowych (kategoria ta obejmuje zarówno OSI krajowe, jak i OSI regionalne), 2 typy obszarów o wyjątkowym potencjale oraz 1 typ obszarów wzrostu. Wśród nich należy wymienić:

- **Miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze**

6 miast wskazanych w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) i Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030: **Tarnów, Nowy Sącz, Gorlice, Nowy Targ, Zakopane, Chrzanów**. Obszary te wspierane będą z poziomu kraju i regionu za pomocą specjalnie dedykowanych instrumentów. Samorząd wojewódzki zdecydował m.in. o specjalnych preferencjach i premiujących kryteriach wyboru projektów, które szczegółowo określa program Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027 Małopolska Przyszłości.

Rysunek 15. Krajowe obszary strategicznej interwencji

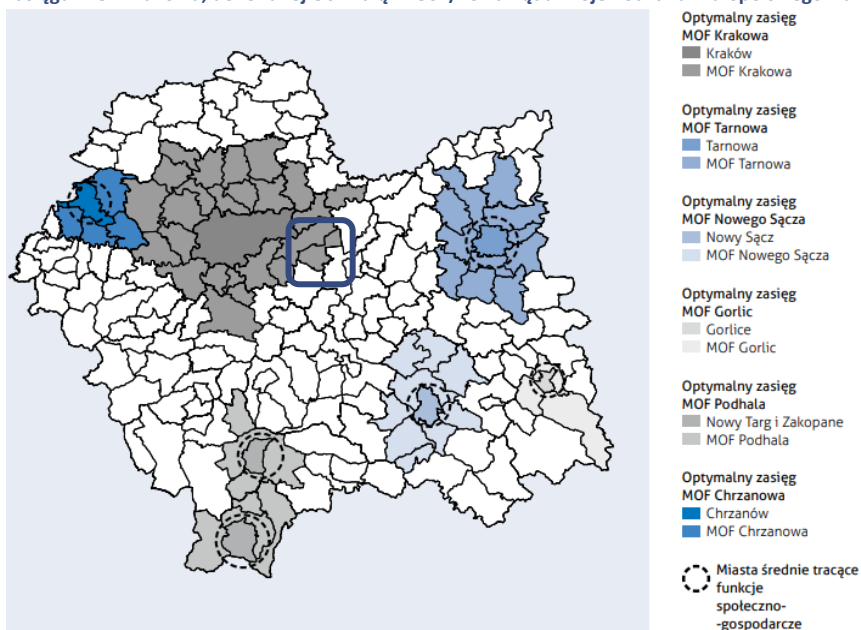

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”, Załącznik do uchwały Nr XXXI/422/20 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 17 grudnia 2020 r.

• **Miejskie obszary funkcjonalne (MOF)**

Za obszary wzrostu, o wyjątkowych możliwościach rozwojowych, uznano miasta i obszary funkcjonalne wokół nich. Przeprowadzono analizę dotyczącą delimitacji optymalnych zasięgów miejskich obszarów funkcjonalnych w Małopolsce, w kontekście realizacji zintegrowanych inwestycji terytorialnych na lata 2021-2027, dla stolicy regionu oraz 6 miast średnich tracących funkcję społeczno-gospodarcze. W konsekwencji w Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030” wskazano proponowane optymalne zasięgi MOF w Małopolsce: **MOF Krakowa, MOF Tarnowa, MOF Nowego Sącza, MOF Gorlic, MOF Podhala** (wobec pokrywających się obszarów oddziaływań Nowego Targu i Zakopanego, ustanowiono jeden wspólny MOF Podhala). W lutym 2023 r., zgodnie z Uchwałą nr 307/23 Zarządu Województwa Małopolskiego², dokonano zmiany zasięgu terytorialnego MOF Krakowa wskazanego w strategii regionalnej w ten sposób, że finalnie obejmuje on swoim zasięgiem tylko obszar Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT) Krakowa (miasto Kraków i gminy: Biskupice, Czernichów, Igołomia-Wawrzeńczyce, Kocmyrzów-Luborzyca, Liszki, Michałowice, Mogilany, Niepołomice, Skawina, Świątniki Górne, Wieliczka, Wielka Wieś, Zabierzów, Zielonki). Dla pozostałych gmin znajdujących się w bezpośrednim oddziaływaniu miasta Krakowa, które pierwotnie znajdowały się we wskazanym w strategii MOF Krakowa, a które nie weszły w skład zmienianego wspomnianą uchwałą MOF Krakowa, utworzono **Inny Instrument Terytorialny „Otulina Podkrakowska” (IIT OPK), który obejmuje gminę Kłaj** i 9 innych gmin (Krzyszowice, Jerzmanowice-Przegonia, Sułoszowa, Skąta, Iwanowice, Słomniki, Koniusza, Siepraw, Myślenice). Powołały one do życia stowarzyszenie o tej samej nazwie. Województwo będzie wspierać współpracujące gminy – zgodnie z założeniem, że kluczowe znaczenie ma współpraca i inicjatywa oddolna. Realizacja instrumentu ZIT i IIT OPK będzie odbywać się na analogicznych zasadach. Stowarzyszenie IIT „Otulina Podkrakowska” będzie traktowane w sposób właściwy dla zintegrowanych inwestycji terytorialnych, co znajduje uzasadnienie w pierwotnym założeniu samorządu województwa, zgodnie z którym gminy IIT „Otulina Podkrakowska” miały stanowić część MOF Krakowa i miały być objęte jednolitym wsparciem. Zmieniony uchwałą zasięg terytorialny MOF Krakowa zostanie uwzględniony w najbliższej aktualizacji strategii województwa.

Rysunek 16. Delimitacja miejskich obszarów funkcjonalnych w Małopolsce – proponowane optymalne zasięgi MOF (rysunek nie uwzględnia zmiany zasięgu MOF Krakowa, dokonanej Uchwałą nr 307/23 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 28 lutego 2023 r.)

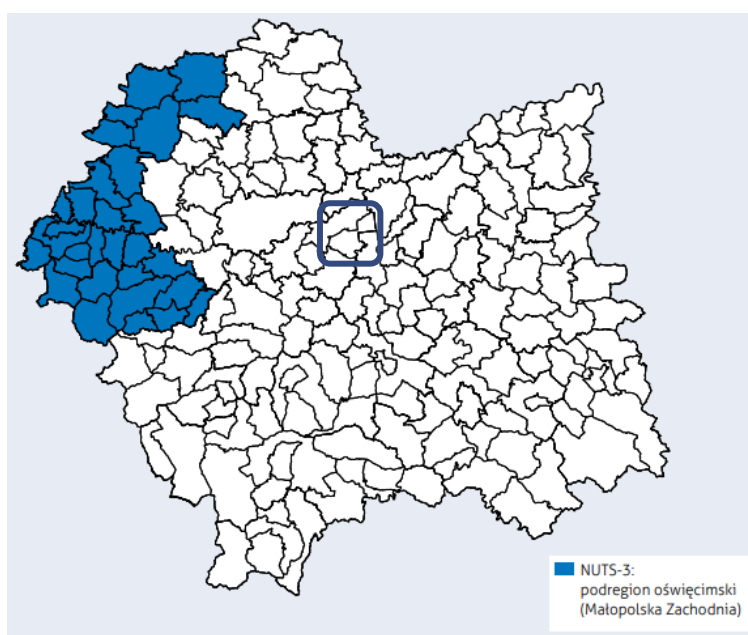
Źródło: Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”, Załącznik do uchwały Nr XXXI/422/20 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 17 grudnia 2020 r.

² <https://bip.malopolska.pl/umwm,a,2246569,uchwala-nr-30723-zarzadu-wojewodztwa-malopolskiego-z-dnia-28-lutego-2023-roku-w-sprawie-zmiany-zasie.html>

- **Obszar transformacji energetycznej – Małopolska Zachodnia**

Kolejne OSI są konsekwencją wyzwań związanych z procesem transformacji gospodarki w kierunku uzyskania neutralności klimatycznej. Transformacja będzie wymagać dedykowanych interwencji i wsparcia na rzecz tych obszarów, które będą najsilniej dotknięte jej skutkami. W Małopolsce takim obszarem są tereny w najbardziej zurbanizowanej zachodniej części województwa – **4 powiaty: chrzanowski, olkuski, oświęcimski i wadowicki (nie obejmują one gminy Kłaj)**, gdzie gospodarka oparta jest w znacznej mierze na dużych zakładach, w tym związanych z działalnością górniczą. Kopalnie węgla kamiennego funkcjonują w Brzeszczach i w Libiążu. Cały podregion oświęcimski, jest silnie związane także ze Śląskiem i jego gospodarką. W pobliskich zakładach górniczych zatrudnionych jest kilka tysięcy Małopolan. Obszar Małopolski Zachodniej uwzględniony jest do wsparcia w ramach Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (Just Transition Fund).

Rysunek 17. Obszar transformacji energetycznej – Małopolska Zachodnia

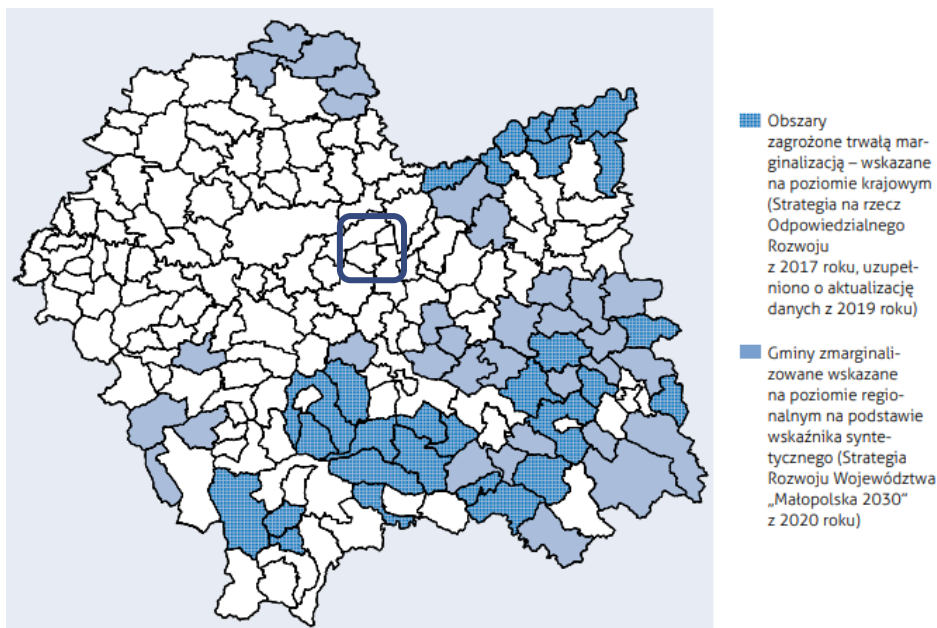

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”, Załącznik do uchwały Nr XXXI/422/20 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 17 grudnia 2020 r.

- **Gminy zmarginalizowane**

Gminy dotknięte problemami i barierami rozwojowymi zostały wyznaczone na podstawie wskaźnika syntetycznego, złożonego z wybranych mierników przedstawiających zagadnienia społeczne, ekonomiczne i środowiskowe. Ostatecznie, jako obszary zmarginalizowane w Małopolsce wskazano **gminy, zlokalizowane głównie w południowej i wschodniej części regionu oraz częściowo na północy województwa (nie dotyczy to gminy Kłaj)**. Do tych jednostek zostanie skierowane szczególne wsparcie w celu wyrównania ich szans rozwojowych.

Rysunek 18. Regionalne i krajowe obszary zmarginalizowane w Małopolsce

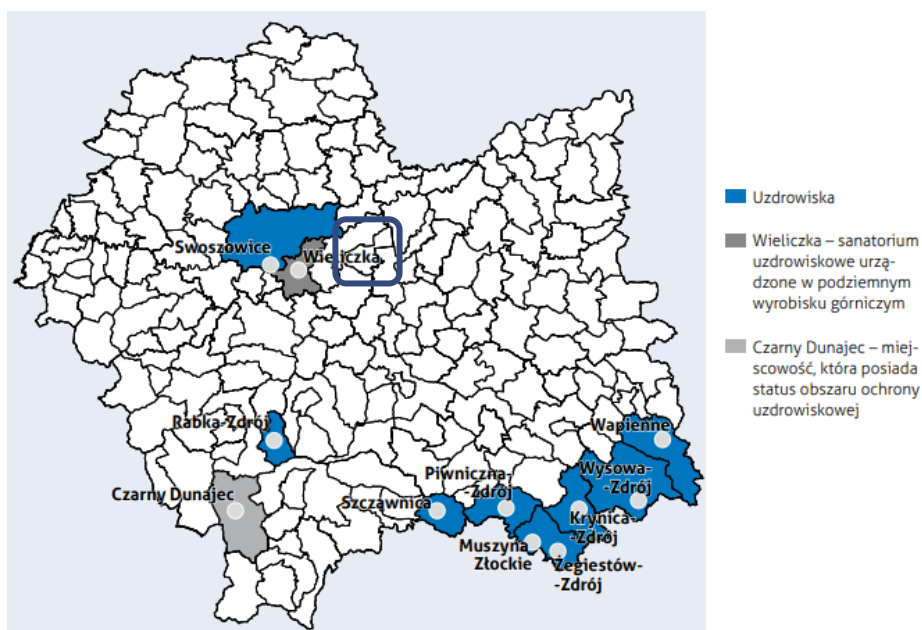

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”, Załącznik do uchwały Nr XXXI/422/20 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 17 grudnia 2020 r.

- **Miejscowości uzdrowiskowe**

Z uwagi na specyfikę województwa, za regionalne OSI uznano **miejscowości uzdrowiskowe**. Są to obszary o szczególnych walorach: przyrodniczych, krajobrazowych, klimatycznych, rekreacyjnych, turystycznych, zdrowotnych, o uznanej marce, tradycjach i bogatej historii, manifestującej się często w zabytkowej architekturze. Miejscowości te zlokalizowane są głównie na obszarach górskich, które są obszarami o utrudnionym dostępie komunikacyjnym i ograniczonych możliwościach rozwoju przemysłu. Z uwagi na istotne znaczenie rozwoju branży uzdrowiskowej oraz dużą koncentrację jednostek tego typu w Małopolsce, samorząd regionalny w kolejnych latach utrzyma wsparcie dla obecnych, jak i przyszłych uzdrowisk i obszarów ochrony uzdrowiskowej. **Do tej grupy nie zalicza się gmina Kłaj.**

Rysunek 19. Miejscowości uzdrowiskowe w Małopolsce

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”, Załącznik do uchwały Nr XXXI/422/20 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 17 grudnia 2020 r.

SPÓJNOŚĆ ZAŁOŻEŃ STRATEGII ROZWOJU GMINY KŁAJ DO 2030 ROKU Z CELAMI I KIERUNKAMI ROZWOJU ZAWARTYMI W STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ORAZ W INNYCH DOKUMENTACH WYŻSZEGO RZĘDU

Strategia Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku jest spójna z dokumentami strategicznymi szczebla unijnego, krajowego, regionalnego i ponadlokalnego, m.in.:

- Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu i Migracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu na rzecz Zarządzania Granicami i Wiz Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.),
- Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.),
- Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030,
- Krajowym Planem Odbudowy,
- Strategią Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030,
- Strategią Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030,
- Strategią Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku,
- Strategią zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030,
- Polityką ekologiczną państwa 2030 – strategią rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej,
- Strategią Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”.

Porównanie celów określonych Strategii Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku z pięcioma podstawowymi celami polityki europejskiej wskazanymi w rozporządzeniu ogólnym potwierdza, że zaplanowana polityka rozwoju gminy wpisuje się w założenia szczebla unijnego. Dotyczy to przede wszystkim wspólnych priorytetów w zakresie doskonalenia dostępności i jakości usług publicznych oraz aktywizacji i włączenia społecznego, ale również wszelkich inicjatyw wynikających z założeń zrównoważonego rozwoju. Ich zgodność z celami strategicznymi Unii Europejskiej wpłynie na możliwości współpracy oraz pozyskiwania źródeł finansowania dla przewidzianych w strategii kierunków i pakietów działań.

Podobna spójność występuje w odniesieniu do dokumentów na poziomie krajowym i regionalnym. Założenia rozwojowe opisane w Strategii Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku pozostają w zbieżności priorytetami i celami przyjętymi dla całego kraju w ramach dokumentów programowych ogólnych czy sektorowych, a także określonymi regionalnie w Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”. Uprawdopodobnia to współpracę i wsparcie, w tym również finansowe, oraz wystąpienie efektu synergii.

Strategia Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku

Tabela 9. Zgodność Strategii Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku z wytycznymi i założeniami zawartymi w wybranych dokumentach wyższego rzędu

	Cele strategiczne Strategii Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku	1. Rozwój gospodarczy i inwestycyjny, warunkujący status gminy oraz przekładający się na wielkość i atrakcyjność lokalnego rynku pracy.		2. Rozwój i wypromowanie atrakcyjnej i zróżnicowanej oferty spędzania czasu wolnego, wzmacniającej atrakcyjność osadniczą i turystyczną gminy.			3. Zapewnienie czystego środowiska i funkcjonalnej komunikacji, jako kluczowych elementów przewagi konkurencyjnej gminy.			4. Zapewnienie dostępności wysokiej jakości usług publicznych, budujących markę gminy jako dobrego miejsca do życia.		
	Cele operacyjne Strategii Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku	1.1. Poprawa warunków dla prowadzenia działalności gospodarczej i pobudzenie inwestycji na terenie gminy.	1.2. Rozwój przedsiębiorczości lokalnej i zwiększenie aktywności zawodowej mieszkańców.	2.1. Rozwój oferty oraz zwiększenie aktywności i partycypacji mieszkańców w kulturze.	2.2. Rozwój oferty rekreacyjnej i sportowej oraz zwiększenie aktywności ruchowej mieszkańców.	2.3. Rozwój i wypromowanie oferty turystycznej oraz wzmocnienie jej roli jako gałęzi gospodarki lokalnej.	3.1. Eliminacja zanieczyszczeń, ograniczenie niekorzystnego wpływu na klimat i adaptacja do jego zmian.	3.2. Wdrożenie skutecznej polityki proekologicznej i ochrony środowiska.	3.3. Zwiększenie dostępności komunikacyjnej i efektywności systemu transportowego, rozwój zrównoważonej mobilności i zapewnienie bezpieczeństwa wszystkim uczestników ruchu.	4.1. Dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb i wyzwań współczesności oraz stałe doskonalenie jakości kształcenia.	4.2. Poprawa bezpieczeństwa publicznego, zdrowotnego i społecznego mieszkańców.	4.3. Rozwój nowoczesnego zarządzania publicznego i procesów współpracy.
	Cele i priorytety nadrzędnych dokumentów strategicznych											
Rozporządzenie ogólne – cele polityki europejskiej	Bardziej inteligentna Europa – innowacyjna i inteligentna transformacja gospodarcza.											
	Bardziej przyjazna dla środowiska niskoemisyjna Europa.											
	Lepiej połączona Europa – mobilność i regionalne połączenia teleinformatyczne.											
	Europa o silniejszym wymiarze społecznym – wdrażanie Europejskiego filaru praw socjalnych.											
	Europa bliżej obywateli – zrównoważony i zintegrowany rozwój obszarów miejskich, wiejskich i przybrzeżnych w ramach inicjatyw lokalnych.											
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju	I. Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną.											
	II. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony.											
	III. Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu.											

Strategia Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym												
	1.1 Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo.												Nie dotyczy
	1.2 Wykorzystywanie potencjału rozwojowego miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze.												Nie dotyczy
	1.3 Przyspieszenie transformacji profilu gospodarczego Śląska.												Nie dotyczy
	1.4 Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych.												
	1.5 Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczenie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów.												
	Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych												
	2.1 Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego.												
	2.2 Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym.												
	2.3 Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach.												
Cel 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie													
3.1 Wzmacnianie potencjału administracji na rzecz zarządzania rozwojem.													
3.2 Wzmacnianie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym.													
3.3 Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych.													
3.4 Efektywny i spójny system finansowania polityki regionalnej.												Nie dotyczy	
Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”	Cel szczegółowy 1. Rozwój społecznie wrażliwy, sprzyjający rodzinie												
	Główny kierunek polityki rozwoju 1: Małopolskie rodziny.												
	Główny kierunek polityki rozwoju 2: Opieka zdrowotna.												
	Główny kierunek polityki rozwoju 3: Bezpieczeństwo.												
	Główny kierunek polityki rozwoju 4: Sport i rekreacja.												
	Główny kierunek polityki rozwoju 5: Kultura i dziedzictwo.												
	Główny kierunek polityki rozwoju 6: Edukacja.												
	Główny kierunek polityki rozwoju 7: Rynek pracy.												

Strategia Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku

Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”	Cel szczegółowy 2. Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka											
	Główny kierunek polityki rozwoju 1: Innowacyjność.											
	Główny kierunek polityki rozwoju 2: Konkurencyjność i przedsiębiorczość.											
	Główny kierunek polityki rozwoju 3: Turystyka.											
	Główny kierunek polityki rozwoju 4: Transport.											
	Główny kierunek polityki rozwoju 5: Cyfrowa Małopolska.											
	Główny kierunek polityki rozwoju 6: Gospodarka o obiegu zamkniętym.											
	Cel szczegółowy 3. Wysoka jakość środowiska i dążenie do neutralności klimatycznej											
	Główny kierunek polityki rozwoju 1 Ograniczanie zmian klimatycznych.											
	Główny kierunek polityki rozwoju 2: Gospodarowanie wodą.											
	Główny kierunek polityki rozwoju 3: Bioróżnorodność i krajobraz.											
	Główny kierunek polityki rozwoju 4: Edukacja ekologiczna.											
	Cel szczegółowy 4. System zarządzania strategicznego rozwojem dostosowany do wyzwań dekady 2020-2030											
	Główny kierunek polityki rozwoju 1: System zarządzania strategicznego rozwojem.											
	Główny kierunek polityki rozwoju 2: Współpraca i partnerstwo.											
	Główny kierunek polityki rozwoju 3: Promocja Małopolski.											
	Cel szczegółowy 5. Zrównoważony i trwały rozwój oparty na endogenicznych potencjałach											
	Główny kierunek polityki rozwoju 1: Ład przestrzenny.											
	Główny kierunek polityki rozwoju 2: Wsparcie miast.	Nie dotyczy										
	Główny kierunek polityki rozwoju 3: Rozwój obszarów wiejskich.											
	Główny kierunek polityki rozwoju 4: Spójność wewnątrzregionalna i dostępność.											

Źródło: opracowanie własne

SYSTEM REALIZACJI STRATEGII ROZWOJU GMINY KŁAJ DO 2030 ROKU

SYSTEM WDRAŻANIA

Organizacja i podmioty zaangażowane w realizację strategii

W proces wdrażania strategii, jak również jej monitorowania, ewaluacji oraz aktualizacji zaangażowane są przede wszystkim władze lokalne, Urząd Gminy Kłaj oraz jednostki i spółka gminna. Dodatkowo strategia zawiera zadania wykraczające poza bezpośrednie kompetencje gminy, stąd potrzeba uwzględniania procesów współpracy z zewnętrznymi partnerami. Odpowiedzialność za poszczególne kierunki działań została określona w ramach planu operacyjnego strategii, w szczególności opisana w kolumnie „Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie gminy”. Może ona zostać dookreślona przez Wójta Gminy Kłaj, np. w formie rozporządzenia. Niemniej, wiele działań wymagało będzie współdziałania, zarówno na etapie samej realizacji, jak również sprawozdawczości oraz ewentualnego doskonalenia interwencji. Stąd poniżej wyznaczono ramową strukturę instytucjonalno-kompetencyjną w zakresie zarządzania strategią:

- Wójt Gminy Kłaj, jako organ wykonawczy, odpowiada za stymulowanie i koordynację działań podejmowanych przez różnorodne podmioty i środowiska, jak również za mobilizowanie oraz integrowanie zasobów i potencjałów na rzecz realizacji celów oraz kierunków interwencji,
- Rada Gminy Kłaj, jako organ uchwałodawczy, jest odpowiedzialna za uchwalenie strategii, wsparcie merytoryczne w zakresie realizacji i ewaluacji strategii oraz podejmowanie decyzji strategicznych, jak np. aktualizacja strategii,
- wyznaczony przez Wójta Gminy Kłaj podmiot zarządzający wdrażaniem strategii (osoba, zespół lub komórka w ramach urzędu), zobowiązany jest do koordynacji realizacji kierunków działań, w tym ramach różnych sieci współpracy, poszukiwania nowych źródeł finansowania działań, prowadzenia monitoringu i ewaluacji, opracowywania propozycji zmian w ramach strategii, a także zapewnienia działań w zakresie informacji i promocji,
- poszczególne referaty Urzędu Gminy Kłaj, jednostki gminne i spółka komunalna, odpowiadają za realizację przypisanych im zadań oraz biorą udział w procedurze monitoringu, ewaluacji i aktualizacji strategii,
- partnerzy zewnętrzni, wdrażają zbieżne ze swoimi celami funkcjonowania oraz zakresem kompetencyjnym kierunki działań określone w strategii lub wspierają je (administracja rządowa, inne jednostkami samorządu terytorialnego i ich związki, biznes, organizacje pozarządowe, mieszkańcy czy partnerzy zagraniczni).

Mechanizmy i instrumenty realizacji strategii

W ramach realizacji Strategii Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku wykorzystane zostaną różne mechanizmy i instrumenty realizacyjne, wśród których można wymienić:

- uchwały budżetowe Rady Gminy Kłaj i wieloletnią prognozę finansową gminy, określające krótko i długookresowe priorytety finansowe jednostki,
- inne merytoryczne uchwały Rady Gminy Kłaj i zarządzenia Wójta Gminy Kłaj w obszarach oddziaływania strategii,

- gminne plany i programy branżowe (określone w szczególności w podrozdziale dotyczącym wytycznych do sporządzania dokumentów wykonawczych),
- dokumenty przestrzenne, uszczegóławiające założenia modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy,
- projekty inwestycyjne i nieinwestycyjne, mieszczące się w katalogu działań przewidzianych strategią, w szczególności realizowane przy wykorzystaniu funduszy europejskich,
- różne umowy, kontrakty i porozumienia pomiędzy gminą a innymi samorządami, administracją rządową, partnerami społecznymi i gospodarczymi,
- zespoły zadaniowe i projektowe, ciała o charakterze opiniodawczo-doradczym, powoływane w celu usprawnienia procesu wdrażania strategii,
- działania edukacyjne, informacyjne, promocyjne i konsultacyjne, stanowiące o poparciu społecznym i jakości podejmowanych interwencji (wykorzystanie strony internetowej gminy, aktywność w mediach społecznościowych, współpraca z mediami, aktywizacja i partycypacja społeczna, konsultacje społeczne itp.).

Poziom społeczny

Poziom społeczny dotyczy upowszechniania zapisów Strategii Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku wśród społeczności lokalnej oraz pozyskiwania partnerów (lokalnych i zewnętrznych, jak np. sąsiednie gminy, powiat wielicki, województwo małopolskie, organizacje pozarządowe, przedstawiciele biznesu, instytucje rynku pracy, czy zagraniczni partnerzy gminy) dla realizacji zapisanych w niej zadań. W tym celu proponuje się realizację m.in. następujących działań:

- opracowanie krótkiego materiału przybliżającego treść strategii, umieszczenie go do pobrania w wersji elektronicznej na stronie internetowej gminy i w Biuletynie Informacji Publicznej,
- przekazanie pełnej i/lub skróconej wersji strategii interesariuszom lokalnym i ponadlokalnym,
- udzielanie przez lokalne władze samorządowe wypowiedzi dla mediów, np. wywiadów dla prasy, na temat zakończenia prac nad strategią oraz rozpoczęcia procesu jej wdrażania.

WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH

Dokumenty wykonawcze względem strategii należy rozumieć jako obowiązkowe oraz pożądane plany i programy gminne, które pozwolą skutecznie wdrożyć jej założenia w życie. Opisują one w większym przybliżeniu niż strategia lub w sposób bardziej specjalistyczny podejście do danego zagadnienia, obszaru czy grupy społecznej, uszczegóławiają priorytety oraz sposób postępowania w ramach konkretnych obszarów. Zgodnie z tym, w ramach prac nad Strategią Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku dokonano przeglądu dokumentów w kluczowych obszarach działania gminy, w kontekście ich aktualności, przydatności i spójności ze strategią. Zgodnie z tym, podzielone je na kilka zasadniczych grup:

1. dokumenty aktualne, kierunkowo zgodne z założeniami strategii, m.in.:
 - Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kłaj, przyjęte Uchwałą nr VII/73/2019 Rady Gminy Kłaj z dnia 22.05.2019 r. (według rządowego projektu nowelizacji ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, studium ma zostać zastąpione planem ogólnym gminy do dnia 31.12.2025 r.);

Strategia Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku

- Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, obejmujące 100% powierzchni gminy;
 - Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych będących w posiadaniu Spółki Gminne Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. w Kłaju na lata 2021-2025, przyjęty Uchwałą nr XXVI/228/2020 Rady Gminy Kłaj z dnia 29.12.2020 r.;
 - Program Ochrony Środowiska dla Gminy Kłaj na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028, przyjęty Uchwałą nr XXXVI/300/2021 Rady Gminy Kłaj z dnia 30.09.2021 r.;
 - Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Kłaj na lata 2012-2023;
 - Plan sieci publicznych szkół podstawowych posiadających siedzibę na obszarze Gminy Kłaj, przyjęty Uchwałą nr V/51/2019 Rady Gminy Kłaj z dnia 30.01.2019 r., Plan sieci publicznych przedszkoli i oddziałów przedszkolnych posiadających siedzibę na obszarze Gminy Kłaj, przyjęty Uchwałą nr V/59/2019 Rady Gminy Kłaj z dnia 13.03.2019 r. (zaleca się monitorowanie sieci placówek oświatowych w gminie oraz dostosowanie jej do obecnych i przyszłych potrzeb oraz zmian przestrzenno-urbanizacyjnych i demograficznych, a także możliwości organizacyjno-finansowych gminy);
 - Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kłaj na lata 2021-2030, przyjęta Uchwałą nr XXXIII/288/2021 Rady Gminy Kłaj z dnia 13.07.2021 r.;
 - Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Kłaj na lata 2023-2026, przyjęty Uchwałą nr LV/450/2023 Rady Gminy Kłaj z dnia 24.01.2023 r.;
 - Program Współpracy Gminy Kłaj z organizacjami pozarządowymi i podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2023 rok, przyjęty Uchwałą nr LIII/431/2022 Rady Gminy Kłaj z dnia 29.11.2022 r. (dokument przyjmowany corocznie, możliwość opracowania i przyjęcia programu wieloletniego);
 - Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Kłaj na lata 2023-2037, przyjęta Uchwałą nr LIV/437/2022 Rady Gminy Kłaj z dnia 29.12.2022 r. (aktualizacja zgodnie z potrzebami);
2. dokumenty wymagające aktualizacji, przy zachowaniu spójności ze strategią, m.in.:
- Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Kłaj na lata 2017-2025, przyjęty Uchwałą nr XXX/204/2017 Rady Gminy Kłaj z dnia 20.04.2017 r. (potrzeba weryfikacji i aktualizacji m.in. listy przedsięwzięć);
 - Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2022-2023, przyjęty Uchwałą nr XLVI/374/2022 Rady Gminy Kłaj z dnia 24.05.2022 r. (okres obowiązywania programu kończy się, zaleca się przygotowanie dokumentu o dłuższej perspektywie czasowej);
 - Program Wspierania Rodziny w Gminie Kłaj na lata 2021-2023, przyjęty Uchwałą nr XXVI/231/2020 Rady Gminy Kłaj z dnia 29.12.2020 r. (okres obowiązywania programu kończy się);

- Gminny plan zarządzania kryzysowego (aktualizacja z wykorzystaniem doświadczenia kadr zarządzających gminą w czasie pandemii COVID-19, a także uwzględniająca wojnę w Ukrainie oraz związany z tym kryzys migracyjny);
3. dokumenty wymagające opracowania, przy zachowaniu spójności ze strategią, m.in.:
- Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe - zgodnie z Ustawą z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne, wójt gminy jest odpowiedzialny za opracowanie projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe; projekt założeń sporządza się dla obszaru gminy co najmniej na okres 15 lat i aktualizuje co najmniej raz na 3 lata, zgodnie z zakresem określonym w ww. ustawie; projekt założeń podlega opiniowaniu przez samorząd województwa oraz wyłożeniu do publicznego wglądu z możliwością składania przez zainteresowane strony wniosków, zastrzeżeń i uwag; rada gminy uchwała założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, rozpatrując jednocześnie powyższe;
 - Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy - zgodnie z Ustawą z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego, gmina może tworzyć i posiadać zasób mieszkaniowy; w takim przypadku rada gminy ma obowiązek uchwalenia wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy, który powinien być opracowany na co najmniej pięć kolejnych lat oraz obejmować m.in. prognozę dotyczącą wielkości oraz stanu technicznego zasobu mieszkaniowego gminy, planowaną sprzedaż lokali, plan remontów i modernizacji, zasady polityki czynszowej, wysokość kosztów w kolejnych latach;
 - Gminny program opieki nad zabytkami – zgodnie z Ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, wójt jest odpowiedzialny za opracowanie gminnego programu opieki nad zabytkami; program sporządza się na okres 4 lat; program przyjmuje rada, po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków;
 - Plany rozwoju sieci drogowej wraz planami finansowania w zakresie dróg gminnych - zgodnie z Ustawą z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych, do zarządcy drogi należy w szczególności opracowywanie planów rozwoju sieci drogowej;
4. dokumenty możliwe do opracowania, m.in.:
- Plan Gospodarki Niskoemisyjnej - obowiązku stworzenia planu nie wymuszają ustawy, jednak jest on kluczowy w kontekście pozyskiwania środków zewnętrznych m.in. na działania w zakresie termomodernizacji budynków, wymiany nieekologicznych źródeł ciepła, wdrażania OZE, rozwoju transportu publicznego i ścieżek rowerowych;
 - Program małej retencji – ważny z uwagi na konsekwencje zmian klimatu, a jednocześnie dostępność środków zewnętrznych na inwestycje retencyjne;
 - Plany odnowy miejscowości – plany mogą uszczegółowić zapisy strategii, tworząc przestrzeń do realizacji wielu działań lokalnych, w tym przy zaangażowaniu mieszkańców, a jednocześnie stać się instrumentami pozyskiwania środków na dedykowane przedsięwzięcia (funkcjonuje już Plan Odnowy Miejscowości Kłaj na lata 2022-2035, zaktualizowany Uchwałą nr LIII/433/2022 Rady Gminy Kłaj z dnia 29 listopada 2022 r.).

MONITORING, EWALUACJA I AKTUALIZACJA DOKUMENTU

Podstawą skutecznego wdrażania strategii jest dysponowanie wiedzą na temat postępów w zakresie realizacji wskazanych w niej działań oraz zdolność do reagowania na pojawiające się różnice pomiędzy przyjętymi założeniami a uzyskiwanymi efektami. Zgodnie z tym założeniem, sprawozdawczość z realizacji Strategii Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku będzie prowadzona systematycznie w układzie rocznym. Będzie zintegrowana z obowiązkiem przygotowywania i publikacji corocznego raportu o stanie gminy, który obejmuje podsumowanie działalności w roku poprzednim. Realizatorzy poszczególnych działań określonych w strategii będą w określonym terminie składali sprawozdania cząstkowe na wystandaryzowanym wzorze formularza do podmiotu zarządzającego wdrażaniem strategii, opisując przebieg realizacji zaplanowanych działań w zakończonym roku kalendarzowym oraz osiągnięte efekty, w tym w wymiarze wskaźnikowym. Na tej podstawie podmiot ten będzie opracowywał zbiorcze podsumowanie, które będzie następnie jednym z rozdziałów w ramach raportu o stanie gminy. Wójt Gminy Kłaj zatwierdza raport i przekazuje go Radzie Gminy Kłaj w określonym terminie. Raport będzie stanowił podstawę oceny i sformułowania zaleceń na kolejne lata wdrażania strategii. Opisana ramowa procedura ta także może zostać uszczegółowiona przez Wójta Gminy Kłaj, np. w formie rozporządzenia.

Sprawozdawczość powinna uwzględniać kierunki działań określone w planie operacyjnym strategii, a także przypisane im wskaźniki, z których kluczowe znaczenie mają wskaźniki zgromadzone w poniższej tabeli, którym przypisano wartości bazowe i docelowe. Zostały one określone w oparciu o dostępne dane historyczne oraz na podstawie założonych efektów działań. Należy pamiętać, że wpływ na ich osiągnięcie będzie miał szereg czynników wewnętrznych i zewnętrznych, niemożliwych do określenia w momencie tworzenia strategii. Mogą one być poszerzane, zamieniane lub aktualizowane, zgodnie z potrzebami.

Tabela 10. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia

OBSZAR STRATEGICZNY 1. GOSPODARKA I RYNEK PRACY					
Cele operacyjne:	Rezultat	Wskaźnik rezultatu	Źródło pozyskiwania informacji	Wartość bazowa wskaźnika	Wartość docelowa wskaźnika
1.1. Poprawa warunków dla prowadzenia działalności gospodarczej i pobudzenie inwestycji na terenie gminy.					
1.2. Rozwój przedsiębiorczości lokalnej i zwiększenie aktywności zawodowej mieszkańców.					
OBSZAR STRATEGICZNY 2. OFERTA CZASU WOLNEGO					
Cele operacyjne:	Rezultat	Wskaźnik rezultatu	Źródło pozyskiwania informacji	Wartość bazowa wskaźnika	Wartość docelowa wskaźnika

Strategia Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku

2.1. Rozwój oferty oraz zwiększenie aktywności i partycypacji mieszkańców w kulturze.					
2.2. Rozwój oferty rekreacyjnej i sportowej oraz zwiększenie aktywności ruchowej mieszkańców.					
2.3. Rozwój i wypromowanie oferty turystycznej oraz wzmocnienie jej roli jako gałęzi gospodarki lokalnej.					
OBSZAR STRATEGICZNY 3. INFRASTRUKTURA, KLIMAT I ŚRODOWISKO					
Cele operacyjne:	Rezultat	Wskaźnik rezultatu	Źródło pozyskiwania informacji	Wartość bazowa wskaźnika	Wartość docelowa wskaźnika
3.1. Eliminacja zanieczyszczeń, ograniczenie niekorzystnego wpływu na klimat i adaptacja do jego zmian.					
3.2. Wdrożenie skutecznej polityki proekologicznej i ochrony środowiska.					
3.3. Zwiększenie dostępności komunikacyjnej i efektywności systemu transportowego, rozwój zrównoważonej mobilności i zapewnienie bezpieczeństwa wszystkich uczestników ruchu.					
OBSZAR STRATEGICZNY 4. USŁUGI PUBLICZNE					
Cele operacyjne:	Rezultat	Wskaźnik rezultatu	Źródło pozyskiwania informacji	Wartość bazowa wskaźnika	Wartość docelowa wskaźnika

Strategia Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku

4.1. Dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb i wyzwań współczesności oraz stałe doskonalenie jakości kształcenia.					
4.2. Poprawa bezpieczeństwa publicznego, zdrowotnego i społecznego mieszkańców.					
4.3. Rozwój nowoczesnego zarządzania publicznego i procesów współpracy.					

Źródło: opracowanie przez UG Kłaj

Ponadto, rekomenduje się, aby w połowie okresu obowiązywania i wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku oraz po jej zakończeniu przeprowadzić badanie ewaluacyjne, w celu uzyskania praktycznych wniosków, które posłużą udoskonaleniu bieżącej lub przyszłej interwencji strategicznej. Ewaluacja może zostać zrealizowana w formie spotkania z udziałem władz samorządowych oraz najważniejszych interesariuszy lokalnych i partnerów realizacyjnych. Pożądanym jest, aby badania ewaluacyjne były wspierane przez niezależnych ekspertów zewnętrznych, co pozwoli na uwzględnienie wiedzy eksperckiej, doświadczenia i potencjału instytucji wyspecjalizowanych w tego typu badaniach, a także na zapewnienie bezstronności i obiektywizmu w procesie oceny.

RAMY FINANSOWE I POTENCJALNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA STRATEGII ROZWOJU GMINY KŁAJ DO 2030 ROKU

RAMY FINANSOWE

Ramy finansowe wskazują wielkości środków finansowych szacowanych na realizację strategii, a jednocześnie potwierdzają możliwość realizacji przez gminę zaplanowanych działań. Uzależnione są one od uregulowań prawa krajowego, sytuacji społeczno-gospodarczej, stanu finansów publicznych, dostępności dodatkowych środków na rozwój, w tym unijnych, zakresu przedmiotowego i horyzontu czasowego realizowanych przez gminę zadań, jej zdolności administracyjnych i organizacyjno-zarządczych, kondycji finansowej oraz możliwości inwestycyjnych, przede wszystkim w perspektywie długofalowej. Przy ich konstruowaniu wykorzystano doświadczenia zebrane podczas opracowywania innych podobnych tematycznie dokumentów, projektów, studiów wykonalności itp., a także wynikające z realizacji działań w ostatnich latach. Ważnym punktem odniesienia były dostępne na moment tworzenia ram finansowych informacje na temat potencjalnych zewnętrznych źródeł finansowania. Finansowanie działań rozwojowych, określonych w strategii, będzie się odbywać przy wykorzystaniu środków, które pozostają w dyspozycji samorządu lub o które gmina może skutecznie zabiegać. Wśród nich najistotniejsze są środki publiczne. Środki pochodzące z budżetu lokalnego będą zapewniały niezbędne współfinansowanie projektów w ramach programów operacyjnych i innych źródeł krajowych i międzynarodowych.

Analizując zdolność gminy do realizacji zadań wynikających z zapisów strategii, należy odnieść się do danych historycznych przedstawiających stan finansów lokalnych, a także dokonać próby określenia potencjału inwestycyjnego gminy w perspektywie objętej strategią, opierając się przy tym na danych prognostycznych.

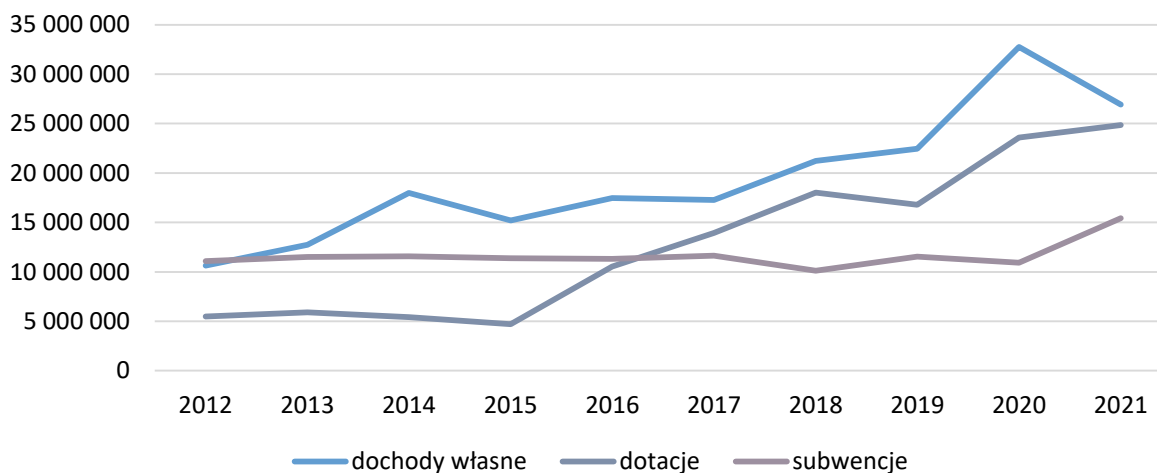
W analizowanym okresie 2012-2021 dochody i wydatki budżetu gminy rosły równomiernie, zwiększając się ponad dwukrotnie, z 27,2 mln do ponad 67,2 mln zł w przypadku dochodów i z 30,7 do 65,4 mln zł w przypadku wydatków. Wzrostom tym towarzyszyły zmiany struktury budżetu. Zarówno na początku, jak i na końcu badanego okresu najważniejszą pozycję budżetu stanowiły dochody własne (39% ogółu dochodów w 2012 r. i 40% na końcu analizowanego okresu). W 2021 r. ich poziom wyniósł 27 mln zł, z czego niespełna 20 mln stanowiły dochody z podatku od nieruchomości i gminnego udziału w podatku dochodowym PIT. Wzrosły te, a zarazem umacnianie się tego źródła dochodów w strukturze budżetu, ocenia się jednoznacznie pozytywnie - to kluczowa klasa dochodów, w największym stopniu determinująca zdolność gminy do podejmowania przedsięwzięć rozwojowych w długim czasie.

Drugie najważniejsze źródło dochodów gminy stanowiły dotacje. Na przestrzeni dekady ich wzrost był ponad 5-krotny: z niespełna 5,5 mln w 2012 r. do 26,0 mln zł w 2021 r. (+19,3 mln zł). Przełożył się na zwiększenie ich udziału w budżecie z 20,1% do 37%. Przyczyny tych zmian leżą zarówno w skuteczności samorządu w pozyskiwaniu środków państwowych, jak i w przyczynach od niego niezależnych. Najważniejszą z nich było wprowadzenie rządowych transferów pieniężnych przekazywanych samorządom w ramach programu „Rodzina 500+”. Kwoty te gmina w całości dystrybuowała wśród mieszkańców i nie miały one przełożenia na jej realne zdolności finansowe. Odpowiedzialność za wydawanie świadczeń przeszła w 2022 r. na Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Należy się spodziewać, iż zmiana ta znacząco zaznaczy się na statystykach finansowych gmin w całej Polsce.

Strategia Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku

Za najmniejszą część dochodów gminy Kłaj w ostatniej dekadzie (22,9%) odpowiadają subwencje, choć jeszcze w 2012 r. ich udział w budżecie był nieco większy niż udział dochodów własnych. W 2021 r. osiągnęły one poziom 15,4 mln zł. Należy odnotować, iż w dużej mierze są to środki przekazywane na organizację gminnej oświaty: średnioroczny udział subwencji oświatowej w kwocie subwencji na przestrzeni analizowanej dekady wyniósł ok. 84%.

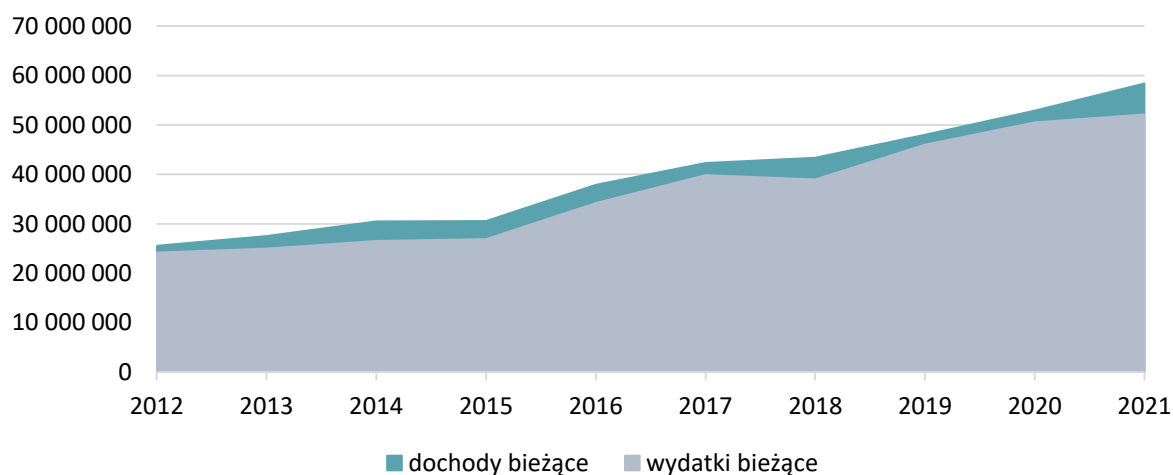
Wykres 5. Poziom dochodów własnych, dotacji i subwencji gminy Kłaj w latach 2012-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS i monitorrozwoju.pl

Podstawowym czynnikiem, który kształtuje zdolność gminy do finansowania rozwoju w krótkim i średnim okresie jest wypracowywana przez nią nadwyżka operacyjna, stanowiąca różnicę pomiędzy kwotą dochodów bieżących a kwotą wydatków bieżących. Nadwyżka może zostać przeznaczona na spłatę długu i/lub finansowanie zadań majątkowych w zależności od potrzeb jednostki samorządu terytorialnego. W badanym okresie gmina Kłaj generowała nadwyżkę operacyjną w średniej wysokości ok. 3,3 mln zł rocznie, osiągając w 2021 r. rekordowy poziom 6,3 mln zł.

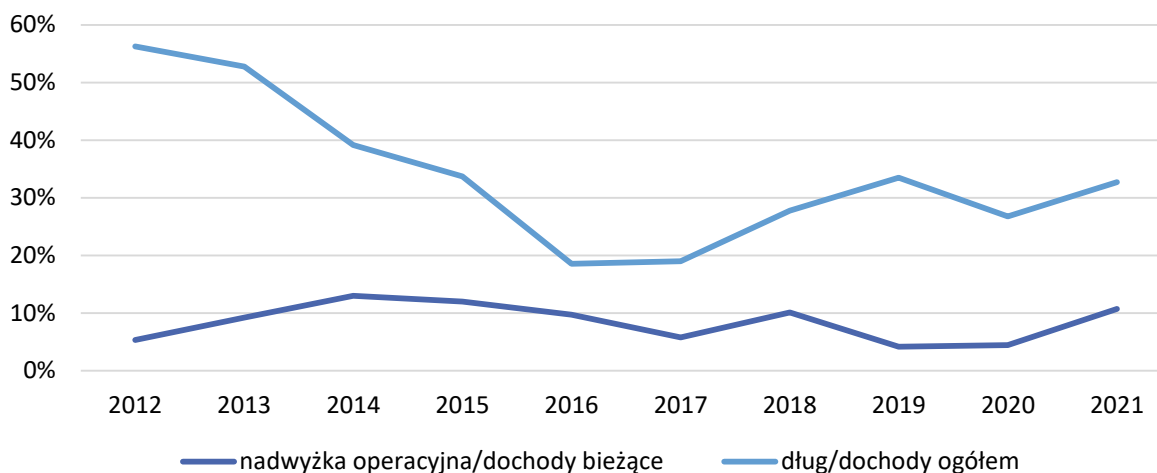
Wykres 6. Poziom dochodów i wydatków bieżących gminy Kłaj w latach 2012-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS i monitorrozwoju.pl

Średnioroczna wysokość nadwyżki w relacji do poziomu dochodów bieżących w latach 2012-2021 wniósła 8,5%. Obraz kondycji finansowej gminy dopełnia zestawienie nadwyżki i poziomu zadłużenia. Pokazuje, iż przy utrzymywaniu stabilnego poziomu nadwyżki w relacji do dochodów, samorząd sukcesywnie realizował zobowiązania z tytułu obsługi zadłużenia. W pierwszej połowie analizowanej dekady kwotę zadłużenia udało się zmniejszyć o połowę. W drugiej połowie nominalna wysokość długu wzrosła niespełna 3-krotnie, pozostając jednak na bezpiecznym poziomie w relacji do rosnących dochodów samorządu (33% w 2021 r.).

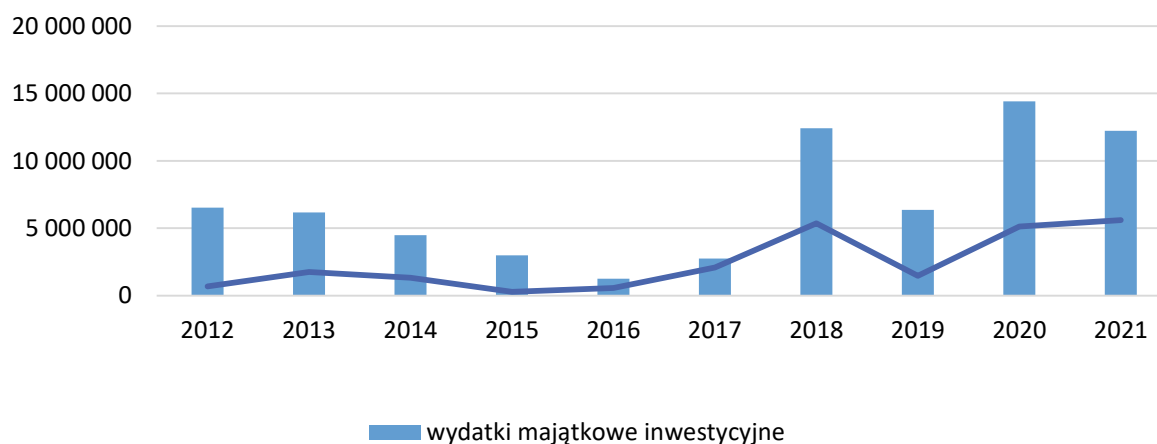
Wykres 7. Udział nadwyżki operacyjnej w dochodach bieżących oraz zadłużenie gminy Kłaj w latach 2012-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS i monitorrozwoju.pl

Szczególnym rodzajem aktywności samorządu terytorialnego jest jego polityka inwestycyjna, służąca tworzeniu podstaw rozwoju gminy dla obecnych i przyszłych pokoleń. W okresie analizowanych 10 lat na inwestycje samorząd przeznaczał średniorocznie 7 mln zł. W stosunku do kwoty inwestycji z 2012 r. (6,5 mln zł), dekadę później wydatki osiągnęły sumę niemal dwukrotnie wyższą (12,2 mln zł).

Wykres 8. Wydatki inwestycyjne oraz środki zewnętrzne na finansowanie inwestycji i projektów unijnych z UE i budżetu państwa pozyskane przez gminę Kłaj w latach 2012-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS i monitorrozwoju.pl

Średnioroczna stopa inwestycji wyniosła 15,2%, przy czym należy zwrócić uwagę, iż główny wysiłek inwestycyjny samorządu przypadł na ostatnie z badanych lat (2018, 2020-2021). Istotny udział w tych wydatkach miały dotacje na realizację projektów unijnych, pochodzące bezpośrednio z funduszy europejskich, jak i dystrybuowanych przez władze centralne – średniorocznie odpowiadały za ponad 34% kwot wydatkowanych na ogół inwestycji.

Podsumowując należy stwierdzić, że gmina Kłaj wchodzi w okres nowej strategii rozwoju w dobrej kondycji finansowej. Na przestrzeni lat zwiększył się poziom dochodów własnych. Nadwyżka operacyjna budżetu była utrzymywana na poziomie, który zabezpieczał możliwości zapewnienia wkładów własnych do przedsięwzięć inwestycyjnych. Pozyskiwano dotacje i włączano je w finansowanie inwestycji, których dynamika wzrosła w ostatnich latach. Jednocześnie władzom udało się skutecznie ograniczyć skalę zadłużenia do bezpiecznego poziomu.

Strategia określa kierunki interwencji podejmowanej w perspektywie roku 2030, w tym kluczowe inwestycje gminne. Przedstawia je poniższa tabela, wskazując jednocześnie ich szacunkowe koszty. Wycena wykorzystuje m.in. bazę wiedzy i doświadczeń powstałą w wyniku prac nad ramami finansowymi dla innych dokumentów funkcjonujących na poziomie gminy, realizacji różnego typu inwestycji w ostatnich latach w gminie, informacje finansowe zapisane w opracowanych już projektach, studiach wykonalności itp., a także informacje o możliwym dofinansowaniu.

Tabela 11. Inwestycje kluczowe wraz z szacowanymi ramami i potencjalnymi źródłami finansowania

Lp.	Nazwa lub krótki opis inwestycji	Lokalizacja inwestycji	Planowy rok lub okres realizacji	Szacowane koszty inwestycji	Potencjalne źródło finansowania inwestycji
Cel operacyjny 2.1. Rozwój oferty oraz zwiększenie aktywności i partycypacji mieszkańców w kulturze.					
1.	Wykonanie prac modernizacyjnych WDK Szarów, celem wykorzystania pod Bibliotekę Publiczną	Szarów	2029	400 000,00 zł	FEM 2021-2027: 80%
2.	Przebudowa i rozbudowa nieruchomości na cele biblioteki i archiwum	Kłaj	2024-2025	9 000 000,00 zł	FEM 2021-2027: 80%
3.	Prace konserwacyjne przy kapliczkach zlokalizowanych na terenie gminy Kłaj	Kłaj, Targowisko, Brzezie, Łysokanie, Łęzkowice, Szarów, Dąbrowa, Grodkowice	2023-2030	600 000,00 zł	Małopolskie Kapliczki: 60%, PROW 2021-2027: 63,63%
Cel operacyjny 2.2. Rozwój oferty rekreacyjnej i sportowej oraz zwiększenie aktywności ruchowej mieszkańców.					
4.	Wykonanie skateparku w Centrum Kłaja	Kłaj	2023	200 000,00 zł	MIRS: 50 %
5.	Budowa, wymiana lub doposażenie placów zabaw oraz siłowni plenerowych zlokalizowanych na terenie Gminy Kłaj	Kłaj, Targowisko, Brzezie, Łysokanie, Łęzkowice, Szarów, Dąbrowa, Grodkowice	2023-2030	700 000,00 zł	PROW 2021-2027: 63,63%, FEM 2021-2027: 80%
6.	Przebudowa budynku socjalnego w miejscowości Dąbrowa	Dąbrowa	2025-2026	600 000,00 zł	FEM 2021-2027: 80%
7.	Przebudowa budynku w miejscowości Łysokanie na cele socjalno- magazynowe	Łysokanie	2029-2030	300 000,00 zł	FEM 2021-2027: 80%

Strategia Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku

8.	Budowa boiska w miejscowości Łęzkowice	Łęzkowice	2024-2025	600 000,00 zł	PROW 2021-2027: 63,63%, FEM 2021-2027: 80%, MIRS: 60%
Cel operacyjny 2.3. Rozwój i wypromowanie oferty turystycznej oraz wzmocnienie jej roli jako gałęzi gospodarki lokalnej.					
9.	Rewitalizacja i zagospodarowanie zbiorników wodnych w Gminie Kłaj- etap II	Kłaj, Targowisko	2024-2026	1 000 000,00 zł	FEM 2021-2027: 80%
Cel operacyjny 3.1. Eliminacja zanieczyszczeń, ograniczenie niekorzystnego wpływu na klimat i adaptacja do jego zmian.					
10.	Budowa farmy fotowoltaicznej na terenie gminy Kłaj	Kłaj	2026	1 000 000,00 zł	FEM 2021-2027
11.	Instalacja OZE na budynkach użyteczności publicznej	Brzezie, Grodkowice (szkoły); Dąbrowa, Szarów (przedszkola, oddziały przedszkolne) Dąbrowa, Szarów, Łysokanie, Brzezie, Gruszki, Łęzkowice (domy kultury)	2025-2027	1 500 000,00 zł	RPO 2021-2027: 80 %
Cel operacyjny 3.2. Wdrożenie skutecznej polityki proekologicznej i ochrony środowiska.					
12.	Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w miejscowości Targowisko- etap I	Targowisko	2024-2026	7 000 000,00 zł	FEM 2021-2027: 80%
13.	Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w miejscowości Targowisko- etap II	Targowisko	2027-2030	10 000 000,00 zł	FEM 2021-2027: 80%
14.	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Dąbrowa i Szarów	Dąbrowa	2028	3 500 000,00 zł	KPO
15.	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Brzezie- etap I	Brzezie	2029	10 000 000,00 zł	KPO
16.	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Brzezie- etap II	Brzezie	2030	10 000 000,00 zł	KPO
17.	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Kłaj- etap I	Kłaj	2025	1 400 000,00 zł	KPO
18.	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Kłaj- etap II	Kłaj	2026	1 100 000,00 zł	PROW 2021-2027: 63,63%, FEM 2021-2027: 80%
19.	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Kłaj- etap III	Kłaj	2030	2 000 000,00 zł	PROW 2021-2027: 63,63%, FEM 2021-2027: 80%
20.	Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w miejscowości Kłaj- etap II	Kłaj	2027-2030	XX	FEM 2021-2027: 80 %, KPO
21.	Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Łysokanie	Łysokanie	XX	XX	XX

Strategia Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku

22.	Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Targowisko	Targowisko	XX	XX	XX
23.	Modernizacja istniejącej sieci wodociągowej – wymiana rur azbestowych na PEHD	Szarów	2024-2026	3 600 000 zł.	Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych – 80%
24.	Budowa zbiorników wody pitnej przy SUW2 wraz z zestawem hydroforowym	Szarów	2024-2026	3 400 000 zł.	Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych – 80%
Cel operacyjny 3.3. Zwiększenie dostępności komunikacyjnej i efektywności systemu transportowego, rozwój zrównoważonej mobilności i zapewnienie bezpieczeństwa wszystkich uczestników ruchu.					
25.	Przebudowa przystanków przy Centrum Kłaja	Kłaj	2023-2024	150 000,00 zł	PROW 2021-2027: 63,63%, FEM 2021-2027: 80%
26.	Budowa i remonty dróg, chodników na terenie gminy Kłaj	Kłaj, Targowisko, Brzezie, Łysokanie, Łężkowice, Szarów, Dąbrowa, Grodkowice	2024-2030	2 000 000,00 zł	RPO 2021-2027: 80%, PROW 2021-2027: 63,63%, Fundusz Dróg Samorządowych
Cel operacyjny 4.1. Dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb i wyzwań współczesności oraz stałe doskonalenie jakości kształcenia.					
27.	Utworzenie żłobka na terenie Gminy Kłaj	Dąbrowa, Kłaj	2024	600 000,00 zł	FEM 2021-2027: 80%
28.	Budowa przedszkola samorządowego w miejscowości Kłaj	Kłaj	2028-2029	8 000 000,00 zł	KPO
29.	Rozbudowa szkoły podstawowej w Brzeziu o salę gimnastyczną	Brzezie	2029-2030	5 000 000,00 zł	Ministerstwo Sportu i Turystyki
30.	Rozbudowa szkoły podstawowej w Targowisku	Targowisko	2029-2030	5 000 000,00 zł	Rezerwa Premiera: 50%
31.	Likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej na terenie gminy Kłaj, w tym winda w szkole w Grodkowicach	Grodkowice	2026	500 000,00 zł	PEFRON: ,FEM 2021-2027: 80%
Cel operacyjny 4.2. Poprawa bezpieczeństwa publicznego, zdrowotnego i społecznego mieszkańców.					
32.	Budowa Środowiskowego Domu Samopomocy w Kłaju	Kłaj	2024-2025	12 000 000,00 zł	FEM 2021-2027: 80%
33.	Budowa zbiornika przeciwpowodziowego na terenie gminy Kłaj	Szarów	2027-2030	3 000 000,00 zł	RPO 2021-2027: 80%, Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych

Źródło: opracowanie przez UG Kłaj

Zasada dodatkowości środków finansowych w realizacji projektów zapisanych w strategii oznacza, że to od potencjału inwestycyjnego gminy zależy, w jakim czasie i ile środków finansowych będzie mogła przeznaczyć na działania związane z rozwojem, czyli przede wszystkim na realizację strategii. Dlatego tak istotne jest oszacowanie potencjału inwestycyjnego gminy.

Wskaźniki do szacowania potencjału inwestycyjnego gminy zaczerpnięto z prognoz finansowych zawartych w Wieloletniej Prognozie Finansowej Gminy Kłaj zmienionej Uchwałą nr LV/443/2023 Rady Gminy Kłaj z dnia 24.01.2023 r. Przyjęto w niej prognozowaną, średnioroczną wysokość zsumowanych wydatków gminy na poziomie ok. 58,4 mln zł.

Określając potencjał inwestycyjny gminy Kłaj, posłużono się metodologią opartą na równaniu obejmującym założenie, że:

$$PI = W_{og} \times W_i$$

gdzie:

PI= potencjał inwestycyjny jednostki samorządu terytorialnego

W_{og} = wydatki budżetowe ogółem

W_i = średni procentowy udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem jednostki samorządu terytorialnego.

Potencjał inwestycyjny gminy stanowi iloczyn jego prognozowanych wydatków w okresie objętym prognozą i średniego procentowego udziału wydatków inwestycyjnych w wydatkach w okresie poprzednim do prognozowanego. Tak wyliczony potencjał inwestycyjny przyjęto za ramy przyszłej aktywności inwestycyjnej gminy.

Analizując dane historyczne, ustalono że średnia wartość procentowego udziału wydatków inwestycyjnych ponoszonych przez gminę w okresie 2012-2021 wynosiła 15,2%. Wykorzystując wskazane wyżej równanie oszacowano, iż przy utrzymaniu zdolności inwestycyjnych z analizowanego okresu, gmina mogłaby średniorocznie przeznaczyć na inwestycje w okresie 2022-2030 ok. 8,9 mln zł. Jak wykazano, w latach 2012-2021 gmina wydatkowała na inwestycje przeciętnie rocznie ok. 7 mln zł. W tym kontekście szacowana kwota na inwestycje w latach realizacji strategii jest możliwa do realizacji, przy założeniu jednak wsparcia kluczowych inwestycji ze środków zewnętrznych (co wynika z szacowanego potencjału inwestycyjnego gminy oraz przybliżonej sumy kosztów inwestycji wskazanych w tabeli). Trzeba jednocześnie wskazać na warunek szybkiej i pełnej dostępności środków unijnych dla Polski oraz niepogarszania się istotnie sytuacji makroekonomicznej, w tym dotyczącej inflacji oraz kosztów energii, co ma zasadniczy wpływ na kondycję finansów i zdolności inwestycyjne gminy. Mając na względzie bazę dochodów gminy, a także prognozy gospodarcze na najbliższe lata, rekomenduje się realizację w pierwszej kolejności tych projektów inwestycyjnych, które będą zmierzały do wzmocnienia stabilności gospodarczej jednostki. Równocześnie przewiduje się, iż rozpisane plany inwestycyjne mogą wymagać aktualizacji ze względu na zachodzące zmiany w gminie oraz jej otoczeniu, w szczególności makroekonomicznym, finansowo-podatkowym i prawnym.

POTENCJALNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA³

Finansowanie działań opisanych w Strategii Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku będzie się odbywać za pomocą środków pochodzących z różnych źródeł, aby zwiększyć możliwości realizacyjne oraz efektywność podejmowanych interwencji. W tym kontekście trzeba wskazać na trzy podstawowe źródła:

- publiczne środki zagraniczne, w tym przede wszystkim pochodzące z funduszy unijnych oraz innych instrumentów i mechanizmów europejskich (m.in. EFRR, EFS, FS, fundusze norweskie i EOG),
- publiczne środki krajowe, w tym uwzględniające budżet gminy i innych jednostek samorządu terytorialnego (m.in. fundusze regionalne), fundusze z budżetu państwa, celowe i dotacje państwowe (m.in. środki i programy rządowe, poszczególnych ministerstw, NFOŚiGW, WFOŚiGW),
- środki prywatne.

Z punktu widzenia dostępnych środków zewnętrznych, najistotniejszym źródłem finansowania, zarówno w zakresie zadań inwestycyjnych, jak i projektów ukierunkowanych na rozwój zasobów ludzkich, są fundusze europejskie. Mając na względzie okres obowiązywania Strategii Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku, należy przyjąć, iż finansowanie działań w niej określonych obejmie przede wszystkim okres **Wieloletnich Ram Finansowych na lata 2021-2027** oraz wsparcie w ramach nowego **Europejskiego Funduszu Odbudowy (Next Generation EU)**.

Nowy siedmioletni budżet Unii Europejskiej (wieloletnie ramy finansowe) zaplanowano na 1 074,3 mld euro, a dodatkowy anty kryzysowy pakiet odbudowy skumulowany w pierwszych latach ma wynieść 750 mld euro, w tym 390 mld euro w formie dotacji. Łącznie oznacza to kwotę 1 824,3 mld euro. Środki te mają wspierać odbudowę państw po pandemii Covid-19 oraz inwestycje w transformację ekologiczną i cyfrową. Tematyczne kierunki wydatkowania środków przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Kierunki wydatkowania środków w ramach budżetu UE 2021-2027

Lp.	Kierunek wydatkowania	Planowane środki	Podstawowe instrumenty finansowe w ramach kierunku
1.	Jednolity rynek, innowacje i gospodarka cyfrowa	143,4 mld € (z tego 10,6 mld € w ramach Next Generation EU)	Horyzont Europa i Fundusz InvestEU
2.	Spójność, odporność i wartości	1 099,7 mld € (721,9 mld € - fundusz odbudowy)	Fundusze polityki spójności, Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, Unijny Mechanizm Ochrony Ludności – RescEU, program działań w dziedzinie zdrowia
3.	Zasoby naturalne i środowisko	373,9 mld € (17,5 mld € - fundusz odbudowy)	Wspólna polityka rolna, Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji
4.	Migracja i zarządzanie granicami	22,7 mld €	Fundusz Azylu i Migracji oraz Fundusz Zintegrowanego Zarządzania Granicami
5.	Bezpieczeństwo i obrona	13,2 mld €	Europejski Fundusz Obronny i Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego
6.	Sąsiedztwo i świat	98,4 mld €	Instrument Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej oraz Instrument Pomocy Humanitarnej
7.	Europejska administracja publiczna	73,1 mld €	

Źródło: opracowanie na podstawie <https://www.consilium.europa.eu/pl/infographics/recovery-plan-mff-2021-2027/>

³ Kwoty prezentowane w rozdziale są orientacyjne i mogą ulec zmianie w związku z prowadzonymi negocjacjami i zmianami w przedmiotowych programach i dokumentach na etapie ich finalnego opracowywania czy modyfikowania w trakcie samej realizacji.

Filarem unijnego planu odbudowy ma być **Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększenia Odporności**, zapewniający krajom europejskim wsparcie finansowe, by złagodzić społeczno-gospodarcze skutki pandemii Covid-19. Jego budżet ogółem to 672,5 mld euro (z 750 mld euro w ramach Europejskiego Funduszu Odbudowy), z czego 312,5 mld euro przewidziano w formie dotacji. Zaplanowana alokacja dla Polski wynosi 23,9 mld euro, dodatkowo ponad 34 mld euro z części pożyczkowej funduszu. Podstawą wydatkowania środków ma być Krajowy Plan Odbudowy, finansowany ze środków wspomnianego Europejskiego Instrumentu na Rzecz Odbudowy. Jego celem jest odbudowa potencjału rozwojowego gospodarki utraconego w wyniku pandemii oraz wsparcie budowy trwałej konkurencyjności gospodarki i wzrost poziomu życia społeczeństwa w dłuższym horyzoncie czasowym, co będzie odbywać się m.in. poprzez przyspieszenie rozwoju niskoemisyjnej gospodarki o obiegu zamkniętym, która w sposób odpowiedzialny wykorzystuje zasoby środowiska, a także rozwój oparty na wykorzystaniu rozwiązań cyfrowych. Oczekiwanym rezultatem realizacji celu strategicznego KPO jest zwiększenie produktywności gospodarki, która będzie zdolna do tworzenia wysokiej jakości miejsc pracy, dostępnych dla większej liczby osób. W ramach dokumentu założono realizację pięciu komponentów oraz działań (tj. reform i inwestycji):

- Komponent A. Odporność i konkurencyjność gospodarki – 4,133 mld euro, 17,3%;
- Komponent B. Zielona energia i zmniejszenie energochłonności – 6,347 mld euro, 26,6%;
- Komponent C. Transformacja cyfrowa – 3,034 mld euro, 12,7%;
- Komponent D. Efektywność, dostępność i jakość systemu ochrony zdrowia – 4,262 mld euro, 17,9%;
- Komponent E. Zielona, inteligentna mobilność – 6,074 mld euro, 25,5%⁴.

^{1/3} środków z funduszu ma trafić do samorządów⁵.

Nowa perspektywa budżetowa Unii Europejskiej dla Polski to ok. 170 mld euro (w cenach bieżących), w tym:

- 72,2 mld euro na politykę spójności,
- 3,8 mld euro z funduszu sprawiedliwej transformacji,
- 24,9 mld euro dotacji z Funduszu Odbudowy,
- 34,2 mld euro pożyczek z Funduszu Odbudowy,
- 21,6 mld euro na płatności bezpośrednie dla rolników,
- 10,6 mld euro na rozwój obszarów wiejskich,
- ok. 2 mld euro w ramach instrumentu React EU (instrument na rzecz walki z negatywnymi skutkami COVID-19)⁶.

60% funduszy z polityki spójności trafi do **programów realizowanych na poziomie krajowym**, a pozostałe 40% otrzymają **programy regionalne**, zarządzane przez marszałków województw. Programy będą funkcjonowały w podobnym układzie, jak w ramach perspektywy na lata 2014-2020. Podział środków na poszczególne programy krajowe przedstawia poniższa tabela.

⁴ <https://crido.pl/blog-business/krajowy-plan-odbudowy-komponent-a-odpornosc-i-konkurencyjnosc-gospodarki/>

⁵ <https://www.money.pl/gospodarka/kpo-sejm-zdecydowal-ws-funduszu-odbudowy-oto-najwazniejsze-informacje-663599914160000a.html>

⁶ <https://samorzad.pap.pl/kategoria/aktualnosci/jak-beda-inwestowane-fundusze-ue-z-nowej-perspektywy-jest-plan-podzialu>

Strategia Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku

Tabela 13. Podział środków w ramach nowej perspektywy budżetowej UE dla Polski

Lp.	Program	Kwota	Podstawowe kategorie projektów
1.	Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FEnIKS)	Ponad 25 mld €	M.in. rozwój gospodarki niskoemisyjnej, ochrony środowiska oraz przeciwdziałania i adaptacji do zmian klimatu, inwestycje transportowe, ochrona zdrowia, dziedzictwo kulturowe.
2.	Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG)	Ok. 7,9 mld €	M.in. innowacje, współpraca nauki i biznesu.
3.	Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS)	Ponad 4 mld €	M.in. praca, edukacja, zdrowie oraz dostępność.
4.	Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC)	Ok. 2 mld €	M.in. cyfryzacja, sieci szerokopasmowe, rozwój e-usług, cyberbezpieczeństwo.
5.	Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej (FEPW)	Ok. 2,5 mld €	Specjalna pula wsparcia dla województw Polski Wschodniej.
6.	Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich (PTFE)	Ok. 0,5 mld €	Wsparcie dla instytucji wdrażających fundusze UE, szkolenia dla beneficjentów, działania informacyjne.
7.	Fundusze Europejskie na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FEST)	4,4 mld €	Pomoc w transformacji dla regionów górniczych.
8.	Fundusze Europejskie Pomoc Żywnościowa (FEPŻ)	0,475 mld €	Wsparcia osób doświadczających najgłębszych form ubóstwa poprzez udostępnienie pomocy żywnościowej.
9.	Fundusze Europejskie dla Rybactwa	0,5 mld €	Wsparcie sektora rybactwa.
10.	Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej	0,56 mld €	Wykorzystywanie zasobów i rozwiązywanie problemów, które wykraczają poza granice państw i które wymagają podjęcia wspólnych działań.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/fundusze-na-lata-2021-2027/dowiedz-sie-wiecej-o-funduszach-europejskich-na-lata-2021-2027/>

Po uzgodnieniach między ministerstwem i marszałkiem, na program regionalny do województwa małopolskiego ma trafić ok. 2,32 mld euro (w tym 1,7 mld euro na EFRR/ 580 mln euro na EFS+)⁷. Priorytety programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027 Małopolska Przyszłości określa poniższa tabela.

Tabela 14. Opis priorytetów programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027 Małopolska Przyszłości

Numer i nazwa priorytetu	Zakres tematyczny/rodzaje działań
1. Inteligentny i konkurencyjny region	<ul style="list-style-type: none"> Prace badawczo-rozwojowe na rzecz przedsiębiorstw, wdrożenie wyników prac B+R, rozwój infrastruktury przedsiębiorstw niezbędnej dla prowadzenia prac B+R, bony na innowacje dla MŚP, rozwój infrastruktury badawczej sektora nauki; rozwój e-administracji, e-usług i cyberbezpieczeństwa, rozwój i digitalizacja kultury oraz dziedzictwa; inwestycje rozwojowe przedsiębiorstw, stymulowanie powstawania i rozwoju nowych firm, wsparcie w zakresie internacjonalizacji, promocji gospodarczej Małopolski oraz zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej regionu; podnoszenie kompetencji i umiejętności w zakresie innowacyjnej przedsiębiorczości, rozwój kompetencji niezbędnych do zarządzania regionalną inteligentną specjalizacją, promocja i wsparcie rozwoju przedsiębiorczości oraz innowacji na obszarach zmarginalizowanych, uzupełnienie potencjału proinnowacyjnych instytucji otoczenia biznesu.
2. Energetyka i środowisko	<ul style="list-style-type: none"> Inwestycje w poprawę efektywności energetycznej przedsiębiorstw, budynków użyteczności publicznej, budynków sektora mieszkaniowego, rozwój systemów ciepłowniczych i chłodniczych, doposażenie straży gminnych/międzygminnych w zakresie przeprowadzanych kontroli przestrzegania przepisów ochrony środowiska, umożliwienie dalszego funkcjonowanie ekodoradców, działania edukacyjne; rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii (energia elektryczna z biomasy, biogazu, energii wiatru, słońca oraz wody; ciepło i chłód dzięki wykorzystaniu energii geotermalnej,

⁷ <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/fundusze-unijne-dla-regionow---rezerwa-podzielona-po-rozmowach-z-marszalkami-wojewodztwa>

Strategia Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku

		<p>słonecznej, pomp ciepła, biomasy), rozwój lokalnych inwestycji związanych z produkcją i zarządzaniem energią w systemie społeczności energetycznej;</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie retencyjności zlewni, w tym rozwój różnych form małej retencji, zrównoważone i zaadaptowane do zmian klimatu systemy gospodarowania wodami opadowymi oraz rozwój zielono-niebieskiej infrastruktury, przeciwdziałanie ruchom masowym, wzmacnianie potencjału służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo; • rozwój infrastruktury kanalizacyjnej oraz oczyszczania ścieków komunalnych, w tym budowa lub przebudowa oczyszczalni ścieków, inwestowanie w systemy zaopatrzenia w wodę i optymalizacja zużycia wody; • rozwój punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych, instalacji do odzysku i recyklingu odpadów komunalnych, usuwanie azbestu i wyrobów zawierających azbest, budowa zakładów przetwarzania termicznego odpadów komunalnych i osadów ściekowych; • ochrona różnorodności biologicznej na obszarach cennych przyrodniczo (w tym edukacja oraz rozwój infrastruktury turystycznej w celu skanalizowania ruchu turystycznego i ograniczenie degradacji środowiska przyrodniczego), rozwój i tworzenie terenów zielonych, rewaloryzacja i rekultywacja oraz nowe zagospodarowanie obszarów przemysłowych, zdegradowanych, zdewastowanych, skażonych, zanieczyszczonych itp.
3.	Zrównoważona mobilność miejska	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój nowoczesnego, zero- i niskoemisyjnego transportu miejskiego zachęcającego do rezygnacji z korzystania z samochodów osobowych, w tym wymiana taboru autobusowego, rozwój infrastruktury obsługi podróżnych oraz taboru, rozwój roweru miejskiego i infrastruktury rowerowej, nowe rozwiązania dotyczące organizacji ruchu oraz systemy zarządzania ruchem, energooszczędne oświetlenie uliczne i drogowe, działania informacyjno-promocyjne i edukacyjne.
4.	Mobilna Małopolska	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój transportu drogowego, w tym budowa, przebudowa dróg wojewódzkich i powiatowych, nowoczesne techniki zarządzania ruchem, inwestycje z zakresu zwiększania bezpieczeństwa na drogach; • rozwój regionalnego transportu kolejowego oraz publicznego transportu pozamiejskiego, w tym zakup i modernizacja taboru kolejowego oraz ekologicznego taboru autobusowego, zapewnienie zaplecza technicznego do obsługi taboru oraz infrastruktury do obsługi podróżnych, wdrażanie rozwiązań integrujących usługi transportowe; • rozwój transportu lotniczego, w tym wsparcie dla inwestycji w infrastrukturę istniejących lotnisk aeroklubowych.
5.	Małopolska infrastruktura społeczna	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój infrastruktury edukacyjnej (przedszkola, szkoły, uczelnie) i szkoleniowej (na potrzeby szkolenia kadr medycznych, a także rozwój innowacyjnych pracowni lub laboratoriów typu fablab); • rozwój infrastruktury i oferty całodobowej opieki dedykowanej osobom starszym, chorym, z niepełnosprawnościami, zakup sprzętu i wyposażenia medycznego, adaptacja przestrzeni na mieszkania wspomagane i chronione; • zapewnienie podstawowej opieki zdrowotnej i ambulatoryjnej opieki specjalistycznej przez rozwój bazy i wyposażenia medycznego, wdrażanie standardu dostępności; • rozwój infrastruktury i doposażenie instytucji kultury, ochrona i opieka nad zabytkami, rozwój szlaków kulturowych, rozwój i promocja oferty turystycznej, w tym tras rowerowych, produktów turystycznych bazujących na walorach historycznych, kulturowych, przyrodniczych regionu (w tym budowa schronisk na szlakach), dostosowanie obiektów i szlaków do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.
6.	Spółeczna Małopolska	<ul style="list-style-type: none"> • Indywidualne wsparcie na rzecz zdobycia pracy lub poprawy sytuacji na rynku pracy oraz zmiany i nabycia kwalifikacji niezbędnych na rynku pracy, promocja postaw przedsiębiorczych, pomoc w zakładaniu działalności gospodarczej; • wsparcie finansowe dla rodziców/opiekunów na pokrycie kosztów opieki niani/opiekuna nad dzieckiem do lat 3, wsparcie finansowe dla podmiotów prowadzących instytucjonalne formy opieki nad dziećmi na podniesienie ich dostępności w rozumieniu usługowym i/lub kompetencyjnym; • finansowanie usług rozwojowych zgodnie z potrzebami pracodawców i przedsiębiorców, programy typu outplacement, w tym pomoc w zakładaniu działalności gospodarczej, rozwój narzędzi umożliwiających przedsiębiorcom elastyczne reagowania na zmiany na rynku pracy i utrzymanie pracowników, w tym szkolenia, doradztwo, rozwój elastycznych form organizacji pracy, doposażenie lub modernizacja stanowisk pracy, rozwój dedykowanych programów zdrowotnych; • wspieranie edukacji przedszkolnej, w tym programy dwujęzyczności, zajęcia dodatkowe, doskonalenie kadr, tworzenie nowych miejsc przedszkolnych, poprawa dostępności dla osób z niepełnosprawnościami (w tym likwidacja barier architektonicznych, odpowiednie

Strategia Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku

		<p>przygotowanie kadry), wsparcie rodziców i opiekunów w pełnieniu funkcji rodzicielskich i wspierania rozwoju dzieci;</p> <ul style="list-style-type: none"> • wspieranie kształcenia ogólnego, w tym oferta rozwijająca kompetencje kluczowe i umiejętności przekrojowe, doskonalenie kadry, poprawa dostępności, rozwój współpracy szkół z otoczeniem społeczno-gospodarczym, rozwój doradztwa zawodowego, wsparcie psychologiczne i pedagogiczne, profilaktyka dobrostanu psychicznego i emocjonalnego uczniów, edukacja ekologiczna i przyrodnicza oraz regionalna, wsparcie rodziców i opiekunów w pełnieniu funkcji rodzicielskich i wspierania rozwoju dzieci, regionalny program stypendialny dla uczniów zdolnych i potrzebujących wsparcia oraz studentów kierunków medycznych, transformacja cyfrowa szkół, wykorzystanie regionalnej infrastruktury naukowej, szkoleniowej i kulturalnej (np. Cogiteon, Fablab) w celach edukacyjnych; • wspieranie kształcenia zawodowego, w tym oferta rozwijająca kompetencje kluczowe i umiejętności przekrojowe, a także zawodowe i praktyczne, doposażanie warsztatów, doskonalenie kadry, wsparcie współpracy ze środowiskiem pracodawców i uczelniami wyższymi, wsparcie psychologiczne i pedagogiczne, profilaktyka dobrostanu psychicznego i emocjonalnego uczniów, poprawa dostępności bazy, koordynacja kształcenia zawodowego w regionie oraz wsparcie doradztwa edukacyjno-zawodowego, rozwój kształcenia zawodowego w branżach kluczowych dla regionalnego rynku pracy, podnoszenie kwalifikacji zawodowych uczniów z zakresu zielonej technologii, transformacja cyfrowa szkół, wykorzystanie regionalnej infrastruktury naukowej, szkoleniowej i kulturalnej w celach edukacyjnych; • promocja i kształcenie osób dorosłych w zakresie kompetencji przekrojowych, jak i kwalifikacji o charakterze zawodowym, inicjatywy edukacyjne dla dorosłych (np. tworzenie i rozwój Lokalnych Ośrodków Wiedzy i Edukacji); • wspieranie integracji i aktywizacja społeczna, zawodowa, edukacyjna, zdrowotna kulturalna i mieszkaniowa osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz osób biernych zawodowo, wsparcie bezpośrednie podmiotów ekonomii społecznej oraz przedsiębiorstw społecznych, w tym zwiększenie efektywności zatrudnieniowej podmiotów reintegracyjnych; • wspieranie integracji i aktywizacja społeczna, zawodowa i edukacyjna obywateli państw trzecich (w tym migrantów i uchodźców) oraz reemigrantów; • wspieranie integracji i aktywizacja społeczna, zawodowa i edukacyjna społeczności romskiej; • usługi w zakresie wsparcia rodziny i pieczy zastępczej, kompleksowe wsparcie osób usamodzielniających się, rozwój placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, pomoc osobom potrzebującym w codziennym funkcjonowaniu, upowszechnienie innowacyjnych usług społecznych, usługi opiekuńcze przy wykorzystaniu teleopieki z elementami telemedycyny, rozwój mieszkalnictwa chronionego, wspomaganego i innych rodzajów mieszkań z usługami, doskonalenie kadr świadczących usługi społeczne, rozwój usług w zakresie: interwencji kryzysowej, poradnictwa specjalistycznego, psychiatrii środowiskowej, domowej opieki długoterminowej, regionalne programy zdrowotne, wsparcie procesu deinstytucjonalizacji usług; • budowanie potencjału parterów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego i angażowanie ich w w/w obszarach.
7.	Małopolska bliżej mieszkańców	<ul style="list-style-type: none"> • Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju na obszarach miejskich (interwencja z wykorzystaniem tzw. Innych Instrumentów Terytorialnych), w tym rozwój infrastruktury kultury oraz zwiększanie dostępu i atrakcyjności oferty kulturalnej, ochrona i opieka nad zabytkami, dbałość o dziedzictwo niematerialne, rozwój oferty turystycznej i rekreacyjnej (rozwój szlaków turystycznych i rekreacyjnych, tworzenie produktów turystycznych, rozwój wielofunkcyjnych obiektów turystycznych i rekreacyjnych oraz stref aktywności, rozwój oferty rekreacji wodnej i powiązanej, rozwój schronisk), rozwój turystyki uzdrowiskowej i prozdrowotnej (rozwój infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i uzdrowiskowej oraz uzupełniającej oferty czasu wolnego), tworzenie lub rozbudowa stref aktywności gospodarczej oraz obiektów umożliwiających handel artykułami rolno-spożywczymi, wsparcie odnowy zdegradowanych obszarów miejskich objętych rewitalizacją (zintegrowane działania inwestycyjne oraz animujące i aktywizujące lokalną społeczność); • wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju na obszarach wiejskich (interwencja z wykorzystaniem RLKS - (Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność), w tym rozwój infrastruktury kultury oraz zwiększanie dostępu i atrakcyjności oferty kulturalnej, ochrona i opieka nad zabytkami, dbałość o dziedzictwo niematerialne,

Strategia Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku

		<p>rozwój oferty turystycznej i rekreacyjnej (rozwój szlaków turystycznych i rekreacyjnych, tworzenie produktów turystycznych, rozwój wielofunkcyjnych obiektów turystycznych i rekreacyjnych oraz stref aktywności, rozwój oferty rekreacji wodnej i powiązanej, rozwój schronisk).</p>
8.	Sprawiedliwa transformacja Małopolski Zachodniej	<p>Łagodzenie wpływających na społeczeństwo, zatrudnienie, gospodarkę i środowisko skutków transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rynek pracy wspierający transformację - przedsięwzięcia z zakresu: doradztwa zawodowego, zmiany i podnoszenia kwalifikacji, wsparcia w poszukiwaniu pracy lub zakładaniu działalności gospodarczej przez osoby odchodzące z pracy w sektorze górniczym i powiązanych, • edukacja wspierająca transformację - podnoszenie świadomości i przygotowanie mieszkańców do udziału w transformacji energetycznej i inicjatywach dot. neutralności klimatycznej, zrównoważonej konsumpcji i gospodarki o obiegu zamkniętym, podnoszenie kompetencji administracji lokalnej w tym zakresie, rozwój infrastruktury nowoczesnego szkolnictwa zawodowego i ustawicznego, • poprawa jakości życia mieszkańców jako element przeciwdziałania depopulacji - działania animacyjne, integrujące i aktywizujące mieszkańców, rozwój infrastruktury i usług opiekuńczych na rzecz osób zależnych, rewitalizacja byłych osiedli górniczych i przyzakładowych oraz innych obszarów zdegradowanych, • rozwój lokalnych przedsiębiorstw - wsparcie tworzenia i rozwoju firm oraz tworzenia miejsc pracy – m.in. inkubatory, co-worki, strefy aktywności gospodarczej, parki technologiczne, wsparcie start-upów, programy akceleracyjne dla mikro- i małych firm, wsparcie działań na rzecz pozyskiwania inwestycji tworzących miejsca pracy, rozwój istniejących powiązań klastrowych opartych o lokalne potencjały i specjalizacje, • upowszechnienie gospodarki o obiegu zamkniętym - wsparcie doradcze i inwestycyjne dla ograniczenia zużycia zasobów w procesach produkcyjnych i komunalnych, wsparcie dla wykorzystania gospodarczego odpadów, ścieków i osadów ściekowych oraz biomasy odpadowej, rozwój recyklingu odpadów, • efektywność energetyczna, przeciwdziałanie ubóstwu energetycznemu i wzrost wykorzystania lokalnego potencjału OZE - wdrożenie rozwiązań w zakresie infrastruktury do wytwarzania i magazynowania energii z OZE, wsparcie rozwoju obszarów zrównoważonych energetycznie i społeczności energetycznych, zwiększenie wykorzystania OZE w ciepłownictwie systemowym, rozwój i modernizacja lokalnych systemów ciepłowniczych; • budowa zintegrowanego, nowoczesnego i zeroemisyjnego systemu transportowego, w tym inwestycje w infrastrukturę zrównoważonej mobilności miejskiej z priorytetem dla ruchu pieszego i rowerowego; • rewitalizacja lub odnowa terenów zdegradowanych oraz adaptacja obszarów zurbanizowanych do zmian klimatu - nadanie terenom i obiektom poprzemysłowym i pogórnym nowych funkcji, tworzenia niebiesko-zielonej infrastruktury.
9.	Pomoc techniczna	<ul style="list-style-type: none"> • Zapewnienie potencjału instytucji odpowiedzialnych za przygotowanie, zarządzanie, wdrażanie, certyfikację, monitoring, komunikację i promocję, ocenę i kontrolę programu; • upowszechnienie wiedzy nt. programu i korzyści płynących w związku z jego realizacją, dla regionu i jego mieszkańców, w tym wsparcie dla potencjalnych beneficjentów i partnerów.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie dokumentu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027 Małopolska Przyszłości, wersja z dnia 08.03.2022, https://www.rpo.malopolska.pl/download/program-regionalny/FEM-2021-2027/zapoznaj-sie-z-prawem-i-dokumentami/fundusze-europejskie-dla-malopolski-2021-2027/2022/03/Projekt_programu_FE_dla_Malopolski_2021-2027_08032022.pdf

Oprócz wskazanych powyżej programów, istnieją także inne możliwości pozyskania finansowania, w szczególności obejmujące **fundusze krajowe**. Programy Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego mają na celu dofinansowanie zadań z zakresu kultury o charakterze projektowym i kierowane są m.in. do instytucji kultury, organizacji pozarządowych, podmiotów prywatnych i jednostek samorządu terytorialnego (np. Edukacja kulturalna, Infrastruktura domów kultury, Kultura cyfrowa, Kultura Dostępna, Kultura ludowa i tradycyjna, Ochrona zabytków, Partnerstwo dla książki, Promocja czytelnictwa, Wydarzenia artystyczne dla dzieci i młodzieży)⁸. Programy Ministerstwa Sportu i Turystyki zakładają rozwój bazy sportowej oraz aktywizację ruchową społeczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży. Obszary priorytetowe stanowią: sport powszechny, sport

⁸ <https://www.gov.pl/web/kultura/programy-2022>

wyczynowy, sport młodzieżowy, sport osób z niepełnosprawnościami (np. Sportowa Polska – Program rozwoju lokalnej infrastruktury sportowej, Program modernizacji kompleksów sportowych „Moje Boisko – ORLIK 2012”, Program „Sport dla Wszystkich”, „Sport Wszystkich Dzieci”, „Szkolny Klub Sportowy”, „Klub”, „Lokalny Animator Sportu”)⁹. Programy Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej koncentrują się na wsparciu rodziny na wszystkich etapach jej rozwoju, w tym zapewniając współfinansowanie dla tworzenia nowych placówek, a także na rozwoju usług opiekuńczych oraz aktywności seniorów (np. Program „Maluch+”, Program „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023, Program wieloletni „Senior+” na lata 2021-2025, Program wieloletni na rzecz Osób Starszych „Aktywni+” na lata 2021–2025)¹⁰. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej¹¹ oraz Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej¹² wspierają przedsięwzięcia (zazwyczaj w formie instrumentów zwrotnych) z zakresu ochrony środowiska, efektywności energetycznej, energii odnawialnej, ekologii, ochrony przyrody oraz zarządzania gospodarką wodną i odpadową. Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg umożliwia współfinansowanie przedsięwzięć ukierunkowanych na poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego i parametrów technicznych lokalnej sieci drogowej, a także poprawę oraz zwiększenie atrakcyjności i dostępności terenów inwestycyjnych¹³. Fundusz Inwestycji Samorządowych zarządzany przez Polski Fundusz Rozwoju oferuje jednostkom samorządu terytorialnego wsparcie finansowe na zadania użyteczności publicznej i zadania własne, w tym głównie drogi, ulice, mosty, sektor wodno-kanalizacyjny, infrastruktura społeczna, gospodarka odpadami, transport zbiorowy, ciepłownictwo, ochrona zdrowia¹⁴. Poza tym działają programy rządowe wspierające odbudowę gospodarki po pandemii COVID-19. Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych oraz Program Inwestycji Strategicznych, zbudowany wokół głównych założeń Polskiego Ładu, zapewniają bezzwrotne dofinansowanie inwestycji publicznych realizowanych przez gminy, powiaty i województwa w całej Polsce (m.in. inwestycji w infrastrukturę wodno-kanalizacyjną, modernizację źródeł ciepła na zeroemisyjne, czy w gospodarowanie odpadami, a także inwestycji społecznych tj. żłobki, przedszkola czy ścieżki rowerowe)¹⁵

⁹ <https://www.gov.pl/web/sport/sport666>

¹⁰ <https://www.gov.pl/web/rodzina/programy-i-projekty>

¹¹ <http://infosigw.gov.pl/oferta-finansowania/srodki-krajowe/programy-priorytetowe/>

¹² <https://www.wfos.krakow.pl/oferta/wedlug-rodzaju-wnioskodawcy/jednostki-samorządu-terytorialnego/>

¹³ <https://www.gov.pl/web/infrastruktura/rzadowy-fundusz-rozwoju-drog---dawniej-fundusz-drog-samorządowych>

¹⁴ <https://pfr.pl/oferta/fundusz-inwestycji-samorządowych.html>

¹⁵ <https://www.gov.pl/web/premier/program-inwestycji-strategicznych>

SPISY

Spis wykresów

Wykres 1. Struktura demograficzna jednostek porównywanych w 2021 r. (po lewej) oraz struktura demograficzna gminy Kłaj w latach 2017-2021 (po prawej)	8
Wykres 2. Struktura gospodarcza jednostek porównywanych w roku 2021 (po lewej) oraz porównanie struktury gospodarczej gminy Kłaj w latach 2017 i 2021	10
Wykres 3. Dochody i wydatki budżetu gminy Kłaj w mln zł w okresie 2017-2021	20
Wykres 4. Zadłużenie jednostek porównywanych w okresie 2018-2021	21
Wykres 5. Poziom dochodów własnych, dotacji i subwencji gminy Kłaj w latach 2012-2021	108
Wykres 6. Poziom dochodów i wydatków bieżących gminy Kłaj w latach 2012-2021	108
Wykres 7. Udział nadwyżki operacyjnej w dochodach bieżących oraz zadłużenie gminy Kłaj w latach 2012-2021	109
Wykres 8. Wydatki inwestycyjne oraz środki zewnętrzne na finansowanie inwestycji i projektów unijnych z UE i budżetu państwa pozyskane przez gminę Kłaj w latach 2012-2021	109

Spis rysunków

Rysunek 1. Liczba mieszkańców jednostek porównywanych na koniec 2021 r. i jej zmiana w latach 2017-2021 (po lewej) oraz liczba mieszkańców poszczególnych miejscowości gminy Kłaj na koniec 2021 r. i jej zmiana tym samym okresie (po prawej)	7
Rysunek 2. Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w jednostkach porównywanych w 2021 r.	9
Rysunek 3. Udział zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w wybranych jednostkach w 2021 r.	11
Rysunek 4. Odsetek budynków mieszkalnych w wybranych jednostkach posiadających w 2021 r. dostęp do wodociągu (po lewej) i do kanalizacji (po prawej)	12
Rysunek 5. Rozmieszczenie placówek kultury prowadzonych przez samorząd gminny w gminie Kłaj w 2022 r.	14
Rysunek 6. Rozmieszczenie ochotniczych straży pożarnych w gminie Kłaj w 2022 r.	16
Rysunek 7. Rozmieszczenie przedszkoli, szkół podstawowych i obwody szkolne w gminie Kłaj w 2021 r.	18
Rysunek 8. Przeciętny dochód (po lewej) i przeciętne wydatki (po prawej) budżetów wybranych jednostek w przeliczeniu na jednego mieszkańca dla lat 2017-2021	20
Rysunek 9. Schematyczne rozmieszczenie podstawowych elementów wpływających na rolę i hierarchię jednostek osadniczych gminy Kłaj, w tym głównych elementów infrastruktury społecznej	78
Rysunek 10. Schematyczne rozmieszczenie podstawowych elementów infrastruktury technicznej w gminie Kłaj	80
Rysunek 11. Schematyczne rozmieszczenie podstawowych elementów infrastruktury transportowej gminy Kłaj	82
Rysunek 12. Schematyczne rozmieszczenie podstawowych elementów środowiskowych gminy Kłaj	84
Rysunek 13. Schematyczne rozmieszczenie kluczowych inwestycji przewidzianych do realizacji w gminie Kłaj przez samorząd gminny do 2030 r.	86
Rysunek 14. Schematyczne przedstawienie docelowej struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Kłaj	88
Rysunek 15. Krajowe obszary strategicznej interwencji	91
Rysunek 16. Delimitacja miejskich obszarów funkcjonalnych w Małopolsce – proponowane optymalne zasięgi MOF (rysunek nie uwzględnia zmiany zasięgu MOF Krakowa, dokonanej Uchwałą nr 307/23 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 28 lutego 2023 r.)	92
Rysunek 17. Obszar transformacji energetycznej – Małopolska Zachodnia	93
Rysunek 18. Regionalne i krajowe obszary zmarginalizowane w Małopolsce	94
Rysunek 19. Miejscowości uzdrowiskowe w Małopolsce	94
Rysunek 20. Obszary cenne przyrodniczo w Małopolsce	95

Strategia Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku

Spis tabel

Tabela 1. Średnie procentowe wyniki uczniów wybranych jednostek z egzaminu ósmoklasisty (j. polski, matematyka, j. angielski) w latach 2019-2022	18
Tabela 2. Wyniki analizy SWOT dla gminy Kłaj	22
Tabela 3. Kierunki działań, oczekiwane rezultaty planowanych działań i wskaźniki ich osiągnięcia, podmioty odpowiedzialne – w ramach obszaru strategicznego 1. GOSPODARKA I RYNEK PRACY.....	30
Tabela 4. Kierunki działań, oczekiwane rezultaty planowanych działań i wskaźniki ich osiągnięcia, podmioty odpowiedzialne – w ramach obszaru strategicznego 2. OFERTA CZASU WOLNEGO.....	38
Tabela 5. Kierunki działań, oczekiwane rezultaty planowanych działań i wskaźniki ich osiągnięcia, podmioty odpowiedzialne – w ramach obszaru strategicznego 3. INFRASTRUKTURA, KLIMAT I ŚRODOWISKO	48
Tabela 6. Kierunki działań, oczekiwane rezultaty planowanych działań i wskaźniki ich osiągnięcia, podmioty odpowiedzialne – w ramach obszaru strategicznego 4. USŁUGI PUBLICZNE	58
Tabela 7. Charakterystyka jednolitych części wód powierzchniowych oraz jednolitych części wód podziemnych położonych w granicach gminy Kłaj wraz z przypisanymi celami i działaniami środowiskowymi.....	73
Tabela 8. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania polityki przestrzennej w gminie Kłaj	89
Tabela 9. Zgodność Strategii Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku z wytycznymi i założeniami zawartymi w wybranych dokumentach wyższego rzędu	97
Tabela 10. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia	104
Tabela 11. Inwestycje kluczowe wraz z szacowanymi ramami i potencjalnymi źródłami finansowania	110
Tabela 12. Kierunki wydatkowania środków w ramach budżetu UE 2021-2027	114
Tabela 13. Podział środków w ramach nowej perspektywy budżetowej UE dla Polski	116
Tabela 14. Opis priorytetów programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027 Małopolska Przyszłości	116

Spis map

Mapa 1. Obszar szczególnego zagrożenia powodzią przy wysokim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi (Q=10%, tzw. raz na 10 lat) – w granicach granatowego pola	71
Mapa 2. Obszar szczególnego zagrożenia powodzią przy średnim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi (Q=1%, tzw. raz na 100 lat) – w granicach granatowego pola.....	72
Mapa 3. Obszar zagrożenia powodzią przy niskim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi (Q=0,2%, tzw. raz na 500 lat) – w granicach granatowego pola	72

Spis schematów

Schemat 1. Obszary strategicznego rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku.....	26
Schemat 2. Cele strategiczne i operacyjne w ramach Strategii Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku	27

Urząd Gminy Kłaj

32-015 Kłaj 655

telefon kontaktowy: 12 284 10 45

e-mail: ugk@klaj.pl

www.klaj.pl

